

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Кафедра публічного адміністрування у сфері цивільного захисту

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ
ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

Харків 2020

Публічне управління у сфері цивільної безпеки: конспект лекцій / Укладачі: С.М. Домбровська, О.І.Крюков – Х. : НУЦЗУ, 2020. – 169 с.

Конспект лекцій є складовою частиною методичного забезпечення при вивченні навчальної дисципліни «Публічне управління у сфері цивільної безпеки» магістерської підготовки за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Конспект лекцій орієнтовано на здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». Він також буде корисним для державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, а також курсантам, студентам, ад'юнктам, аспірантам та викладачам вищих навчальних закладів.

© НУЦЗ України, 2020

ЗМІСТ

Вступ		10
Розділ 1	Організація управління у сфері цивільного захисту в Україні. Єдина державна система цивільної безпеки.....	12
1.1	Цивільний захист як функція держави. Суб'єкти забезпечення та реалізації державної політики у сфері цивільного захисту...	12
1.2	Єдина державна система цивільного захисту – правові засади функціонування, основні завдання та її структура.....	14
1.3	Функціональні та територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту.....	26
1.3.1	Основні функції та завдання, структура функціональних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту.....	26
1.3.2	Структура територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та основні завдання. Загальні та спеціальні функції їх органів управління.....	29
1.3.3	Основні засади взаємодії органів управління функціональних та територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту.....	34
Розділ 2	Місцева ланка територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільної безпеки. Органи управління цивільної безпеки на місцевому рівні.....	35
2.1.	Нормативно-правові засади функціонування, основні завдання та повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту на місцевому рівні.....	35
2.1.1	Проблеми нормативно-правового забезпечення в сфері управління цивільним захистом на місцевому рівні.....	36
2.2	Організаційно-структурна побудова місцевої ланки територіальної підсистеми та її основні завдання.....	39
2.2.1	Постійні органи управління цивільним захистом на місцевому рівні.....	44
2.2.2	Основні функції та завдання з організації діяльності керівників ланки територіальної підсистеми.....	45
2.2.3	Правові та організаційні засади діяльності управління (відділу) з питань надзвичайних ситуацій.....	48
2.3	Місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій як координаційні органи управління на місцевому рівні, їх функції, структура та завдання, організація діяльності.....	61
2.3.1	Основні завдання, обов'язки та права керівного складу та членів комісії	67
2.3.2	Документи комісії з питань техногенно-екологічної безпеки	

	та надзвичайних ситуацій	72
2.4	Органи управління з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на місцевому рівні.....	72

2.4.1	Спеціальна комісія з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру місцевого рівня.....	73
2.4.2	Керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Основні повноваження та обов'язки керівника.....	75
2.4.3	Штаб з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Структура, основні завдання та напрями його діяльності.....	77
2.5	Система повсякденного управління цивільним захистом на місцевому рівні.....	80
2.6	Органи з евакуації місцевого рівня. Основні правові засади їх діяльності.....	81
2.6.1	Комісія з питань евакуації місцевого рівня. Основні завдання, права, структура і організація діяльності.....	82
2.6.1.1	Функціональні обов'язки керівного складу комісії.....	86
2.6.1.2	Перелік та форми документів комісії.....	93
2.6.2	Евакоприймальні комісії.....	94
2.6.3	Збірні пункти евакуації	96
2.6.4	Приймальні пункти евакуації..	103
2.6.5	Проміжні пункти евакуації.....	107
2.7	Організація взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	112
Розділ 3	Сили засоби цивільної безпеки місцевого рівня.....	117
3.1	Організація діяльності аварійно-рятувальних служб місцевого рівня.....	119
3.1.1	Основні завдання та функції аварійно-рятувальних служб.....	120
3.1.2	Матеріально-технічне та фінансове забезпечення служб.....	121
3.2	Територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту місцевого рівня	122
3.2.1	Порядок утворення, основні завдання та функції	122
3.2.2	Органи управління, сили засоби.....	124
3.2.3	Планування та організація діяльності, режими функціонування	127
3.2.4.	Фінансування та матеріальне забезпечення.....	127
3.3	Формування цивільного захисту місцевого рівня, їх основні функції та завдання, структура і діяльність формувань.....	128
3.3.1	Порядок створення формувань цивільного захисту	128
3.3.2	Основні завдання територіальних формувань цивільного захисту.....	130
3.3.3	Структура формувань цивільного захисту. Застосування формувань цивільного захисту у мирний час та особливий період	131
3.3.4	Комплектування формувань цивільного захисту працівниками та технічними засобами	131
3.3.5	Обов'язки керівного складу та працівників формувань	

	цивільного захисту.....	132
3.3.6	Готовність формувань до дій.....	133
3.3.7	Організація захисту особового складу формувань у ході виконання завдань за призначенням.....	134
Розділ 4	Підготовка органів управління та сил цивільного захисту місцевого рівня.....	134
4.1	Організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації в сфері цивільного захисту керівного складу та фахівців місцевого рівня.....	135
4.2	Організація практичної підготовки керівного складу на місцевому рівні.....	137
4.2.1	Практична підготовка органів управління.....	137
4.2.2	Практична підготовка сил цивільного захисту.....	138
Розділ 5	Організація нагляду і контролю за діяльністю територіальної підсистеми цивільної безпеки місцевого рівня	139
5.1	Порядок проведення контролю і перевірки стану техногенної безпеки та цивільного захисту на місцевому рівні.....	141
5.2	Оцінка стану цивільного захисту місцевої ланки територіальної підсистеми цивільного захисту	143
5.2.1	Визначення готовності органів управління до реагування на надзвичайні ситуації.....	143
5.2.2	Визначення готовності до забезпечення заходів та засобів цивільного захисту	144
5.2.2.1	Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту	144
5.2.2.2	Матеріально-технічне забезпечення заходів цивільного захисту.....	145
5.2.2.3	Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту... ..	146
5.2.2.4	Заходи з евакуації у надзвичайних ситуаціях	147
5.2.2.5	Радіаційний та хімічний захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.....	148
5.2.2.6	Інженерний захист територій	150
5.2.2.7	Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення	151
5.2.2.8	Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.....	152
5.2.3	Визначення загальної оцінки щодо готовності органів управління, сил та засобів до виконання завдань.....	154
Розділ 6	Перспективи розвитку та вдосконалення системи управління цивільною безпекою на місцевому рівні	155
6.1	Реформування місцевого самоврядування та територіально-адміністративної організації влади на місцевому рівні	155
6.2	Удосконалення взаємодії органів місцевої влади у сфері запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій в адміністративно-територіальних одиницях України.....	157

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЦЗ	–	цивільний захист
ЦБ	–	цивільна безпека
ЄДСЦЗ	–	єдина державна система цивільного захисту
ОВВ	–	органи виконавчої влади
ТЕБтаНС		техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій
АРС	–	аварійно-рятувальна служба
НС	–	надзвичайна ситуація
ТЕБ	–	техногенно-екологічна безпека
АРНР	–	аварійно рятувальні та інші невідкладні роботи

ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Єдина державна система цивільного захисту – сукупність органів управління, сил і засобів центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, виконавчих органів рад, підприємств, установ та організацій, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту.

Органи управління цивільного захисту – органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, виконавчі органи рад та їх структурні підрозділи, призначені для безпосереднього керівництва діяльністю у сфері цивільного захисту відповідно до компетенції.

Державне управління – цілеспрямований організаційний та регулюючий вплив держави на стан і розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку громадянина з метою реалізації функцій держави, відображених у Конституції та законодавчих актах, шляхом запровадження державної політики, виробленою політичною системою та законодавчо закріпленою через діяльність органів державної влади, наділених необхідною компетенцією.

Сили цивільного захисту – аварійно-рятувальні формування, спеціалізовані служби та інші формування цивільного захисту, призначені для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій.

Засоби цивільного захисту – протипожежна, аварійно-рятувальна та інша спеціальна техніка, обладнання, механізми, прилади, інструменти, вироби медичного призначення, лікарські засоби, засоби колективного та індивідуального захисту, які призначені та використовуються під час виконання завдань цивільного захисту.

Надзвичайна ситуація – обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності;

Аварія – небезпечна подія техногенного характеру, що спричинила ураження, травмування населення або створює на окремій території чи території суб'єкта господарювання загрозу життю або здоров'ю населення та призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи спричиняє наднормативні, аварійні викиди забруднюючих речовин та інший шкідливий вплив на навколишнє природне середовище.

Зона надзвичайної ситуації – окрема територія, акваторія, де сталася надзвичайна ситуація.

Зона можливого ураження – окрема територія, акваторія, на якій внаслідок настання надзвичайної ситуації виникає загроза життю або здоров'ю людей та заподіяна шкода майну.

Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків – скоординовані дії суб'єктів забезпечення цивільного захисту, що здійснюються відповідно до планів реагування на надзвичайні ситуації, уточнених в умовах конкретного виду та рівня надзвичайної ситуації, і полягають в організації робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, припинення дії або впливу небезпечних факторів, викликаних нею, рятування населення і майна, локалізації зони надзвичайної ситуації, а також ліквідації або мінімізації її наслідків, які становлять загрозу життю або здоров'ю населення, заподіяння шкоди території, навколишньому природному середовищу або майну.

Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації – проведення комплексу заходів, що включає аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, які здійснюються у разі виникнення надзвичайної ситуації і спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, рятування життя та збереження здоров'я людей, а також на локалізацію зони надзвичайної ситуації.

Координаційні органи – державна, регіональні, місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, комісії з питань надзвичайних ситуацій суб'єктів господарювання, державна, регіональні, місцеві та об'єктові спеціальні комісії з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що утворюються для координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, пов'язаної з цивільним захистом.

Евакуація – організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

Першочергові заходи з ліквідації наслідків НС – оперативне здійснення організаційно-технічних та інших невідкладних заходів, спрямованих на забезпечення мінімальних потреб життєзабезпечення населення, яке постраждало внаслідок НС.

Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи – роботи, спрямовані на пошук, рятування і захист населення, уникнення руйнувань і матеріальних збитків, локалізацію зони впливу небезпечних чинників, ліквідацію чинників, що унеможливають проведення таких робіт або загрожують життю рятувальників.

Аварійно-рятувальна служба сукупність організаційно об'єднаних органів управління, сил та засобів, призначених для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

ВСТУП

Сучасні тенденції зростання ризиків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру обумовлюють необхідність подальшого удосконалення ЄДС ЦБ на засадах стабільного розвитку суспільства і сучасних принципах управління техногенною та природною безпекою.

Організація ЦБ тісно пов'язана з процесами управління, оскільки являє собою систему заходів, які реалізуються у процесі здійснення певних етапів управлінської діяльності (планування, прийняття рішень, управління і контролю за їх виконанням), спрямованих на запобігання виникнення НС, реагування на них, ліквідацію наслідків НС, захист населення та територій від їх негативних проявів.

Управління ЦБ, як складова державного управління, є цілеспрямованим організаційним, регулюючим та контролюючим впливом суб'єкта державного управління (органів державної влади всіх рівнів, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, наділених владними повноваженнями) на об'єкт державного управління (адміністративно-територіальні одиниці, суб'єкт господарювання, види діяльності) шляхом запровадження державної політики, яка вироблена політичною системою та законодавчо закріплена через діяльність органів державної влади з наданням їм необхідних повноважень та відповідної компетенції.

Сутність державного управління полягає у здійсненні керуючого впливу суб'єкта державного управління на відповідні об'єкти управління з метою організації спільної діяльності, забезпечення координації і взаємодії, практичної реалізації організаційних, розпорядчих та виконавчих функцій згідно з вимогами законодавства.

Зокрема, управління ЦБ на місцевому рівні здійснюються суб'єктами управління: місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, посадовими особами, які наділені відповідними владними повноваженнями щодо виконання функцій державного управління на місцевому рівні і реалізують їх впровадженням прийнятих рішень та системою відповідних заходів у сфері ЦБ.

Згідно зі статистикою НС за останні 18 років в Україні виникло 6151 НС техногенного, природного та соціального характеру, з яких 2184 – місцевого рівня, в тому числі у 2014 – 139 НС, з яких: державного рівня – 5; регіонального – 9; місцевого рівня – 58; об'єктового – 67. Дані статистики щодо значної кількості НС місцевого та об'єктового рівня свідчать про постійну активну участь органів управління та сил місцевого рівня в організації подолання НС техногенного і природного характеру та ліквідації їх наслідків, виконання відповідного обсягу завдань, які постають перед місцевими ланками територіальних підсистем ЄДС ЦБ щодо захисту населення і територій.

В свою чергу, ефективність управління, особливо у разі виникнення НС, залежить від рівня професіоналізму та компетентності керівних кадрів органів управління, які відповідно до своїх повноважень здійснюють організацію з

забезпечення безпеки та захисту населення і територій у разі загрози та виникненняНС.

Постановою Кабінету Міністрів від 23 жовтня 2013 р. № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань ЦЗ» встановлено порядок та визначено механізм підвищення кваліфікації за цільовим призначенням (функціонального навчання) державних службовців та керівників, до компетенції яких відповідно займаній посаді прямо або опосередковано входять питання організації виконання законів та нормативів у сферіЦБ.

З іншого боку, якісна підготовка та підвищення керівного складу у сфері ЦБ має проводитися на відповідній навчально-методичній базі, яка формується з нормативно-правової складової, методичних посібників і рекомендацій, іншої навчально-методичній літератури в галузі управління ЦБ.

Матеріали даного посібника підготовлено з метою узагальнення досвіду діяльності місцевої ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦБ, та надання практичної допомоги у здійсненні організаційної, планової, підготовчої та управлінської діяльності керівних, управлінських кадрів і фахівців у сфері управління ЦБ місцевого рівня.

Навчальний посібник складається із вступу, шести розділів, додатків та списку використаної літератури. Загальний обсяг становить 553 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ. ЄДИНА ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні згідно з Конституцією України найвищою соціальною цінністю. Цивільний захист в Україні, як функція держави, спрямований на планування та реалізацію заходів ЦЗ щодо запобігання і реагування на НС техногенного, природного, соціального та воєнного характеру, ліквідацію їх наслідків, першочергового забезпечення життєдіяльності постраждалого населення.

Порушення нормальних умов життєдіяльності, спричинене небезпечними подіями та НС у мирний час і в особливий період, створюють загрози і небезпеки життю та здоров'ю населення, тому питання організації дій органів управління та сил ЦЗ за умов загрози або виникнення НС є постійно актуальними і мають на меті впровадження механізмів управління з питань впровадження превентивних заходів та алгоритмів дій з швидкого і ефективного реагування на НС та ліквідації їх наслідків.

Важливим аспектом ефективною та практичною реалізації алгоритмів дій у сфері ЦЗ є організація управління ЦЗ як в цілому в державі, так і на регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях.

1.1 Цивільна безпека як функція держави. Суб'єкти забезпечення та реалізації державної політики у сфері цивільного захисту

Правовою основою ЦЗ є Конституція України, Кодекс цивільного захисту України, закони України, а також акти Президента України, Кабінету Міністрів та інших центральних ОВВ.

Згідно статті 7 Кодексу ЦЗ здійснення ЦЗ відбувається за основними принципами:

- гарантування та забезпечення державою конституційних прав громадян на захист життя, здоров'я та власності;
- комплексного підходу до вирішення завдань ЦЗ;
- пріоритетності завдань, спрямованих на рятування життя та збереження здоров'я громадян;
- максимально можливого, економічно обґрунтованого зменшення ризику виникнення НС;
- централізації управління, єдиноначальності, підпорядкованості, статутної дисципліни Оперативно-рятувальної служби ЦЗ, АРС;
- гласності, прозорості, вільного отримання та поширення публічної інформації про стан ЦЗ, крім обмежень, встановлених законом;
- добровільності – у разі залучення громадян до здійснення заходів ЦЗ, пов'язаних з ризиком для їхнього життя і здоров'я;

відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за дотримання вимог законодавства з питань ЦЗ;

виправданого ризику та відповідальності керівників сил ЦЗ за забезпечення безпеки під час проведення АРНР.

Відносини в державі, пов'язані з захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від НС, реагуванням на них, функціонуванням ЄДС ЦЗ, регулює Кодекс цивільного захисту України (далі – Кодекс ЦЗ). Ним визначено повноваження у сфері ЦЗ органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, завдання та обов'язки суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та підпорядкування, права та обов'язки громадян України, іноземців та осіб без громадянства.

Відповідно ЦЗ забезпечується з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про основи національної безпеки України», суб'єктами, уповноваженими захищати населення, території, навколишнє природне середовище і майно, згідно з вимогами статті 6 Кодексу ЦЗ – у мирний час, а також в особливий період – у межах реалізації заходів держави щодо оборони України.

Суб'єктами забезпечення ЦЗ в Україні виступають центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання – підприємства, установи та організації (рис. 1).

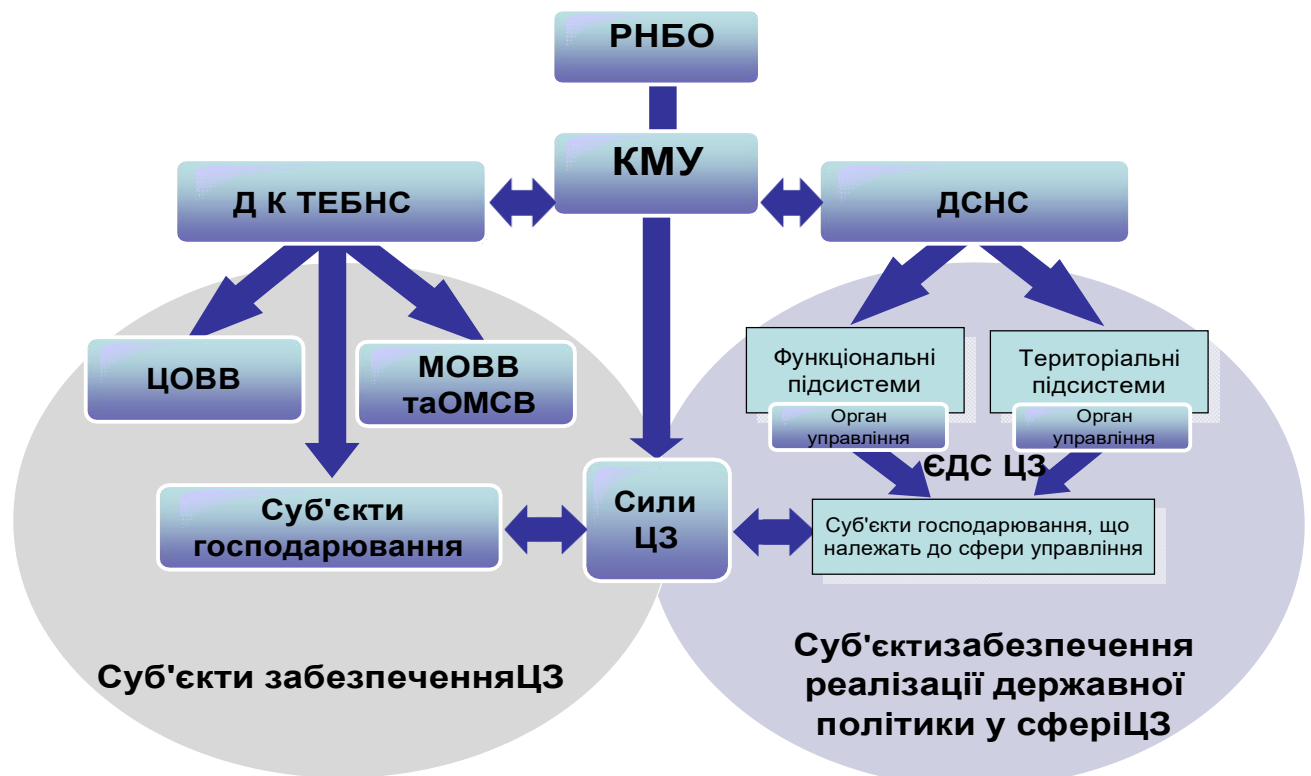

Рис.1. Організаційна структура органів управління та суб'єктів забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту

З метою забезпечення реалізації державної політики у сфері ЦЗ у мирний час та в особливий період створена ЄДС ЦЗ, яка складається з постійно діючих функціональних і територіальних підсистем (рис. 2) і являє собою сукупність їх органів управління, сил та засобів.

Координацію діяльності органів виконавчої влади у сфері ЦЗ у межах своїх повноважень здійснюють:

Рада національної безпеки і оборони України;

Кабінет Міністрів України.

Для координації діяльності центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, пов'язаної з техногенно-екологічною безпекою, захистом населення і територій, запобіганням і реагуванням на НС Кабінетом Міністрів України утворена і постійно функціонує Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (далі – ТЕБ та НС);

1.2 Єдина державна система цивільного захисту – правові засади функціонування, основні завдання та її структура

Функціонування ЄДС ЦЗ в Україні, планування її діяльності, основні завдання і порядок їх виконання, склад органів управління і сил ЦЗ та організації взаємодії визначаються Положенням про ЄДС ЦЗ, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11.

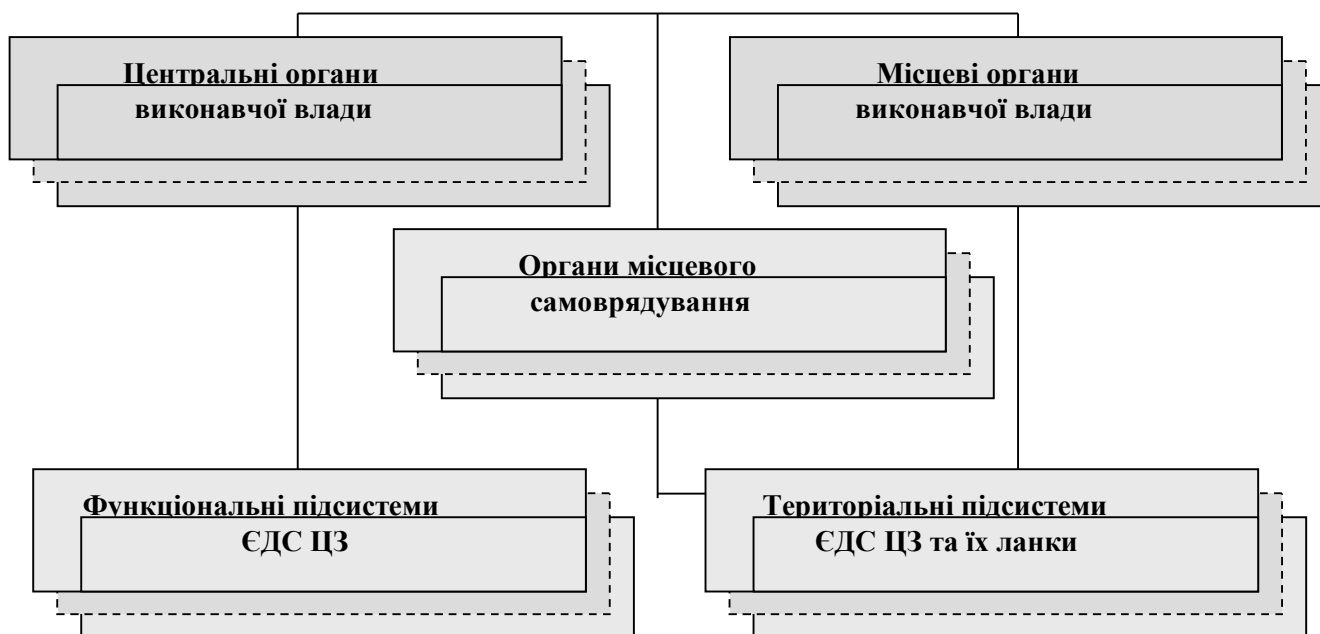

Рис. 2. Принципова побудова Єдиної державної системи цивільного захисту

Положення регулює питання здійснення заходів ЦЗ в державі, визначає склад органів управління та сил ЦЗ, планування діяльності ЄДС ЦЗ, порядок виконання нею завдань та організації взаємодії.

Основними завданнями ЄДС ЦЗ, визначеними у п. 3 статті 8 Кодексу ЦЗ, є: забезпечення готовності міністерств та інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на запобігання і реагування на НС та ліквідацію їх наслідків;

забезпечення реалізації заходів щодо запобігання виникненню НС;

навчання населення щодо поведінки та дій у разі виникнення НС;

виконання державних цільових програм, спрямованих на запобігання НС, забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання, зменшення матеріальних втрат;

опрацювання інформації про НС, видання інформаційних матеріалів з питань захисту населення і територій від наслідків НС;

прогнозування і оцінка соціально-економічних наслідків НС, визначення на основі прогнозу потреби в силах, засобах, матеріальних та фінансових ресурсах;

створення, раціональне збереження і використання резерву матеріальних та фінансових ресурсів, необхідних для запобігання і реагування на НС;

оповіщення населення про загрозу та виникнення НС, своєчасне та достовірне інформування про фактичну обстановку і вжиті заходи;

захист населення у разі виникнення НС;

проведення АРНР щодо ліквідації наслідків НС, організація життєзабезпечення постраждалого населення;

пом'якшення можливих наслідків НС у разі їх виникнення;

здійснення заходів щодо соціального захисту постраждалого населення;

реалізація визначених законом прав у сфері захисту населення від наслідків НС;

інші завдання, визначені законом.

Організаційна побудова та керівництво ЄДС ЦЗ. Порядок підпорядкування та взаємодії її органів управління, сил та засобів реалізується на базі функціонально-територіального принципу, за яким визначається чіткий механізм управління заходами в сфері запобігання, реагування на НС, та ліквідації їх наслідків.

Виходячи з мети функціонування, основних завдань, функціональної та територіальної побудови, ЄДС ЦЗ є складною ієрархічною динамічною системою відкритого типу. Функціонування її здійснюється залежно від ступеню впливу зовнішнього середовища (загроз або виникнення НС, трансграничного характеру НС, соціально-економічних змін в світі) та внутрішнього стану системи (рівня техногенної небезпеки в Україні, обмеженості наявних матеріально-технічних ресурсів та фінансових резервів, соціально-економічних змін в Україні тощо).

У той же час, ЄДС ЦЗ являє собою систему міжрегіональну, міжвідомчу та міжгалузеву, оскільки поширює свою діяльність на всі сфери суспільного життя і має багаторівневу структуру органів управління, які забезпечують здійснення відповідних владних функцій по всіх регіонах країни, а також за її межами.

Складність ЄДС ЦЗ обумовлена: значною розгалуженістю її побудови за структурними, функціональними, територіальними ознаками; рівнями запобігання, реагування на НС та ліквідації їх наслідків; режимами функціонування.

Загальне керівництво ЄДС ЦЗ здійснюється Кабінетом Міністрів України, безпосереднє – центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ, а саме – ДСНС України.

Координація діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади забезпечується Державною комісією з питань ТЕБ та НС та відповідними комісіями регіонального, місцевого та об'єктового рівня (комісіями з питань НС). У разі необхідності для координації робіт з ліквідації наслідків НС залежно від їх рівня утворюються спеціальні комісії з ліквідації наслідків НС.

Ефективність функціонування ЄДС ЦЗ досягається тісною взаємодією та координацією діяльності функціональних і територіальних підсистем, їх органів управління, сил та засобів в умовах НС техногенного, природного характеру та в особливий період.

Управління та організація функціонування ЄДС ЦЗ. Управління ЄДС ЦЗ здійснюється системою державних органів управління. У складі ЄДС ЦЗ функціонують постійно діючі органи управління ЦЗ, координаційні органи, система повсякденного функціонування, сили ЦЗ функціональних і територіальних підсистем.

Постійно діючими органами управління ЦЗ, до повноважень яких належать питання організації та здійснення заходів ЦЗ, є:

на державному рівні – Кабінет Міністрів України, ДСНС України, а також центральні органи виконавчої влади, що створюють функціональні підсистеми, та підрозділи з питань ЦЗ у складі їх апаратів;

на регіональному рівні – Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні та Київська та Севастопольська міські держадміністрації, підрозділи з питань ЦЗ, які утворюються у їх складі, територіальні органи ДСНС;

на місцевому рівні – районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських рад (міст республіканського підпорядкування в Автономній Республіці Крим і міст обласного значення), підрозділи з питань ЦЗ, які утворюються у їх складі, виконавчі органи селищних та сільських рад, підрозділи територіальних органів ДСНС;

на об'єктовому рівні – керівні органи підприємств, установ та організацій, а також підрозділи (посадові особи) з питань ЦЗ, які утворюються (призначаються) такими органами відповідно до законодавства.

Координаційними органами є:

на загальнодержавному рівні – Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;

на регіональному рівні – комісії з питань ТЕБ та НС Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя;

на місцевому рівні – комісії з питань ТЕБ та НС, міст, районів у містах, селищ;

на об'єктовому рівні – комісії з питань НС підприємств, установ та організацій.

Діяльність зазначених комісій реалізується відповідно до положень про них.

Для координації робіт з ліквідації наслідків конкретної НС на державному, регіональному, місцевому та об'єктовому рівні у разі потреби утворюються спеціальні комісії з ліквідації наслідків НС, діяльність яких провадиться відповідно до положень про такі комісії.

Для забезпечення організації управління ЦЗ у режимі повсякденного функціонування та з метою здійснення цілодобового чергування та забезпечення системи збору, оброблення, узагальнення та аналізу інформації про обстановку у районах виникнення НС, координації дій органів управління та сил ЦЗ в державі відповідно функціонують:

на державному рівні:

оперативно-чергова служба державного центру управління в НС ДСНС;

оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби центральних органів виконавчої влади;

на регіональному рівні:

оперативно-чергові служби пунктів управління Ради міністрів Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій;

оперативно-чергові служби центрів управління в НС територіальних органів ДСНС;

оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення);

на місцевому рівні:

чергові служби районних державних адміністрацій та виконавчі органи міських рад;

оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення);

на об'єктовому рівні:

чергові (диспетчерські) служби підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення).

У разі виникнення НС до роботи центрів управління в НС залучаються представники заінтересованих органів державної влади.

Згідно зі статтею 72 Кодексу ЦЗ України з метою організації сталого управління ЦЗ та виконання функцій, передбачених в особливий період, суб'єктами забезпечення ЦЗ створена державна система пунктів управління, якою використовується телекомунікаційна мережа загального користування, телекомунікаційна мережа спеціального призначення та державна система урядового зв'язку.

Сили цивільного захисту ЄДС ЦЗ. До складу сил цивільного захисту ЄДС ЦЗ входять:

оперативно-рятувальна служба цивільного захисту, що функціонує в системі ДСНС;

аварійно-рятувальні служби;

формування цивільного захисту;

спеціалізовані служби цивільного захисту;

пожежно-рятувальні підрозділи (частини);

добровільні формування цивільного захисту.

Облік сил цивільного захисту на державному рівні ведеться ДСНС, на регіональному і місцевому рівнях – її територіальними органами.

В Положенні про ЄДС ЦЗ визначено **режими функціонування ЄДС ЦЗ**. А саме, залежно від масштабу і особливостей надзвичайної ситуації, що прогнозується або виникла, в Україні або в межах конкретної її території встановлюється один із таких режимів функціонування ЄДСЦЗ:

повсякденного функціонування;

підвищеної готовності;

надзвичайної ситуації;

надзвичайного стану.

В умовах нормальної виробничо-промислової, радіаційної, хімічної, сейсмічної, гідрогеологічної, гідрометеорологічної, техногенної та пожежної обстановки та за відсутності епідемій, епізоотій, епіфітотій ЄДС ЦЗ функціонує в режимі повсякденного функціонування.

Підставами для тимчасового введення в Україні або в межах конкретної її території режиму підвищеної готовності для ЄДС ЦЗ є:

на державному рівні – загроза виникнення НС державного рівня;

на регіональному рівні – загроза виникнення НС регіонального рівня;

на місцевому рівні – загроза виникнення НС місцевого рівня.

Підставами для тимчасового введення в Україні або в межах конкретної її території режиму надзвичайної ситуації для ЄДС ЦЗ є:

на державному рівні – виникнення НС, що класифікується як ситуація державного рівня;

на регіональному рівні – виникнення НС, що класифікується як ситуація регіонального рівня;

на місцевому рівні – виникнення НС, що класифікується як ситуація місцевого рівня.

Рівень НС визначається відповідно до Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368.

Режим підвищеної готовності та режим надзвичайної ситуації в Україні або в межах конкретної її території вводиться:

за рішенням Кабінету Міністрів України – на території усієї держави або її окремих регіонів;

за рішенням Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій – на території відповідного регіону;

за рішенням райдержадміністрацій та органів місцевого самоврядування – на території відповідного району(міста).

Режим надзвичайного стану для ЄДС ЦЗ у повному обсязі або частково для окремих її територіальних підсистем **тимчасово встановлюється** у межах території, на якій введено правовий режим надзвичайного стану відповідно до Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану».

Правовою основою введення надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях є Конституція України (ст. 106 п.21) та стаття 3 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» (далі – Закон).

Порядок введення надзвичайного стану визначає стаття 5 даного Закону, а саме: «Надзвичайний стан в Україні або в окремих її місцевостях вводиться Указом Президента України, який підлягає затвердженню Верховною Радою України протягом двох днів з моменту звернення Президента України».

Умовою введення надзвичайного стану згідно зі статтею 4 Закону є наявність реальної загрози безпеці громадян або конституційному ладові, усунення якої іншими способами є неможливим.

Надзвичайний стан може бути введений в разі:

1) виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження, пандемій, панзоотій тощо), що створюють загрозу життю і здоров'ю значних верств населення;

2) здійснення масових терористичних актів, що супроводжуються загибеллю людей чи руйнуванням особливо важливих об'єктів життєзабезпечення;

3) виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, блокування або захоплення окремих особливо важливих об'єктів або місцевостей, що загрожує безпеці громадян і порушує нормальну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

4) виникнення масових безпорядків, що супроводжуються насильством над громадянами, обмежують їх права і свободи; ладу України шляхом насильства;

5) масового переходу державного кордону з території суміжних держав;

6) необхідності відновлення конституційного правопорядку і діяльності органів державної влади.

Згідно зі статтею 7 надзвичайний стан в Україні може бути введено на строк не більш як 30 діб і не більш як 60 діб в окремих її місцевостях.

У разі необхідності надзвичайний стан може бути продовжений Президентом України, але не більш як на 30 діб. Указ Президента України про продовження дії надзвичайного стану набирає чинності після його затвердження Верховною Радою України.

Надзвичайний стан в Україні або в окремих її місцевостях може бути скасований Указом Президента України раніше строку, на який він вводився, в разі усунення обставин, що обумовили необхідність введення надзвичайного стану.

З пропозицією про скасування надзвичайного стану до Президента України може звернутися Верховна Рада України.

Надзвичайний стан на території Автономної Республіки Крим або в окремих її місцевостях може бути скасований за ініціативою Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

Пропозиції щодо скасування надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, введеного з підстав, передбачених пунктом 1 частини другої статті 4 цього Закону, подаються Кабінетом Міністрів України.

Про скасування надзвичайного стану оголошується негайно через засоби масової інформації або в інший спосіб після видання відповідного Указу Президента України.

Згідно з Законом (стаття 13) в умовах надзвичайного стану Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, міністерства, інші центральні і місцеві органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також військове командування та його представники (далі – військове командування), підприємства, установи і організації відповідно здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України та законами України, і забезпечують виконання заходів, передбачених цим Законом.

В умовах надзвичайного стану згідно з статтею 14 Закону на органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування та відповідні військові командування покладаються повноваження щодо здійснення заходів по впровадженню і забезпеченню дії надзвичайного стану, передбачених цим Законом,

Органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування у взаємодії з відповідним військовим командуванням під час дії надзвичайного стану здійснюють заходи, передбачені цим Законом, та забезпечують контроль за додержанням громадського порядку, забезпеченням конституційних прав і свобод громадян, їх безпеки, захисту інтересів держави на відповідних територіях.

Координація діяльності органів виконавчої влади органів, місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій в умовах надзвичайного стану в частині, що не належить до повноважень Ради національної безпеки і оборони України, покладається на Кабінет Міністрів України.

Для координації дії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій в умовах надзвичайного стану з питань підтримання правопорядку і забезпечення безпеки громадян на відповідній території згідно з Указом Президента України про введення надзвичайного стану на місцях можуть створюватися оперативні штаби, до складу яких можуть включатися представники Служби безпеки України, центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері цивільного захисту, внутрішніх справ, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування на чолі з комендантами територій.

В умовах надзвичайного стану органам, що здійснюють управління на відповідній території, Указом Президента України про введення надзвичайного стану, затвердженого Законом України, визначаються межі додаткових повноважень для здійснення заходів, необхідних для якнайшвидшої нормалізації обстановки, відновлення конституційного правопорядку і законності, а також для ліквідації загрози безпеці громадян.

Органи, що здійснюють управління на відповідній території, мають право видавати, в межах своєї компетенції, обов'язкові до виконання на відповідній території, в тому числі спільні, рішення, розпорядження, накази і директиви з питань забезпечення режиму надзвичайного стану.

У період дії надзвичайного стану в разі його введення ЄДС ЦЗ функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» та іншими нормативно-правовими актами.

Положенням про ЄДС ЦЗ визначається перелік заходів, що здійснюються у відповідному режимі, завдання та порядок взаємодії суб'єктів забезпечення цивільного захисту під час функціонування зазначеної системи у відповідному режимі.

Основними завданнями у відповідних режимах функціонування ЄДС ЦЗ є:
у режимі повсякденного функціонування:

забезпечення спостереження, гідрометеорологічного прогнозування та здійснення контролю за станом навколишнього природного середовища та небезпечних процесів, що можуть призвести до виникнення НС на потенційно небезпечних об'єктах, об'єктах підвищеної небезпеки і прилеглих до них територіях, а також на територіях, на яких існує загроза виникнення геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів;

забезпечення здійснення планування заходів ЦЗ;

здійснення цілодобового чергування пожежно-рятувальних підрозділів;

розроблення і виконання цільових та науково-технічних програм запобігання виникненню НС і зменшення можливих втрат;

здійснення планових заходів щодо запобігання виникненню НС, забезпечення безпеки та захисту населення і територій від таких ситуацій, а також заходів щодо підготовки до дій за призначенням органів управління та сил ЦЗ;

забезпечення готовності органів управління та сил ЦЗ до дій за призначенням;

організація підготовки фахівців ЦЗ, підготовка керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів щодо ЦЗ, навчання населення діям у разі виникнення НС;

створення і поновлення матеріальних резервів для запобігання виникненню НС, ліквідації їх наслідків;

організація та проведення моніторингу НС, визначення ризиків їх виникнення;

підтримання у готовності автоматизованих систем централізованого оповіщення про загрозу або виникнення НС;

у режимі підвищеної готовності:

здійснення оповіщення органів управління та сил ЦЗ, а також населення про загрозу виникнення НС та інформування його про дії у можливій зоні НС;

формування оперативних груп для виявлення причин погіршення обстановки та підготовки пропозицій щодо її нормалізації;

посилення спостереження та контролю за гідрометеорологічною обстановкою, ситуацією на потенційно небезпечних об'єктах, території об'єкта підвищеної небезпеки та/або за його межами, території, на якій існує загроза виникнення геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів, а також здійснення постійного прогнозування можливості виникнення НС та їх масштабів;

уточнення (у разі потреби) планів реагування на НС, здійснення заходів щодо запобігання їх виникненню;

уточнення та здійснення заходів щодо захисту населення і територій від можливих НС;

приведення у готовність наявних сил і засобів ЦЗ, залучення у разі потреби додаткових сил і засобів;

у режимі надзвичайної ситуації:

здійснення оповіщення органів управління та сил ЦЗ, а також населення про виникнення НС та інформування його про дії в умовах такої ситуації;

призначення керівника робіт з ліквідації наслідків НС та утворення у разі потреби спеціальної комісії з ліквідації наслідків НС;

визначення зони НС;

здійснення постійного прогнозування зони можливого поширення НС та масштабів можливих наслідків;

організація робіт з локалізації і ліквідації наслідків НС, залучення для цього необхідних сил і засобів;

організація та здійснення заходів щодо життєзабезпечення постраждалого населення;

організація та здійснення (у разі потреби) евакуаційних заходів;

організація і здійснення радіаційного, хімічного, біологічного, інженерного та медичного захисту населення і територій від наслідків НС;

здійснення безперервного контролю за розвитком НС та обстановкою на аварійних об'єктах і прилеглих до них територіях;

інформування органів управління цивільного захисту та населення про розвиток НС та заходи, що здійснюються;

у режимі надзвичайного стану: виконання завдань відповідно до Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану».

Режим функціонування в умовах особливого періоду. Згідно з статтею 19 закону «Про оборону України» цивільний захист України у мирний час здійснюється відповідно до Кодексу цивільного захисту України, а в особливий період та з метою підготовки до нього – з урахуванням особливостей, визначених законодавством про оборону, мобілізацію та правовий режим воєнного стану.

Згідно з Законом України «Про оборону України» **особливий період** це – період, що настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту

введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій.

В особливий період ЄДС ЦЗ функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законами України “Про правовий режим воєнного стану”, “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”, а також іншими нормативно-правовими актами.

З моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях ЄДС ЦЗ переводиться у режим функціонування в умовах особливого періоду в повному обсязі або у межах відповідних регіонів.

Підготовка ЄДС ЦЗ до виконання завдань ЦЗ в умовах особливого періоду здійснюється завчасно у мирний час.

Переведення ЄДС ЦЗ у режим функціонування в умовах особливого періоду здійснюється відповідно до актів Президента України, Кабінету Міністрів України, планів ЦЗ на особливий період.

Планування діяльності єдиної державної системи цивільного захисту.

Для організації діяльності ЄДС ЦЗ Кабінетом Міністрів України розробляється:

план основних заходів цивільного захисту України на відповідний рік;

план реагування на надзвичайні ситуації;

план цивільного захисту на особливий період;

план проведення цільової мобілізації для ліквідації наслідків НС державного рівня у мирний час або відповідні заходи в мобілізаційних планах щодо проведення такої цільової мобілізації.

Порядок розроблення та затвердження планів визначається Кабінетом Міністрів України.

Зокрема, **плани основних заходів цивільного захисту України** на поточний рік затверджується розпорядженням Кабінету Міністрів України.

У планах основних заходів ЦЗ визначається найменування основних заходів та конкретний їх перелік з визначенням виконавців і термінів їх виконання.

Перелік основних заходів, за якими здійснюється формування конкретних пунктів плану, наступний:

заходи щодо удосконалення єдиної державної системи цивільного захисту;

заходи щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та зменшення ризику їх виникнення;

заходи щодо підготовки та визначення стану готовності органів управління, сил та засобів єдиної державної системи цивільного захисту;

заходи щодо державного нагляду та контролю у сфері цивільного захисту;

заходи щодо підготовки керівного складу і фахівців, діяльність яких пов’язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту, та населення до дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

виставкові, суспільні та інші заходи у сфері цивільного захисту.

Контроль за виконанням планів заходів ЦЗ здійснює ДСНС.

План реагування на надзвичайні ситуації державного рівня затверджено Постановою Кабінету Міністрів від 16.11.01. №1567. **Метою Плану реагування державного рівня** (далі – Плану) є:

визначення органів управління, сил та засобів ЄДС ЦЗ, які залучаються до реагування на НС державного рівня, встановлення порядку їх розгортання у разі загрози або виникнення НС;

забезпечення своєчасного і за єдиними принципами надання допомоги постраждалому населенню, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування.

План призначається для організації і здійснення:

взаємоузгодженого комплексу організаційних та практичних дій (заходів) щодо проведення аварійно-рятувальних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру державного рівня Державною комісією з питань ТЕБ та НС, центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями (незалежно від форми власності і господарювання);

забезпечення оперативного реагування органів управління, сил і засобів функціональних та територіальних підсистем ЄДС ЦЗ у разі загрози або виникнення НС, запобігання загибелі людей, зменшення матеріальних втрат та організації першочергового життєзабезпечення постраждалого населення;

систематизованого і своєчасного надання допомоги постраждалому населенню.

План визначає організаційні і практичні заходи та порядок дій, терміни їх виконання, порядок роботи органів управління, сил і засобів ЄДС ЦЗ, необхідні для цього фінансові, матеріальні та інші ресурси і відповідальних виконавців щодо реагування на НС державного рівня, а також основні заходи організації та проведення робіт з ліквідації їх наслідків.

Підставою для введення Плану в дію є загроза та (або) виникнення НС, віднесених до державного рівня згідно з Положенням про ЄДС ЦЗ та Порядком про класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня № 368 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 297 від 02.04.2009 № 380 від 29.05.2013).

Функціонування ЄДС ЦЗ та заходи ЦЗ в особливий період здійснюються відповідно до планів цивільного захисту на особливий період. Виконання завдань ЦЗ під час функціонування ЄДС ЦЗ в умовах особливого періоду здійснюється у взаємодії з відповідним військовим командуванням.

Заходи щодо забезпечення функціонування сил ЦЗ під час цільової мобілізації здійснюються відповідно до плану проведення цільової мобілізації та Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” з урахуванням особливостей, визначених Кодексом цивільного захисту України

Організаційно-методичне керівництво плануванням діяльності ЄДС ЦЗ здійснює ДСНС.

Моніторинг і прогнозування надзвичайних ситуацій. З метою забезпечення здійснення заходів щодо запобігання виникненню НС в ЄДС ЦЗ проводяться постійний моніторинг і прогнозування таких ситуацій. Для

проведення моніторингу і прогнозування НС створюється та функціонує система моніторингу і прогнозування НС.

Порядок функціонування системи моніторингу і прогнозування НС, проведення моніторингу і прогнозування НС, перелік установ та організацій, які належать до суб'єктів моніторингу, спостереження, лабораторного контролю і прогнозування НС, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Оповіщення та інформування про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. Оповіщення про загрозу або виникнення НС полягає у своєчасному доведенні відповідної інформації до органів управління ЦЗ, сил ЦЗ, суб'єктів господарювання, що належать до ЄДС ЦЗ, та населення і забезпечується шляхом здійснення заходів, визначених у статті 30 Кодексу цивільного захисту України.

Органи управління ЦЗ здійснюють збір, підготовку, зберігання, оброблення, аналіз, передачу інформації з питань ЦЗ та зобов'язані надавати населенню через засоби масової інформації оперативну та достовірну інформацію про загрозу виникнення або виникнення НС з визначенням меж їх поширення і наслідків, а також про способи та методи захисту від них.

Оприлюднення інформації про наслідки НС здійснюється відповідно до законодавства про інформацію.

Інформування з питань ЦЗ здійснюється за формами та у строки, встановлені ДСНС.

Взаємодія органів управління та сил цивільного захисту. В ЄДС ЦЗ з метою своєчасного запобігання і ефективного реагування на НС організовується взаємодія з питань:

визначення органів управління, які безпосередньо залучаються до ліквідації наслідків НС, склад і кількість сил (засобів) реагування на них;

погодження порядку здійснення спільних дій сил цивільного захисту під час ліквідації наслідків НС з визначенням основних завдань, місця, часу і способів їх виконання;

організації управління спільними діями органів управління та сил ЦЗ під час виконання завдань запризначенням;

всебічного забезпечення спільних заходів, що здійснюватимуться органами управління та підпорядкованими їм силами ЦЗ, в тому числі взаємного надання допомоги транспортними, інженерними, матеріальними, технічними та іншими засобами.

Залежно від обставин, масштабу, характеру та можливого розвитку НС на загальнодержавному рівні взаємодія організовується безпосередньо між органами управління функціональних і територіальних підсистем. Для організації такої взаємодії між органами управління та силами ЦЗ функціональних і територіальних підсистем, їх ланок під час ліквідації наслідків конкретних НС зазначеними органами та силами відпрацьовуються плани взаємодії.

Забезпечення фінансування єдиної державної системи цивільного захисту. Фінансування діяльності ЄДС ЦЗ здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, інших не заборонених законодавством джерел.

1.3 Функціональні та територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту

Правова основа та загальний порядок здійснення планової, організаційної та управлінської діяльності функціональних і територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та їх основні функції визначаються Положеннями про функціональні і територіальні підсистеми, які затверджуються відповідно у порядку визначеному згідно з статтями 9 та 10 Кодексу ЦЗ.

1.3.1 Основні функції та завдання, структура функціональних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту

Функціональна підсистема єдиної системи цивільного захисту – складова частина ЄДС ЦЗ, що створюється центральним органом виконавчої влади у відповідних сферах суспільного життя з метою захисту населення і територій від НС у мирний час та в особливий період, забезпечення готовності підпорядкованих йому сил і засобів до дій, спрямованих на запобігання і реагування на НС.

Порядок діяльності функціональних підсистем, основні завдання, організаційна структура, склад сил і засобів визначаються Положенням про відповідну функціональну підсистему. Положення розробляються згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 р. № 101 про затвердження типових положень про такі підсистеми. Положення затверджуються у відповідному порядку центральними органами виконавчої влади, що їх створюють, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ. Варіант проекту Положення та Типове положення про функціональну підсистему надано в додатках А.1 та А.2.

Безпосереднє керівництво діяльністю функціональних підсистем здійснюється керівниками центральних органів виконавчої влади, що створюють таку підсистему, або іншим суб'єктом управління, у сфері підпорядкування та відповідальності якого знаходиться функціональна підсистема.

Метою створення функціональних підсистем є захист населення територій від НС у мирний час та в особливий період, забезпечення готовності підпорядкованих сил і засобів до дій, спрямованих на запобігання виникненню та реагування на надзвичайні ситуації

Таким чином, виходячи з поставленої мети, на функціональні підсистеми ЄДС ЦЗ покладаються функції та завдання щодо запобігання НС, реагування на НС та ліквідацію їх наслідків, а саме, здійснювати та забезпечувати заходи:

цивільного захисту у відповідній сфері суспільного життя;

запобігання виникненню надзвичайних ситуацій або небезпечних подій.

Згідно покладених завдань функціональною підсистемою здійснюється:

організація та проведення моніторингу і прогнозування виникнення надзвичайних ситуацій та їх розвитку, визначення ризиків виникнення надзвичайних ситуацій у відповідній сфері суспільного життя;

своєчасне і достовірне інформування заінтересованих органів виконавчої влади та населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій на підприємствах, в установах та організаціях, які належать до сфери управління відповідного центрального органу виконавчої влади;

проведення рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

забезпечення планування заходів цивільного захисту;

організація та проведення навчань (тренувань) з підготовки органів управління функціональної підсистеми та підпорядкованих їм сил цивільного захисту;

розроблення та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування національної економіки в особливий період, зокрема суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади;

навчання населення щодо поведінки та дій у разі виникнення надзвичайної ситуації;

заходи щодо укриття працівників суб'єктів господарювання, які належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, у захисних спорудах цивільного захисту;

розроблення та забезпечення виконання галузевих програм і планів з питань цивільного захисту;

створення, раціональне збереження і використання резерву матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання і реагування на надзвичайні ситуації;

інші завдання, визначені законодавством.

Структура функціональних підсистем ЄДС ЦЗ. Своєю діяльністю у сфері ЦЗ кожна функціональна підсистема у складі ЄДС ЦЗ реалізує відповідно до напрямку і специфіки діяльності даної підсистеми. Організаційна побудова функціональної підсистеми визначається вертикаллю галузевого або відомчого підпорядкування їх органів управління, служб і підрозділів, наявних сил і засобів, розподілом повноважень між органами управління та їх структурними підрозділами на всіх рівнях (рис. 3).

Функціональна підсистема у своїй діяльності керується Конституцією України, Кодексом цивільного захисту України, законами України, актами Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами з питань ЦЗ та Положенням про функціональну підсистему.

Залежно від функцій у сфері запобігання і реагування на НС міністерства та інші центральні органи виконавчої влади можуть утворювати кілька функціональних підсистем. Перелік функціональних підсистем, які створюють міністерства та відомства, та їх функції надано у додатку А.3.

Рис.3. Організаційна побудова функціональної підсистеми ЄДСЦЗ

Перелік галузевих спеціалізованих служб, що створюються центральними органами виконавчої влади, наведено в додатку А.4.

Для ліквідації наслідків НС відповідно до закону можуть залучатися Збройні Сили України, інші військові формування та правоохоронні органи спеціального призначення, утворені відповідно до законів України.

Під час реагування на НС та ліквідацію їх наслідків на відповідних територіях сили і засоби функціональних підсистем регіонального, місцевого та об'єктового рівня підпорядковуються органам управління територіальних підсистем ЄДС ЦЗ в межах повноважень, що не суперечать законодавству.

До складу функціональної підсистеми входять органи управління та підпорядковані їм сили і засоби ЦЗ відповідних суб'єктів господарювання, які виконують завдання ЦЗ і належать до сфери управління відповідного центрального органу виконавчої влади.

Органи управління та сили цивільного захисту.

Постійно діючими органами управління функціональної підсистеми є: центральні органи виконавчої влади, що створюють функціональні підсистеми, та підрозділи з питань ЦЗ, які утворюються у їх складі їх апаратів;

територіальні органи управління центральних органів виконавчої влади функціонують у складі функціональної підсистеми, або їх структурні підрозділи, а також органи управління суб'єктів господарювання, які виконують завдання і функції функціональної підсистеми.

Безпосередня організація виконання завдань функціональної підсистеми покладається на структурний підрозділ з питань ЦЗ, який утворюється у складі апарату центрального органу виконавчої влади відповідної функціональної

підсистеми, а у разі створення декількох функціональних підсистем – на цей чи іншій структурний підрозділ центрального органу виконавчої влади.

Для забезпечення управління, координації дій органів управління та сил ЦЗ функціональної підсистеми, здійснення цілодобового чергування і забезпечення діяльності системи збору, оброблення, узагальнення та аналізу інформації про обстановку функціонують:

- оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби центральних органів виконавчої влади (у разі їх утворення);

- оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади;

- на об'єктовому рівні – чергові (диспетчерські) служби суб'єктів господарювання (у разі їх утворення), які знаходяться у сфері управління відповідних функціональних підсистем.

Для забезпечення сталого управління у відповідній сфері суспільного життя та реалізації функцій, передбачених на особливий період центральними органами виконавчої влади використовується державна система пунктів управління та телекомунікаційні мережі загального користування, телекомунікаційні мережі спеціального призначення і державна система урядового зв'язку у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Сили і засоби функціональних підсистем.

Сили і засоби функціональних підсистем створюються центральними органами виконавчої влади на базі структурних підрозділів та підпорядкованих їм суб'єктів господарювання. Залежно від функцій покладених на ту чи іншу функціональну підсистему відповідні служби та формування даної підсистеми залучаються для виконання аварійних, відновлювальних та спеціальних робіт виконують в умовах НС згідно зі специфікою їх галузевої та професійної діяльності та призначення.

До складу сил ЦЗ функціональної підсистеми входять:

- спеціалізовані професійні АРС;

- об'єктові АРС;

- об'єктові формування ЦЗ;

- галузеві та об'єктові спеціалізовані служби ЦЗ;

- державні пожежно-рятувальні підрозділи (частини), що забезпечують відомчу пожежну охорону;

- добровільні формування ЦЗ.

1.3.2 Структура територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та основні завдання. Загальні та спеціальні функції їх органів управління

Територіальна підсистеми ЄДС ЦЗ – складова частина ЄДС ЦЗ, що утворюється регіональними органами виконавчої влади з метою здійснення заходів щодо захисту населення і територій від НС у мирний час та в особливий період у відповідному регіоні.

Організаційна побудова територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ представлена на рис. 4.

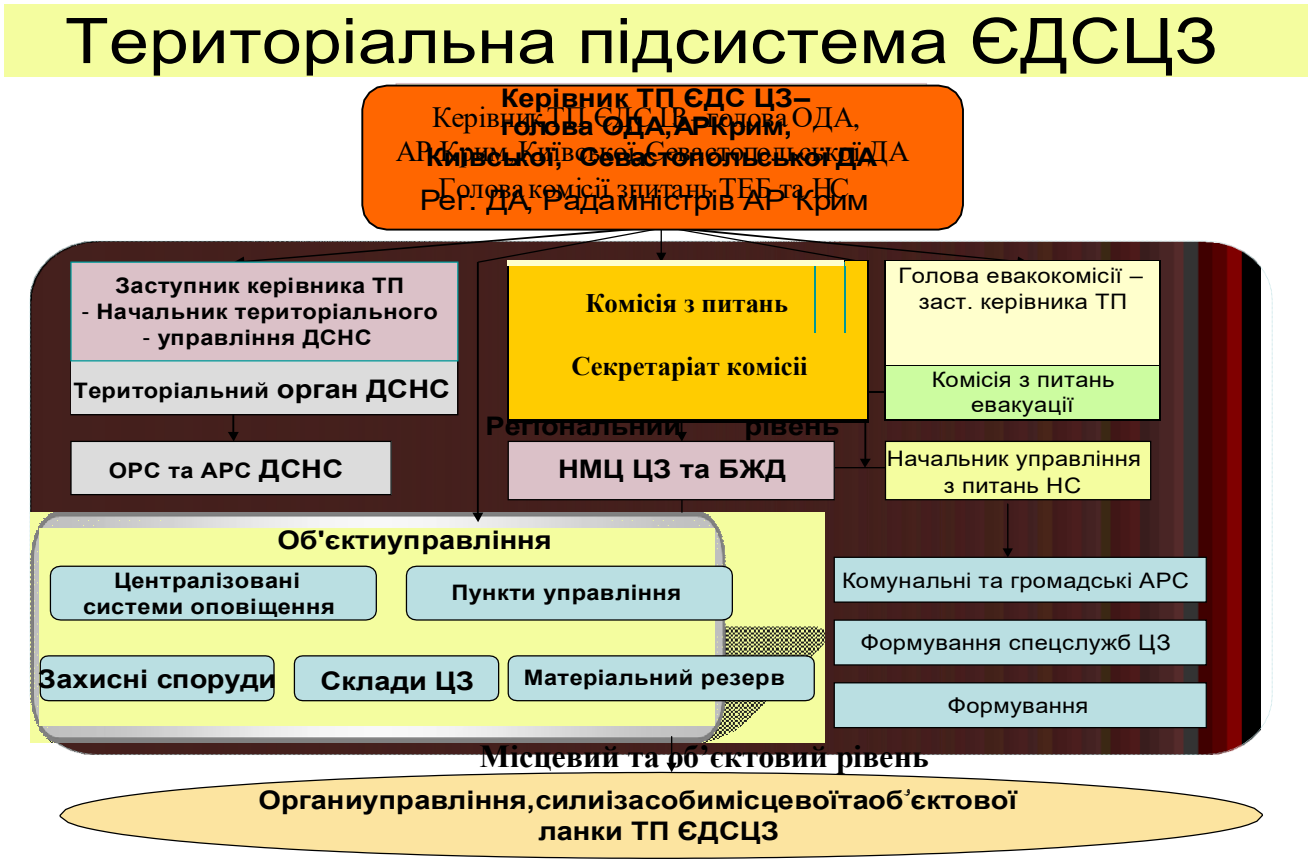

Рис. 4. Організаційна побудова територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ

Оснoву територіальної підсистеми складають: їх постійні та координаційні органи управління, постійно діючі територіальні ланки підсистеми регіонального, місцевого, об'єктового рівнів, системи повсякденного управління, сили і засоби.

Організація, завдання, склад сил і засобів, порядок діяльності територіальних підсистем визначаються відповідними Положеннями про територіальну підсистему. Положення розробляються та затверджуються територіальними органами виконавчої влади, що створюють територіальну підсистему, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 р. № 101 «Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми ЄДС ЦЗ». Варіант проекту Положення та Типового положення про територіальну підсистему надано у додатках А.5 та А.6.

Територіальні підсистеми у своїй діяльності керується Конституцією України, Кодексом цивільного захисту України, законами України, актами Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами з питань ЦЗ та Положенням про територіальну підсистему.

Основними завданнями територіальних підсистем є:

забезпечення готовності органів управління та підпорядкованих їм сил цивільного захисту до дій, спрямованих на запобігання і реагування на надзвичайні ситуації або небезпечні події;

організація та здійснення заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій;

планування заходів цивільного захисту;

організація та здійснення заходів із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій;

проведення рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, організація життєзабезпечення постраждалого населення;

ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій або небезпечних подій;

проведення моніторингу і прогнозування виникнення надзвичайних ситуацій та їх розвитку, визначення ризиків їх виникнення на території відповідного регіону, оцінка соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій, визначення на основі прогнозних даних обсягу потреби в силах, засобах, матеріальних та фінансових ресурсах;

ліквідація медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій та епідемій, надання екстреної медичної допомоги постраждалим у зоні надзвичайної ситуації, здійснення заходів медичного забезпечення;

навчання населення щодо поведінки та дій у разі виникнення надзвичайної ситуації;

організація і проведення підготовки керівного складу та фахівців органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту;

здійснення заходів щодо створення та використання наявного фонду захисних споруд цивільного захисту для укриття населення;

створення, збереження і раціональне використання резерву матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання і реагування на надзвичайні ситуації;

забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання і територій в особливий період;

здійснення заходів щодо соціального захисту постраждалого населення;

інші завдання, визначені законом.

Безпосереднє керівництво діяльністю територіальної підсистеми, її ланок здійснюється посадовою особою, яка очолює орган, що створив відповідно таку підсистему або ланку. Свої повноваження керівник територіальної підсистеми здійснює через постійні та координаційні органи управління ЦЗ.

Постійними органами управління ЦЗ, до повноважень яких належать питання організації та здійснення заходів, є:

на регіональному рівні – Рада Міністрів Автономної республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, підрозділи з питань ЦЗ, які утворюються у їх складі;

на місцевому рівні – районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських (міст республіканського Автономної

Республіки Крим і міст обласного значення) рад, підрозділи з питань цивільного захисту, які утворюються у їх складі, виконавчі органи селищних та сільських рад;

на об'єктовому рівні – керівні органи підприємств, установ та організацій, а також підрозділи (посадові особи) з питань цивільного захисту, які утворюються (призначаються) такими органами відповідно до законодавства.

Для координації діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, суб'єктів господарювання у сфері ЦЗ здійснюють постійне функціонування:

на регіональному рівні – відповідні комісії з питань ТЕБ та НС Автономної Республіки Крим, обласних **держадміністрацій та держадміністрацій** у м.м. Києві та Севастополі;

на місцевому рівні – комісії з питань ТЕБ та НС районних держадміністрацій, міст у областях та районах, селищ;

на об'єктовому рівні – комісії з питань НС підприємств, установ та організацій незалежно від їх форми власності діяльності та підпорядкування.

Регіональні, місцеві та об'єктові комісії (залежно від рівня НС) здійснюють координацію і забезпечення дій органів управління та сил територіальної підсистеми у ході запобігання і реагування на НС або на загрозу її виникнення.

В окремих випадках для розслідування причин та надання допомоги в ліквідації наслідків НС рішенням органів управління, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання утворюються спеціальні регіональні, місцеві та об'єктові комісії з ліквідації наслідків НС.

До системи повсякденного управління територіальної підсистеми входять:

на регіональному рівні:

оперативно-чергові служби пунктів управління Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій;

оперативно-чергові служби центрів управління в надзвичайних ситуаціях територіальних органів ДСНС;

оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення);

на місцевому рівні:

чергові служби райдержадміністрацій та виконавчих органів міських рад;

оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення);

на об'єктовому рівні:

чергові (диспетчерські) служби підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення).

Сили і засоби територіальних підсистем. До складу сил територіальних підсистем входять сили і засоби:

підрозділів (частин) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту;

регіональні, комунальні, об'єктові аварійно-рятувальні служби та аварійно-рятувальні служби громадських організацій;

об'єктові та територіальні формування цивільного захисту;

об'єктові та територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту;

добровільні формування цивільного захисту.

Усі сили та засоби ЦЗ територіальної підсистеми, які розташовані на території регіону, оперативно підпорядковуються відповідному керівнику територіального органу управління ДСНС.

Облік сил ЦЗ на регіональному рівні здійснюється її територіальними органами.

Для ліквідації наслідків НС можуть залучатися частини та підрозділи Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до вимог чинного законодавства.

Загальні та спеціальні функції органів управління територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту

Відповідно до затверджених Положень про територіальні підсистеми ЄДС ЦЗ їх органи управління забезпечують виконання загальних та спеціальних функцій в сфері ЦЗ.

Загальні функції органів управління територіальних підсистем полягають у:

реалізації загальнодержавних нормативно-правових актів, норм, правил та стандартів, впровадження та здійснення цільових програм, а також загальних критеріїв, спрямованих на забезпечення виконання функцій з питань ЦЗ;

розробці територіальних нормативно-правових актів, необхідних для функціонування територіальної підсистеми;

здійсненні моніторингу техногенно-екологічної безпеки та НС;

прогнозуванні та оцінці ризиків виникнення НС

організації планування заходів у сфері ЦЗ;

завчасному реагуванні на загрозу виникнення НС;

забезпеченні готовності органів управління та сил до дій у разі виникнення НС мирного та воєнного часу (організація навчання та практичної підготовки керівного складу);

організації захисту населення у разі виникнення НС мирного та воєнного часу (планування евакуації, забезпечення засобами індивідуального захисту, навчанні діям у НС);

розробці та впровадженні цільових програм та заходів в розділах програм соціального і економічного розвитку, спрямованих на попередження НС та зменшенні можливих матеріальних втрат у разі виникнення.

Спеціальні функції органів управління територіальних підсистем спрямовані на реалізацію державної політики щодо запобігання та оперативного реагування на НС, ліквідації негативних наслідків НС у мирний час та в особливий період.

Реалізація спеціальних функцій органів управління територіальних підсистем здійснюється у процесі організації ними негайного реагування на НС,

проведення АРНР, першочергового життєзабезпечення постраждалого населення шляхом залучення до виконання завдань сил ЦЗ територіальної підсистеми.

Розподіл основних обов'язків щодо здійснення спеціальних функцій у сфері ЦЗ на територіальному рівні визначаються у Положенні про територіальні підсистеми і на рівні обласних, місцевих територіальних управлінських структур за визначеними напрямками їх діяльності та згідно покладених завдань.

1.3.3 Основні засади взаємодії органів управління функціональних та територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту

З метою запобігання НС, своєчасного і ефективного реагування на НС у плановому порядку, а також під час проведення АРНР і ліквідації наслідків НС між функціональними та територіальними підсистемами організується взаємодія підпорядкованих їм органів управління та сил, а саме:

визначаються органи управління, які безпосередньо залучаються до ліквідації наслідків НС і взаємодіють в кризових ситуаціях, їх склад, кількість сил і засобів реагування на НС;

погоджується порядок спільних дій сил ЦЗ під час реагування на НС та ліквідації наслідків НС з визначенням основних завдань, місця, часу і способів їх виконання;

встановлюється порядок приведення в готовність і організації управління спільними діями органів управління з питань НС та сил у процесі виконання завдань.

здійснюється управління спільними діями органів управління та силами цивільного захисту під час виконання завдань за призначенням;

вирішуються питання всебічного забезпечення спільних заходів, що здійснюватимуться органами управління з питань НС та підпорядкованими їм силами, у тому числі взаємного надання допомоги транспортними, інженерними, матеріальними, технічними та іншими засобами;

Залежно від обставин, масштабу, характеру та можливого розвитку НС взаємодія організується:

на загальнодержавному рівні – Державною комісією з питань ТЕБ та НС та спеціальною урядовою комісією з ліквідації наслідків між органами управління і силами функціональних і територіальних підсистем;

на регіональному та місцевому рівні – регіональною або місцевою комісією з питань ТЕБ та НС між територіальними органами управління, їх силами, а також суб'єктами господарювання.

Взаємодія під час здійснення заходів щодо запобігання виникненню НС або ліквідації їх наслідків організовується через спеціально призначені оперативні групи або представників відповідних центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, які залучаються до здійснення таких заходів. Повноваження зазначених оперативних груп або представників визначаються відповідними центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування.

З метою запобігання виникненню НС, мінімізації їх можливих наслідків, організації узгодженого реагування сил ЦЗ на небезпечні події та НС між оперативно-черговими (черговими, диспетчерськими) службами ОВВ всіх рівнів та суб'єктів господарювання (у разі їх утворення) і оперативно-черговими службами ДСНС організовується обмін інформацією про загрозу або виникнення НС та хід ліквідації її наслідків у сфері відповідальності відповідної чергової служби.

Розділ 2

МІСЦЕВА ЛАНКА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ПІДСИСТЕМИ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Відповідно до пункту 3 статті 10 Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 року № 11 „Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту”, розпоряджень виконавчих органів рад про створення територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та з метою забезпечення реалізації державної політики у сфері ЦЗ на території районів, в містах обласного, районного підпорядкування, населених пунктах створюються ланки територіальних підсистем ЄДС ЦЗ:

Ланка територіальної підсистеми є складовою частиною територіальної підсистеми.

2.1 Нормативно-правові засади функціонування, основні завдання та повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту на місцевому рівні

Законодавство України з питань ЦЗ є дієвим гарантом забезпечення безпеки громадян від НС і спеціальною частиною законодавства, якій притаманна окрема ознака, що характеризує повноваження суб'єктів забезпечення реалізації державної політики, взаємодію органів влади у цій сфері і її вплив на фундаментальні права та конституційні свободи громадян.

Конституційні можливості широкого розвитку місцевого самоврядування в Україні як одного з дуже важливих і необхідних елементів демократичної держави визнаються і гарантуються головним законом України – Конституцією України (ст.7), зокрема, розділ XI Конституції присвячено конституційним основам самоврядування.

Забезпечення реалізації державної політики у сфері ЦЗ на місцевому рівні згідно з Кодексом цивільного захисту України здійснюється постійно діючими ланками територіальних підсистем ЄДС ЦЗ, які формуються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на відповідних територіях, а саме:

у районах Автономної Республіки Крим – Радою міністрів Автономної Республіки Крим;

в м. Києві та місті Севастополі – районними державними адміністраціями;

в районах, районах у містах Києві та Севастополі – районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями;

в обласних центрах, у містах обласного і районного значення – органами місцевого самоврядування.

Відповідно до закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» представницькі органи (ради) делегують свої повноваження і функції місцевим органам виконавчої влади та виконавчим органам місцевого самоврядування щодо вжиття необхідних заходів з ліквідації наслідків НС, інформування про них населення, залучення до цих робіт підприємства, установи та організації, а також населення.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування – сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

2.1.1 Проблеми нормативно-правового забезпечення в сфері управління цивільним захистом на місцевому рівні

Правовою основою ЦЗ на місцевому рівні є Конституція України, акти Президента України, Кодекс цивільного захисту, Закони України “Про місцеве самоврядування в Україні”, “Про місцеві державні адміністрації”, інші Закони України, акти Кабінету Міністрів, розпорядчі акти регіональних та місцевих органів виконавчої влади, що у сукупності складають правове поле і створюють нормативно-правове забезпечення діяльності у цій сфері на місцевому рівні.

Правові засади діяльності місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, визначені відповідними нормативними актами у сфері ЦЗ, регулюють відносини на місцевому рівні, пов’язані з захистом населення і територій, утворюють складний, комплексний, багатогалузевий та, до певної міри, суперечливий правовий інститут, спрямований на захист особистості, суспільства, навколишнього природного середовища від НС техногенного, природного, соціального і воєнного характеру..

Згідно з ст. 19 Кодексу ЦЗ України до повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері ЦЗ належить:

організація ЦЗ на відповідній адміністративній території та виконання завдань ЦЗ ланками територіальної підсистеми;

забезпечення реалізації вимог техногенної та пожежної безпеки на підзвітних потенційно-небезпечних об’єктах та інших об’єктах господарської діяльності з метою відвернення загрози виникнення аварій, що належать до сфери їх управління;

розроблення та забезпечення реалізації місцевих програм та планів заходів у сфері ЦЗ щодо запобігання НС та захисту населення і територій від них;

керівництво створеними ними аварійно-рятувальними службами, формуваннями та спеціалізованими службами ЦЗ, місцевою та добровільною

пожежною охороною, забезпечення їх діяльності та здійснення контролю за готовністю до дій за призначенням;

створення за погодженням з ДСНС та підтримання у постійній готовності місцевої системи централізованого оповіщення, її модернізація та забезпечення функціонування;

забезпечення оповіщення та інформування населення про загрозу і виникнення НС;

організація АРНР, відновлювальних робіт та робіт з ліквідації наслідків НС місцевого рівня, а також радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків НС;

організація та проведення евакуації населення, майна, матеріальних та культурних цінностей, розміщення їх у безпечних районах та організації життєзабезпечення, створення служб екстреної медичної допомоги.

здійснення контролю за станом навколишнього природного середовища, санітарно-гігієнічною та епідемічною ситуацією;

розроблення та здійснення на відповідній території заходів щодо забезпечення сталого функціонування об'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, в особливий період;

підготовка пропозицій щодо віднесення міст до груп ЦЗ та подання їх органам державної влади регіонального рівня;

віднесення об'єктів, що належать до сфери їх управління, до категорії ЦЗ відповідно до основних показників, та затвердження їх переліку;

створення і використання матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків НС;

завчасне накопичення і підтримання у постійній готовності засобів індивідуального захисту для населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення і зонах спостереження радіаційної небезпеки I і II категорій, формувань ЦЗ, а також приладів дозиметричного і хімічного контролю та розвідки;

взаємодія з ДСНС щодо виконання завдань ЦЗ;

організація та забезпечення життєдіяльності постраждалих від НС техногенного та природного характеру, а також в особливий період;

забезпечення складення довідок про визнання осіб постраждалими внаслідок НС, списків (реєстрів) постраждалих внаслідок НС, відповідно до яких надається матеріальна допомога, списків загиблих осіб на підставі їх ідентифікації;

забезпечення соціального захисту постраждалих внаслідок НС, зокрема виплати матеріальної допомоги;

створення на місцевому рівні комісій з питань ТЕБ та НС;

забезпечення навчань з питань ЦЗ, техногенної та пожежної безпеки посадових осіб місцевих державних адміністрацій, суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, керівників та їх заступників, здійснення підготовки населення до дій у НС;

розроблення та реалізація комплексу заходів, пов'язаних з виконанням вимог законодавства щодо створення, використання, утримання та реконструкції фонду захисних споруд ЦЗ;

планування та організація роботи з дообладнання або спорудження в особливий період підвальних та інших заглиблених приміщень для укриття населення;

розроблення та здійснення комплексу заходів, спрямованих на поліпшення пожежної безпеки об'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління.

Визначені вище повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері ЦЗ згідно з нормами цієї статті не розподіляють повноваження органів місцевого самоврядування на власні (самоврядні) та делеговані (делеговані повноваження – повноваження органів виконавчої влади, які надані органам місцевого самоврядування за законом). Така неврегульованість ускладнює механізм реалізації повноважень.

В той же час, норми Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» містять ряд повноважень органів місцевого самоврядування, що відносяться до питань ЦЗ, але визначенні як функції у різних сферах діяльності. Інколи повноваження органів влади дублюються між собою та не у повному обсязі відповідають нормам статті 19 Кодексу цивільного захисту України.

Зокрема, організація та участь у здійсненні заходів ЦЗ згідно з цим законом віднесено до делегованих повноважень у галузі оборонної роботи (стаття 36), певні повноваження у сфері ЦЗ також присутні у галузі будівництва (стаття 31), охорони навколишнього природного середовища (стаття 33), сферах соціального захисту населення (стаття 34), забезпечення законності та правопорядку (стаття 38), статтями 2 та 38 також визначено деякі завдання у сфері ЦЗ, як власні повноваження відповідних рад та їх виконавчих органів.

Подібна ситуація спостерігається з повноваженнями у сфері ЦЗ місцевих державних адміністрацій, які наведено у Законі України «Про місцеві державні адміністрації».

Основними проблемними питаннями нормативно-правового забезпечення в сфері ЦЗ на місцевому рівні є також проблеми розподілу і визначення обов'язків керівників місцевої ланки територіальної підсистеми з органів місцевого самоврядування, які включені до ієрархії ЄДС ЦЗ і виконують державні функції з питань ЦЗ, впровадження реформи адміністративно-територіального устрою на місцевому рівні в державі з метою децентралізації влади та передачі владних повноважень в регіони, райони та громади.

Основна мета реформи – створення трирівневої системи: громада, район, регіон. На рівні громади має мати місце тільки місцеве самоврядування, тобто це міський/сільський/селищний голова або голова громади, міська/сільська/селищна рада, або рада громади і виконком цієї ради — три органи, які утворюються на рівні громади. На рівні району органами самоврядування є районна рада, яка обирає райвиконком. Державними органами влади залишаються райдержадміністрації або на їх місці створюються префектури.

Сьогодні базовий рівень надання послуг населенню, в тому числі у сфері ЦЗ, це район і місто обласного значення.

Реформою передбачається надання кожному рівню повноважень, які є природними саме для цього рівня та, зокрема, кожен з цих рівнів буде мати домінуючу ознаку за одним із головних повноважень. Так, громада буде відповідати за середню освіту і на це буде йти більша частина витрат з місцевого бюджету. Крім цього, на рівні громади буде зростати така серйозна сфера компетенції як благоустрій території. З розвитком самоврядування все більша увага населення громад і районів буде приділятися тому, в якому середовищі вони живуть, тому створити базовий рівень послуг на даних територіях є однією з головних завдань реформування адміністративно-територіального устрою на місцевому рівні.

Таким чином, існує неврегульованість у розподілі повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері ЦЗ, яка потребує її законодавчого вирішення, особливо у разі ліквідації місцевих державних адміністрацій (або зменшення обсягу їх повноважень) та передачі їх повноважень у сфері ЦЗ до компетенції органів місцевого самоврядування (виконавчих органів відповідних рад) або територіальних органів відповідних центральних органів виконавчої влади.

Вирішення цих проблемних питань можливо шляхом підготовки відповідних змін до Кодексу цивільного захисту України та Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

2.2 Організаційно-структурна побудова місцевої ланки територіальної підсистеми та її основні завдання

Ланки територіальної підсистеми (далі – ланка), як складові територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ, створюються з метою забезпечення реалізації державної політики у сфері ЦЗ за розпорядженнями керівників місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на підпорядкованих територіях в мирний час та особливий період. Основними функціями ланки є організація і реалізація заходів запобігання та реагування на НС, захисту населення та територій, ліквідації наслідків НС.

У своїй діяльності ланка керується Конституцією України, актами Президента України та Верховної Ради України, Кодексом цивільного захисту України, законами України, актами Кабінету Міністрів України, Положенням про територіальну підсистему ЄДСЦЗ і ланку, іншими нормативно-правовими актами з питань ЦЗ.

Наразі, в Україні на місцевому рівні існують три рівні влади на трьох рівнях адміністративно-територіального устрою:

первинний рівень – рівень населених пунктів (сіл, селищ і міст), де місцева влада представлена органами місцевого самоврядування, які формуються територіальною громадою і є автономними від державної виконавчої влади під час здійснення власних повноважень;

другий рівень – рівень районів та областей, на якому реальна місцева влада представлена районними та обласними державними адміністраціями. Поряд з

державною виконавчою владою на цьому рівні існують обласні, районні ради, які не мають власних виконавчих органів, і вирішують координаційні, представницькі та соціально-економічні і бюджетні функції;

третій рівень – це загально український владний рівень управління з системою органів державної влади: законодавчої, виконавчої та судової.

Найбільш проблемним з точки зору організації та забезпечення у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС є первинний владний рівень в населених пунктах (сіл, селищ і міст), де місцева влада представлена органами місцевого самоврядування. Про це свідчать: організаційна структура органів місцевого самоврядування та їх органів виконавчих рад; можливості їх фінансових та матеріальних ресурсів; наявність відповідних сил та засобів.

З метою надання методичної допомоги в організації функціонування місцевої ланки територіальної підсистеми адміністративно-територіальних одиниць первинного рівня у додатках Б.7 та Б.8 представлено методичні рекомендації щодо основних напрямів діяльності органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та Примірні загальні та спеціальні функції органів управління ЦЗ.

Організаційна-структурна побудова органів управління та сил ланки другого та третього рівнів представлена на Рис.5 іб.

До складу ланки входять органи управління та сили ЦЗ – спеціалізовані служби ЦЗ, АРС, територіальні та об'єктові формування ЦЗ комунальних підприємств, суб'єктів господарювання та добровільних організацій.

Керівництво ланкою територіальної підсистеми покладається на посадових осіб, що створюють таку ланку і які відповідно очолюють територіальні органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, тобто на голів районних державних адміністрацій та керівників міських, районних та селищних виконавчихрад.

Організація та порядок діяльності, завдання, склад сил і засобів ланки територіальної підсистеми визначається Положенням про ланку територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ, затвердженого у відповідному порядку згідно з законодавством. Варіанти Положень про ланку територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ надано у додаткахПосібника.

Керівництво службами та формуваннями здійснюють керівники структурних підрозділів та комунальних підприємств державних адміністрацій, структурних підрозділів центральних органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання, які їхстворили.

Основними завданнями місцевої ланки територіальної підсистеми в сфері ЦЗ є:

забезпечення готовності, підпорядкованих їм сил і засобів до дій у НС;

забезпечення реалізації заходів у сфері ЦЗ;

організація та здійснення заходів із запобігання виникненню НС, координація діяльності структурних підрозділів центральних органів виконавчої влади та комунальних підприємств, суб'єктів господарювання з цих питань на підпорядкованій території;

навчання населення щодо поведінки та дій у разі виникнення НС;

створення, раціональне збереження і використання матеріальних та фінансових резервів для запобігання і реагування на НС, ліквідації їх наслідків;
оповіщення та інформування населення про загрозу та виникнення НС;
захист населення у разі виникнення НС;
організація та забезпечення життєдіяльності постраждалого населення від НС техногенного, природного характеру та в особливий період;
здійснення планування заходів ЦЗ;
організація моніторингу і прогнозування виникнення НС та їх масштабів;
оцінка соціально-економічних наслідків НС та визначення необхідної кількості сил та засобів, матеріальних і фінансових ресурсах для їх подолання;
організація та проведення підготовки керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів з питань ЦЗ;
організація та проведення командно-штабних навчань та штабних тренувань з органами управління та підрозділами управління ланки територіальної підсистеми ЄДСЦЗ;
ліквідація медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій та епідемій, надання екстреної медичної допомоги постраждалим у зоні надзвичайної ситуації, проведення заходів з медичного забезпечення;
проведення АРНР, ліквідація наслідків НС, організація життєзабезпечення постраждалого населення;
здійснення заходів щодо використання наявного фонду захисних споруд ЦЗ для укриття населення;
організація та здійснення моніторингу і прогнозування виникнення НС та їх масштабів;
створення, раціональне збереження і використання резерву матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання і реагування на НС;
участь у реалізації місцевих програм, спрямованих на захист населення і територій від НС та запобігання їм;
забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання за умов НС та в особливий період;
здійснення заходів щодо соціального захисту постраждалого населення.
У складі ланки функціонують постійні та координаційні органи управління і підпорядковані їм сили ЦЗ, а також відповідні органи управління ЦЗ суб'єктів господарювання, які належать до її сфери управління.

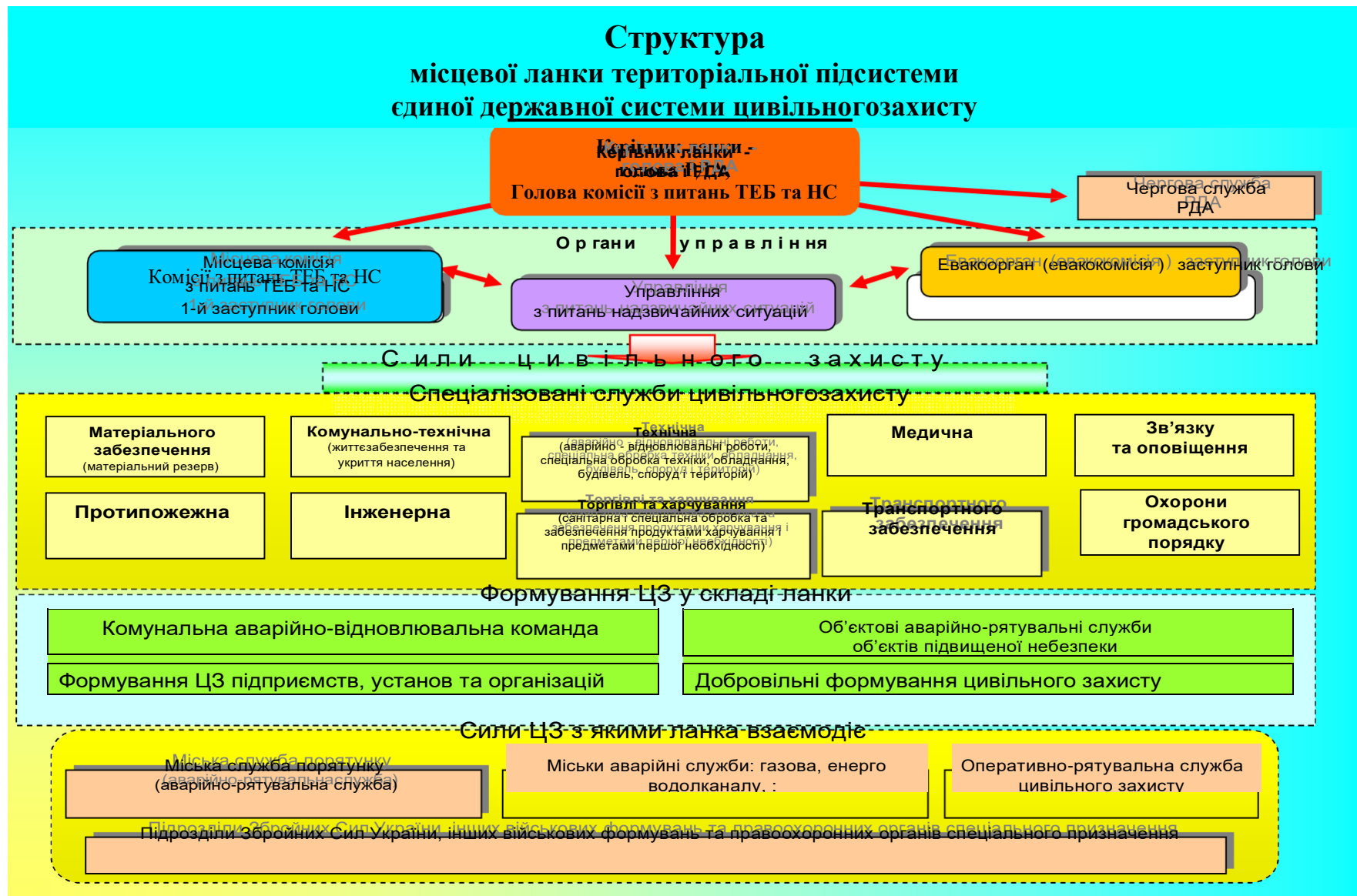

Рис.5. Організаційно-структурна побудова територіальної ланки в м. Києві, обласних та районних центрах, містах обласного підпорядкування

Організаційна структура місцевої ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ

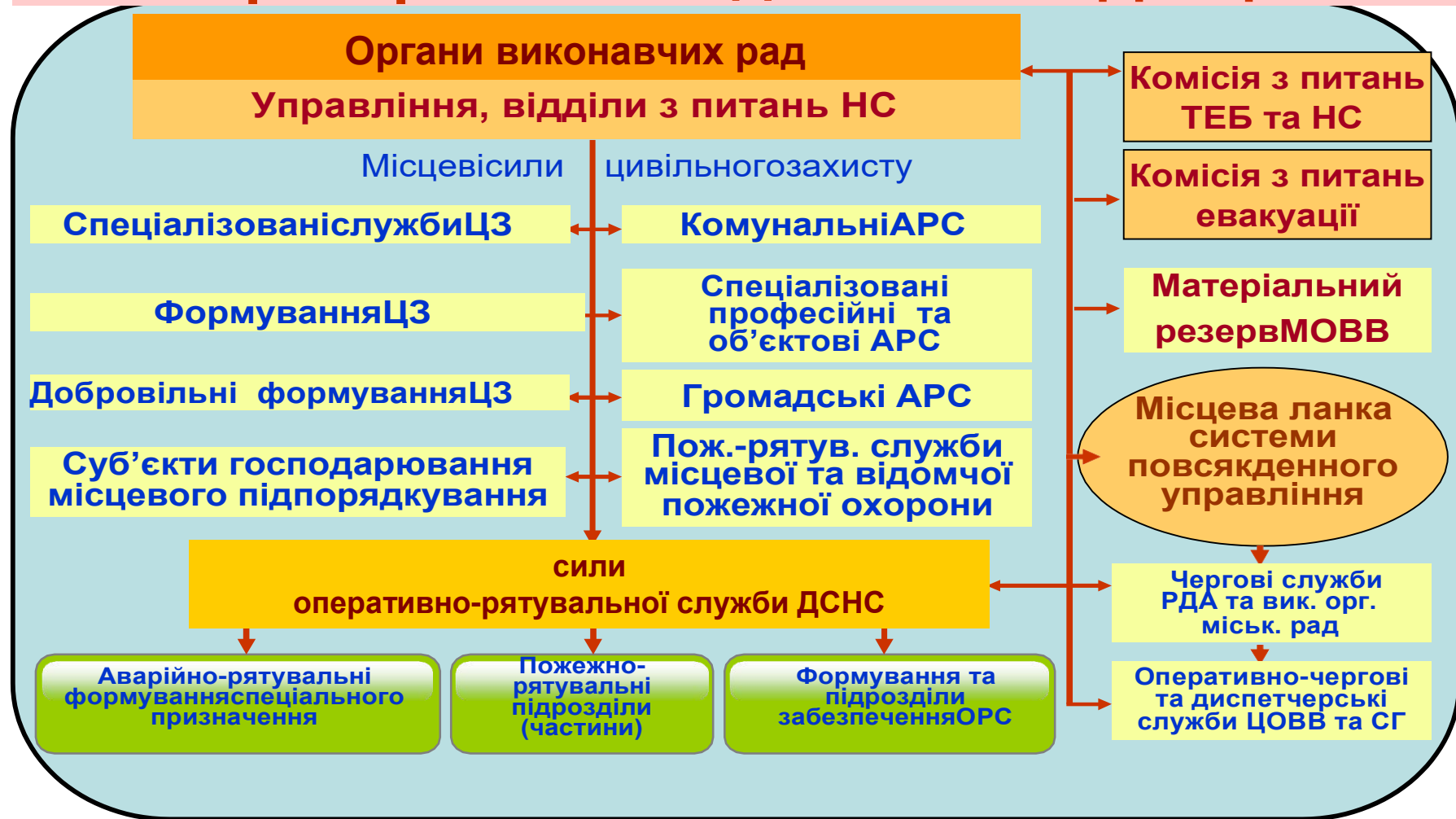

Рис.6. Організаційно-структурна побудова місцевої ланки територіальної підсистеми, що створюється виконавчими органами міських, селищних рад.

Для координації дій органів управління та сил ЦЗ органів державної влади та органів місцевого самоврядування у разі загрози або виникнення НС, а також організованого планового виконання комплексу заходів та робіт з ліквідації наслідків НС в організаційній структурі місцевої ланки:

- функціонують пункти управління;
- утворюються робочі органи управління з ліквідації наслідків НС;
- місцеві спеціальні комісії ліквідації наслідків НС (за необхідності);
- штаби з ліквідації наслідків НС;
- призначаються керівники робіт з ліквідації наслідків НС;
- для організації управління евакуацією розгортаються місцеві органи з евакуації.

У разі виникнення НС до роботи пунктів управління в НС залучаються представники відповідних органів державної влади, що відповідають за певні напрямки діяльності. З метою організації сталого управління органами управління, силами та засобами ЦЗ, координації їх дій, здійснення цілодобового чергування та забезпечення функціонування системи збору, оброблення, узагальнення та аналізу інформації про обстановку в районах виникнення НС на місцевому рівні функціонують:

- чергові служби райдержадміністрацій та виконавчих органів міських рад;
- оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних ОВВ, суб'єктів господарювання (у разі їх утворення);
- об'єктові чергові (диспетчерські) служби суб'єктів господарювання (у разі їх утворення).

2.2.1 Постійні органи управління цивільним захистом на місцевому рівні.

Згідно з чинним законодавством у сфері ЦЗ на постійні органи управління ЦЗ місцевого рівня покладаються завдання з управління та організації ЦЗ, які вирішуються безпосередньо через планову, організаційну, повсякденну та оперативну діяльність.

Постійно діючими органами управління ЦЗ місцевої ланки, до повноважень яких належать питання організації та здійснення заходів цивільного захисту, є:

- районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських (міст республіканського Автономної Республіки Крим і міст обласного значення) рад, підрозділи з питань ЦЗ, які утворюються у їх складі;

- виконавчі органи селищних та сільських рад;
- підрозділи територіальних органів ДСНС.

Керівництво постійними органами управління ланки територіальної підсистеми покладається на відповідних керівників територіально-адміністративних утворень та їх заступників.

2.2.2 Основні функції та завдання з організації діяльності керівників ланки територіальної підсистеми

Місцеві державні адміністрації очолюють голови відповідних місцевих адміністрацій, які призначаються на посаду Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України на строк повноважень Президента України. (частина друга статті 8 в редакції Закону України «Про місцеві державні адміністрації» від 07.10.2010 № 2592-VI із змінами, внесеними згідно із Законом від 27.02.2014 № 796-VII). Кандидатури на посади голів районної державної адміністрації вносяться Кабінету Міністрів України головами відповідних державних адміністрацій регіонів.

Голови обласних, місцевих, районних селищних рад обираються відповідною радою на строк її повноважень з числа депутатів цієї ради шляхом таємного голосування і здійснюють свої повноваження до обрання голови ради нового скликання, окрім випадків дострокового припинення депутатських повноважень або повноважень голови.

Правовою основою діяльності керівників місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері ЦЗ є Конституція України, акти Президента та Верховної Ради України, закони України «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування», Кодекс цивільного захисту України, інші закони України, акти Кабінету Міністрів України, рішення регіональних, обласних та міських рад та розпорядження їх виконавчих органів.

Функціональні обов'язки та повноваження даних керівників у сфері ЦЗ реалізуються у відповідності до їх розподілу між керівним складом місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, затвердженого окремими нормативно-правовими актами згідно із законодавством а саме: статтею 19 Кодексу цивільного захисту України статтями та 5, 8, 10, 13 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», статтею 26 Закону «України «Про місцеве самоврядування».

Зокрема, їх повноваження щодо забезпечення реалізації державної політики у сфері ЦЗ є однією з складових повноважень з основної адміністративної та управлінської діяльності, і відповідно мають спрямуватися на виконання завдань щодо запобігання та реагування на НС, ліквідацію їх наслідків, забезпечення життєдіяльності постраждалого населення.

Основними завданнями, які покладаються на керівника ланки, згідно з Положенням про ланку територіальної підсистеми, є:

забезпечення реалізації вимог Кодексу цивільного захисту України;

здійснення керівництва ланкою у сфері ЦЗ;

керівництво організацією формування річного плану заходів ЦЗ ланки та контролю його виконання;

забезпечення ЦЗ на підпорядкованій території та готовності органів управління, сил та засобів ЦЗ до дій у НС;

організація та контроль з навчання керівного складу органів управління та фахівців з функціональної підготовки у сфері ЦЗ за цільовим призначенням.

Керівник ланки несе персональну відповідальність за:

організацію планування і здійснення заходів із запобігання та реагування на НС, ліквідації їх наслідків;

організацію діяльності комісії з питань ТЕБ та НС;

організацію роботи органів з питань евакуації;

постійну готовність підпорядкованих органів управління та сил ЦЗ до дій у НС;

підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації керівного складу та фахівців у сфері ЦЗ.

У сфері управління ЦЗ на місцевому рівні керівники місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування:

очолюють та здійснюють безпосереднє керівництво ланкою територіальної підсистеми;

несуть персональну відповідальність за здійснення повноважень та виконання покладених завдань;

визначають та затверджують розподіл обов'язків та повноважень між своїми заступниками та керівниками апарату, порядок делегування своїх повноважень на час своєї відсутності першому заступнику, заступнику, керівнику апарату;

спрямовують та координують діяльність заступників, керівників апарату, керівників управлінь, відділів, секторів, служб місцевих органів виконавчої влади та посадових осіб органів місцевого самоврядування;

затверджують розпорядчі, керівні, організаційні, планові документи;

у межах своїх повноважень видають розпорядження щодо оголошення режиму НС на підпорядкованій території у разі загрози або виникнення стихійного лиха, аварії, катастрофи, епідемії, епізоотії, пожежі та ін.;

приймають рішення щодо:

проведення евакуації із зони НС на підпорядкованих територіях;

залучення сил та засобів для реагування на НС, зокрема, спеціалізованих служб ЦЗ, формувань ЦЗ та місцевого матеріального резерву;

призначення керівника робіт з ліквідації наслідків НС місцевого рівня;

організації навчання працюючого та непрацюючого населення діям у НС;

організації та проведення командно-штабних навчань та штабних тренувань з органами управління ЦЗ ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ.

здійснюють інші функції в сфері ЦЗ, передбачені законодавством України.

Згідно покладених завдань керівники місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування реалізують свою діяльність

режимі повсякденної діяльності, режимі підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та надзвичайного стану та в особливий період, а саме:

в режимі повсякденної діяльності виконують свої обов'язки згідно з календарним планом основних заходів та покладених функцій у сфері ЦЗ;

в режимах підвищеної готовності та надзвичайної ситуації здійснюють організацію заходів з підвищення готовності до дій у НС органів управління, сил та засобів, постійного моніторингу і прогнозування розвитку подій.

У разі виникнення НС організує та очолює роботу з виконання плану дій, реагування на НС, взаємодії під час ліквідації наслідків НС та заходів щодо забезпечення проведення АРНР.

Згідно з отриманням інформації про загрозу або виникнення НС послідовність роботи керівника ланки у разі загрози та виникненні НС здійснюється наступним чином:

з'ясовує ситуацію або інформацію, пов'язану з загрозою виникнення НС, а саме: її характер, масштаб, наявність жертв та постраждалих, можливий характер розвитку ситуації та майбутніх дій;

визначає основні заходи, які необхідно провести невідкладно;

віддає попередні розпорядження на підготовку до дій та залучення, залежно від характеру НС, відповідних сил ЦЗ;

призначає керівника робіт з ліквідації наслідків НС;

орієнтує відповідних посадових осіб про майбутні дії;

з отриманням уточненої інформації від керівника АРС або від оперативного чергового, старшого оперативної групи про характер, масштаби НС, наявність жертв та постраждалих приймає рішення щодо:

підготовки та здійснення доповіді про НС керівництву вищого рівня;

особистого виїзду в зону НС (рішення про виїзд та час виїзду в зону НС керівник може прийняти також на підставі попередньо отриманої інформації та з'ясування обстановки, що склалася в районі НС);

заслуховування безпосередньо в зоні НС керівника робіт з ліквідації наслідків НС про ситуацію, що склалася, та вжиті заходи;

створення спеціальної комісії з ліквідації наслідків НС (за необхідності) або покладення функції координації дій з ліквідації цієї НС на комісію з питань ТЕБ та НС;

визначає час та місце її проведення, свою участь у засіданні комісій;

віддає розпорядження, які стосуються суто його компетенції щодо ліквідації наслідків НС;

в режимах надзвичайного стану здійснює управлінську та організаційну діяльність на підпорядкованих територіях згідно з законом України «Про правовий режим надзвичайного стану»;

в особливий період проводить організацію та реалізацію заходів особливого періоду згідно з законами України «Про правовий режим воєнного стану» та «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та очолює роботу з виконання плану ЦЗ району на особливий період.

Керівнику ланки безпосередньо підпорядковується:

управління (відділи, посадові особи з питань ЦЗ) з питань НС;
відділи з питань кадрової роботи та державної служби;
юридичні відділи;
відділи контролю;
сектори організаційно-аналітичного забезпечення;
головний спеціаліст з питань режимно-секретної роботи;
головний спеціаліст з питань оборонної та мобілізаційної роботи.

Керівники ланки співпрацюють та забезпечують взаємодію з районними управліннями та територіальними підрозділами міністерств, іншими органами виконавчої влади.

У разі відсутності керівника ланки його функції і повноваження виконує перший заступник або заступник.

У перелік основних документів керівника ланки входять:

функціональні обов'язки керівника ланки та його заступників у сфері ЦЗ;
календарний план основних заходів ЦЗ;
проекти (наказів) розпоряджень;
карта-схема (план) району;
список телефонів і позивних посадових осіб;
схема оповіщення та зв'язку;
довідкові дані основних показників;
робочий зошит.

2.2.3. Правові та організаційні засади діяльності управління (відділу) з питань надзвичайних ситуацій

Управління (відділ) з питань НС (далі – управління) є постійним органом управління у складі ланки територіальної підсистеми, створюється як структурний підрозділ органів державної влади або органів місцевого самоврядування, входить до її складу і в межах району, міст в області і районі забезпечує виконання покладених завдань у сфері ЦЗ.

Управління у своїй діяльності керується Конституцією, Кодексом цивільного захисту, актами Президента України та законами України, актами Кабінету Міністрів України, наказами центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ, інших центральних органів виконавчої влади, розпорядженнями голови виконавчого органу міської (обласної) ради, голови районної державної адміністрації (РДА), а також Положенням про управління (відділ).

Варіанти Положень про управління (відділ) представлено у додатку Б.22.

У своїй діяльності управління підпорядковане керівнику ланки, підзвітне і підконтрольне відповідному структурному підрозділу з питань ЦЗ виконавчого органу міської (обласної) ради. Координацію роботи управління (відділу) здійснює перший заступник голови районної державної адміністрації, керівник виконавчого органу рад відповідно до розподілу визначених повноважень та обов'язків.

Основними завданнями управління (відділу) з питань НС є:
забезпечення реалізації державної політики у сфері ЦЗ на підпорядкованій адміністративній території;
організація виконання вимог законодавства у сфері ЦЗ та здійснення їх реалізації;
сприяння у межах своїх повноважень захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб;
здійснення державного контролю за дотриманням підприємствами, установами та організаціями правил, норм, стандартів з техногенної безпеки;
участь у заходах щодо усунення виявлених недоліків та порушень у межах визначених повноважень;
аналіз стану та тенденцій розвитку НС з метою підготовки заходів запобігання їх виникненню та забезпечення техногенної та пожежної безпеки у межах території району;
підготовка пропозицій голові місцевого органу виконавчої влади, органів місцевого самоврядування до програм та планів заходів у сфері ЦЗ, проекту бюджету з питань фінансування заходів у сфері ЦЗ ланки територіальної підсистеми, забезпечення ефективного і цільового використання відповідних бюджетних коштів;

Відповідно до покладених повноважень та основних завдань управління (відділ):

організовує виконання вимог законодавства у сфері ЦЗ та здійснює контроль за їх реалізацією;
сприяє у межах своїх повноважень захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері ЦЗ;
бере участь у підготовці заходів щодо регіонального розвитку у сфері ЦЗ;
розробляє у межах визначених повноважень проекти розпоряджень керівників ланки з питань реалізації державної політики у сфері ЦЗ;
бере участь у погодженні проектів нормативно-правових актів, розроблених іншими органами виконавчої влади;
готує самостійно або разом з іншими структурними підрозділами в межах своїх повноважень інформаційні та аналітичні матеріали для подання керівнику ланки;
сприяє здійсненню заходів щодо запобігання і протидії корупції;
готує договори у межах своїх повноважень;
розглядає в установленому законодавством порядку звернення громадян;
опрацьовує запити і звернення народних депутатів України та депутатів відповідних місцевих рад;
забезпечує доступ до публічної інформації, розпорядником якої воно є;
постійно інформує населення про здійснення визначених законом повноважень;

сприяє у межах своїх повноважень виконанню завдань мобілізаційної підготовки, дотриманню вимог законодавства з охорони праці, техногенної та пожежної безпеки;

організовує роботу з укомплектування, зберігання, обліку та використання архівних документів;

забезпечує у межах своїх повноважень реалізацію державної політики стосовно захисту інформації з обмеженим доступом;

відповідно до законодавства бере участь у вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів);

забезпечує захист персональних даних.

надає методичну допомогу та контролює дотримання підприємствами, установами та організаціями вимог нормативно-правових актів у сфері ЦЗ, а також стандартів, норм та правил з питань пожежної та техногенної безпеки;

аналізує стан та тенденції з функціонування Ланки у сфері ЦЗ з метою розробки і впровадження планових заходів щодо подальшого розвитку систем запобігання НС та регулювання безпеки;

готує пропозиції керівнику місцевої ланки щодо формування міських програм та планів заходів у сфері ЦЗ, проекту міського бюджету з фінансування розвитку і функціонування органів управління та сил районної Ланки;

забезпечує ефективне і цільове використання відповідних бюджетних коштів;

бере участь у підготовці заходів щодо регіонального розвитку у сфері ЦЗ;

здійснює повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері ЦЗ, передбачені Кодексом цивільного захисту України та іншими законами

бере участь у вирішенні питань з:

розроблення і здійснення заходів щодо підтримання у готовності органом управління ланки до дій за призначенням у мирний час та в особливий період;

забезпечення реалізації вимог техногенної безпеки на потенційно-небезпечних об'єктах та інших об'єктах господарювання, які належать до сфери управління місцевої ланки і можуть створити реальну загрозу виникнення аварії,

забезпечення діяльності та здійсненні контролю за готовністю до дій за призначенням, створеними на місцевому рівні АРС, спеціалізованими службами ЦЗ, формуваннями ЦЗ та місцевою і добровільною пожежною охороною;

підтримання у постійній готовності системи оповіщення органів управління та сил ланки, проведення її модернізації та забезпечення функціонування обладнання, яке належить до сфери управління ланкою;

здійснення заходів щодо забезпечення оповіщення та інформування населення ланки про загрозу і виникнення НС, у тому числі, в доступній формі для осіб з вадами зору та слуху;

організації АРНР та робіт з ліквідації наслідків НС на території ланки, а також радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків НС;

організації та проведення відновлювальних робіт з ліквідації наслідків НС;

організації та здійснення евакуації населення, майна у безпечні райони, їх розміщення;

розроблення та здійснення на території ланки заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування об'єктів господарювання в особливий період, які належать до сфери управління місцевої ланки;

визначення категорії ЦЗ об'єктів господарювання, які належать до сфери управління ланки, відповідно до основних показників, та подання їх перелік на затвердження;

організації створення та використання матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків НС;

організації заходів щодо накопичення і підтримання у постійній готовності засобів індивідуального захисту для населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення і зонах спостереження, персоналу об'єктів господарювання I і II категорії радіаційної небезпеки та формувань ЦЗ, а також приладів дозиметричного та хімічного контролю та розвідки;

організації взаємодії з територіальними органами центральних ОВВ щодо виконання завдань ЦЗ;

організації забезпечення життєдіяльності постраждалих від НС, у тому числі, під час ведення воєнних (бойових) дій або внаслідок цих дій;

забезпечення функціонування місцевої комісії з ТЕБ та НС та у разі виникнення НС – спеціальних комісій з ліквідації наслідків НС (за необхідності);

забезпечення навчання у сфері ЦЗ, техногенної та пожежної безпеки посадових осіб районної держадміністрації, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, що належать до сфери її управління, зокрема керівників та заступників, та навчання населення діям у НС;

ведення обліку, підготовки статистичної звітності та аналізу причин виникнення НС, які виникають на підпорядкованій території (у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України);

розроблення та здійснення комплексу заходів, спрямованих на поліпшення пожежної безпеки об'єктів господарювання, які належать до сфери управління ланки;

здійснює планування діяльності ланки і, зокрема, розробляє:

план реагування на НС;

план ЦЗ на особливий період;

план основних заходів ЦЗ місцевої ланки на рік;

план проведення цільової мобілізації для ліквідації наслідків НС державного рівня у мирний час;

з питань організації інженерного захисту забезпечує виконання вимог законодавства щодо створення, використання, утримання та реконструкції фонду захисних споруд ЦЗ та бере участь:

визначенні потреби фонду захисних споруд ЦЗ;

плануванні та організації роботи щодо дообладнання або спорудження підвальних та інших заглиблених приміщень для укриття населення в особливий період;

підготовці рішень про подальше використання захисних споруд ЦЗ державної та комунальної власності;

організації обліку фонду захисних споруд ЦЗ та виключенні їх із фонду таких споруд;

здійсненні забезпечення готовності та утримання захисних споруд ЦЗ;

організації проведення технічної інвентаризації захисних споруд ЦЗ.

У здійсненні своїх повноважень та виконанні покладених завдань управління (відділ) має право:

одержувати в установленому законодавством порядку від інших структурних підрозділів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та підпорядкування інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених завдань;

залучати до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань спеціалістів, фахівців інших структурних підрозділів органів державної влади, суб'єктів господарювання (за погодженням з їх керівниками), представників громадських об'єднань (зазгодою);

вносити в установленому порядку пропозиції щодо удосконалення роботи органів управління ланки у сфері ЦЗ;

користуватись в установленому порядку інформаційними базами органів виконавчої влади, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

скликати в установленому порядку наради, проводити семінари та конференції з питань, що належать до його компетенції.

Управління здійснює свою діяльність в режимах: повсякденного функціонування згідно з річним календарним планом діяльності управління, планом основних заходів, річним планом розвитку та удосконалення місцевого рівня; згідно з планом дій та реагування у режимах підвищеної готовності та НС

Взаємодія в сфері ЦЗ. Управління (відділ) в установленому законодавством порядку та у межах повноважень взаємодіє з іншими структурними підрозділами та апаратом органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальними органами міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, а також суб'єктами господарювання з метою створення умов для провадження послідовної та узгодженої діяльності щодо термінів та періодичності отримання і передачі інформації, необхідної для належного виконання покладених завдань та здійснення запланованих заходів.

До організаційної структури управління (відділу) входять відділи (сектори):

реагування та координації заходів цивільного захисту; планування, навчання та підготовки населення; відділ оповіщення та інформування (чергова служба).

Організаційна побудова управління (відділу). Управління з питань НС, є юридичною особою публічного права. Організаційна структура управління (відділу) визначається керівником ланки в рамках місцевого бюджету і може мати кілька структурних підрозділів. Схема організаційної структури управління представлена на Рис. 7. (типова схема управління).

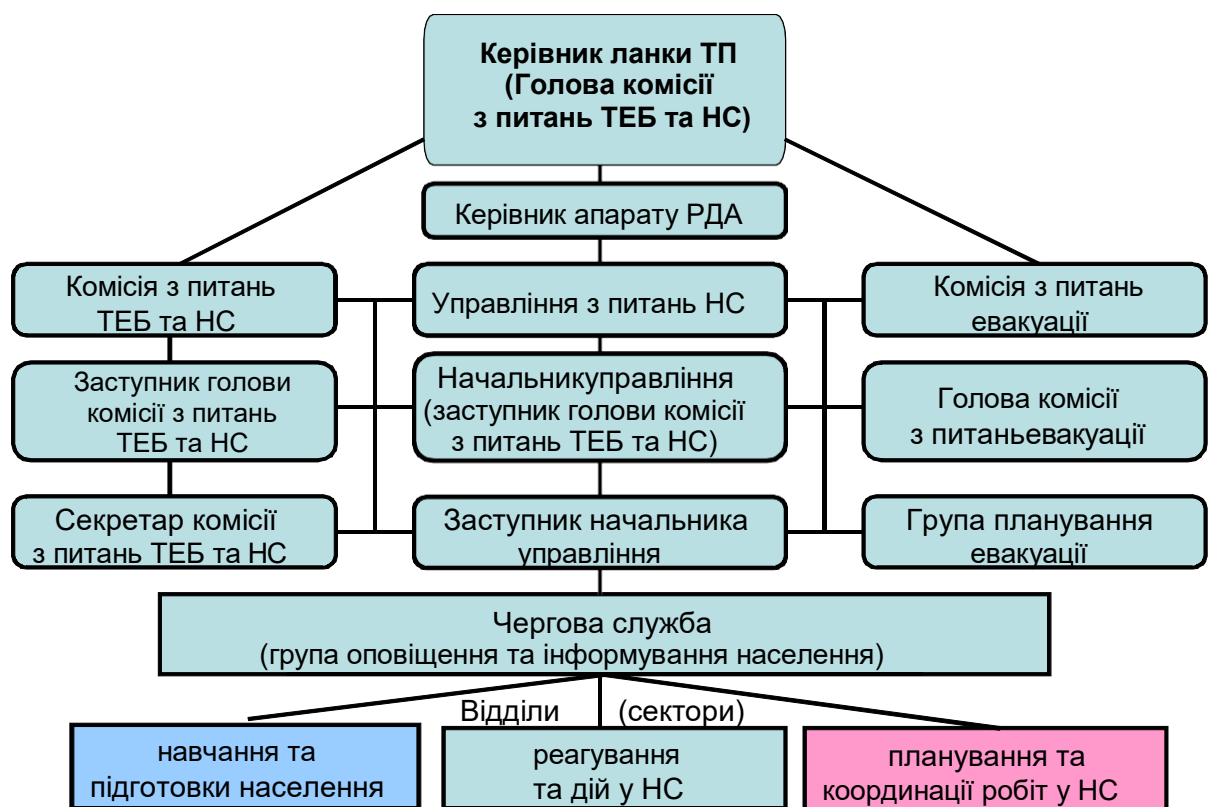

Рис.7. Організаційна структура управління з питань НС

Залежно від обсягу поставлених завдань, особливостей інфраструктури району та масштабів адміністративної одиниці, фінансових можливостей місцевого бюджету до складу управління можуть входити підрозділи (відділи, сектори):

- реагування та дій у НС;
- планування та координації робіт у НС;
- планування навчання та підготовки населення;
- оповіщення та інформування (чергова служба).

Основним завданням структурних підрозділів управління (відділу) є забезпечення реалізації державної політики у сфері ЦЗ згідно з поставленими завданнями за напрямками їх діяльності.

Відділи (сектори), як вид структурного підрозділу управління (відділу), у своїй діяльності керується Конституцією України, Кодексом ЦЗ та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ, інших центральних органів виконавчої влади, нормативно-правовими актами з питань охорони інформації з обмеженим доступом, розпорядженнями голови виконавчого органу міської (обласної) ради, голови районної державної адміністрації, наказами начальника управління, положенням про управління, а також положеннями про відділи.

Управління (відділ) очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади головою районної державної адміністрації, міським головою, керівництвом органів місцевого самоврядування згідно із законодавством про державну службу за погодженням з керівником відповідного вищого структурного підрозділу з питань НС виконавчого органу міської (обласної) ради (державної адміністрації) в установленому законодавством порядку.

Начальник управління (відділу):

здійснює керівництво управлінням, несе персональну відповідальність за організацію та результати його діяльності, сприяє створенню належних умов праці в управлінні;

подає на затвердження керівнику ланки положення про управління (відділ);

затверджує посадові інструкції працівників управління та розподіляє обов'язки між ними;

планує роботу управління, вносить пропозиції щодо формування планів роботи місцевої державної адміністрації у сфері ЦЗ;

з метою реалізації розпорядчих документів голови – керівника ланки, видає в межах своєї компетенції накази, що є обов'язковими для виконання органами управління ЦЗ та суб'єктами господарювання незалежно від форм власності, організовує та контролює їх виконання;

вживає заходів щодо удосконалення організації та підвищення ефективності роботи управління;

входить до складу колегії місцевої державної адміністрації;

звітує перед керівником ланки про виконання покладених на управління (відділ) завдань та затверджених планів роботи;

вносить пропозиції щодо розгляду на засіданнях колегії питань, що належать до компетенції управління, та розробляє проекти відповідних рішень;

видає у межах своїх повноважень накази щодо внутрішньої роботи управління, організовує контроль за їх виконанням;

розробляє і подає на затвердження голові місцевої державної адміністрації проекти кошторису та складає штатний розпис управління в межах визначеної граничної чисельності та фонду оплати праці його працівників;

розпоряджається коштами у межах затвердженого головою місцевої державної адміністрації кошторису управління;

організовує роботу з підвищення рівня професійної компетентності державних службовців управління;

у порядку, передбаченому законодавством про державну службу, подає керівнику місцевої державної адміністрації пропозиції щодо призначення на посаду та звільнення з посади заступника керівника управління, приймає на роботу та звільняє з роботи державних службовців та працівників управління;

проводить особистий прийом громадян з питань, що належать до повноважень управління;

забезпечує дотримання працівниками управління правил внутрішнього трудового розпорядку та виконавської дисципліни;

несе персональну відповідальність за дії працівників управління та за дотримання вимог і відповідність документів, що видаються управлінням, законодавству України.

Накази керівника управління, що суперечать Конституції та законам України, актам Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, можуть бути скасовані головою місцевої державної адміністрації, керівником відповідного вищого структурного підрозділу виконавчого органу міської (обласної) ради (державної адміністрації).

Начальник управління має заступників, які призначаються на посаду та звільняються з посади головою районної державної адміністрації за поданням начальника управління.

Начальник управління (відділу) має право:

представляти інтереси управління у взаємовідносинах з іншими структурними підрозділами місцевої державної адміністрації, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, суб'єктами господарювання за дорученням керівництва держадміністрації;

одержувати у встановленому законодавством порядку інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань, від інших структурних підрозділів місцевої державної адміністрації, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та їх підпорядкування;

залучати до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань спеціалістів, фахівців інших структурних підрозділів місцевої державної адміністрації, суб'єктів господарювання (за погодженням з їх керівниками), представників громадських об'єднань (зазгодою);

вносити в установленому порядку пропозиції щодо удосконалення роботи місцевої державної адміністрації у сфері ЦЗ;

користуватись в установленому порядку інформаційними базами органів виконавчої влади, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

скликати в установленому порядку наради, проводити семінари та конференції з питань, що належать до його компетенції.

Начальник управління (відділу) повинен знати:

Нормативно правові акти:

Конституцію України, Кодекс цивільного захисту України, закони України «Про державну службу» та «Про засади запобігання і протидії корупції», укази та розпорядження Президента України, постанови Верховної Ради України, нормативно-правові акти, що стосуються державної служби, нормативно-правові акти ЦЗ;

рішення (розпорядження) керівника відповідного структурного підрозділу з питань ЦЗ виконавчого органу міської (обласної) ради, голови районної в місті (області) державної адміністрації, прийняті в межах їх повноважень, що регулюють стосунки у сфері ЦЗ;

правила ділового етикету;

методи роботи із засобами масової інформації;

основи державного управління, економіки та управління персоналом;

основи права політології та ринку праці;

правила та норми охорони праці та пожежної безпеки;

основні принципи роботи на комп'ютері та відповідні програмні засоби.

Кваліфікаційні вимоги:

вища освіта відповідного професійного спрямування з освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста;

стаж роботи за фахом у державній службі на керівних посадах не менше 3 років або стаж роботи за фахом на керівних посадах в інших сферах економіки не менше 4 років.

Відділ (сектор) планування, навчання та підготовки населення є структурним підрозділом управління з питань надзвичайних ситуацій і підпорядковується начальнику управління.

Відділ у своїй діяльності керується Конституцією, Кодексом ЦЗ та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ, інших центральних органів виконавчої влади, нормативно-правовими актами з питань охорони інформації з обмеженим доступом, розпорядженнями голови виконавчого органу міської (обласної) ради, голови районної державної адміністрації, наказами начальника управління, положенням про управління, а також положенням про відділ (сектор).

Основним завданням відділу є:

виконання завдань, покладених на управління, за напрямом з питань планування, навчання та підготовки населення у сфері ЦЗ.

забезпечення реалізації управлінням та районної державної адміністрації державної політики у сфері ЦЗ на підпорядкованій території;

організація виконання Конституції, Кодексу ЦЗ, законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, наказів центрального

органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ, та здійснює контроль за їх реалізацією;

сприяння у межах своїх повноважень захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб;

здійснення державного контролю у межах визначених повноважень за дотриманням суб'єктами господарювання правил, норм, стандартів у сфері техногенної, пожежної безпеки та ЦЗ;

аналіз стану та тенденцій розвитку захисту населення і територій від НС та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки у межах території району та участь у заходах щодо усунення недоліків;

підготовка пропозицій голові райдержадміністрації до міських програм та планів заходів у сфері ЦЗ, проекту міського бюджету на фінансування розвитку і функціонування органів управління та сил ланки (щодо організації планування, навчання та підготовки населення);

розроблення проектів розпоряджень голови райдержадміністрації, у визначених законом випадках – проектів нормативно-правових актів з питань реалізації державної політики у сфері ЦЗ;

підготовка самостійно або разом з іншими структурними підрозділами інформаційних та аналітичних матеріалів для подання начальнику управління та голові райдержадміністрації в межах своїх повноважень;

сприяння здійсненню заходів щодо запобігання і протидії корупції;

підготовка договорів у межах своїх повноважень;

розгляд в установленому законодавством порядку звернень громадян та доведення отриманої інформації до начальника управління для прийняття заходів щодо усунення виявлених порушень;

сприяння у межах своїх повноважень виконання завдань мобілізаційної підготовки, дотримання вимог законодавства з охорони праці, пожежної безпеки;

комплектування, зберігання, облік та використання архівних документів;

забезпечення у межах своїх повноважень реалізації державної політики стосовно захисту інформації з обмеженим доступом;

участь у вирішенні колективних трудових спорів (конфлікти) в відповідно до законодавства;

забезпечення захисту персональних даних.

Відділ (сектор) координації заходів цивільного захисту. Відділ координації заходів ЦЗ (далі – відділ) є структурним підрозділом управління з питань НС.

Відділ підпорядкований начальнику управління з питань НС.

Відділ у своїй діяльності керується Конституцією України, Кодексом ЦЗ України та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ, інших центральних органів виконавчої влади, розпорядженнями голови

виконавчого органу міської ради (міської державної адміністрації), голови райдержадміністрації, Положенням про управління, наказами начальника управління, а також Положенням про відділ.

Основним завданням відділу є забезпечення реалізації державної політики з питань координації заходів ЦЗ на території ланки територіальної підсистеми.

Відділ відповідно до визначених повноважень виконує наступні завдання щодо:

організації виконання Конституції України, Кодексу ЦЗ та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, наказів центральних органів виконавчої влади та здійсненні контролю за їх реалізацією;

захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб;

надання методичної допомоги та контролю за питань дотримання суб'єктами господарювання вимог правил, норм, стандартів у сфері пожежної, техногенної безпеки та ЦЗ;

аналізу стану та тенденції забезпечення техногенної та пожежної безпеки у межах території району з метою подальшого розвитку систем запобігання НС та регулювання безпеки;

підготовки пропозицій голові райдержадміністрації до: міських програм та планів заходів у сфері ЦЗ; проекту міського бюджету на фінансування розвитку і функціонування органів управління та сил місцевої ланки; заходів з питань регіонального розвитку у сфері ЦЗ;

розробки проектів розпоряджень голови райдержадміністрації, а у визначених законом випадках – проекти нормативно-правових актів з питань реалізації державної політики у сфері ЦЗ;

надання пропозиції начальнику управління про погодження проектів нормативно-правових актів, розроблених іншими структурними підрозділами районної державної адміністрації та органами виконавчої влади;

підготовки самостійно або разом з іншими структурними підрозділами інформаційних, аналітичних матеріалів для подання голові райдержадміністрації; угод та договорів;

здійснення заходів із запобігання і протидії корупції;

розгляду в установленому законодавством порядку звернення громадян;

опрацюванні запитів і звернення народних депутатів України та депутатів відповідних місцевих рад;

забезпечення доступу до публічної інформації;

інформування населення про стан здійснення визначених законом повноважень управління;

виконання завдань з питань мобілізаційної підготовки та дотримання вимог законодавства з охорони праці, пожежної безпеки;

здійснення комплектування та використання архівних документів;

забезпечення реалізації державної політики стосовно захисту інформації з обмеженим доступом;

у межах визначених повноважень бере участь у здійсненні управління ЦЗ на території ланки з питань:

планування та виконання заходів ЦЗ;

забезпечення реалізації вимог техногенної безпеки на потенційно-небезпечних та інших об'єктах, що можуть створити реальну загрозу виникнення аварії;

здійснення контролю за станом готовності АРС та їх формувань, спеціалізованих служб ЦЗ та добровільної пожежної охорони до дій за призначенням на випадок виникнення НС;

підтримання у постійній готовності системи оповіщення органів управління та сил ланки, проведення її модернізації та забезпечення функціонування обладнання;

здійснення заходів щодо забезпечення оповіщення та інформування населення району про загрозу і виникнення НС, у тому числі в доступній формі для осіб з вадами зору та слуху;

організації АРНР, відновлювальних робіт та робіт з ліквідації наслідків НС на території ланки, інженерного захисту її територій;

створення та використання матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків НС;

забезпечення життєдіяльності постраждалих від НС, а також під час ведення воєнних (бойових) дій або внаслідок цих дій;

організації функціонування місцевої комісії з питань ТЕБ та НС та у разі виникнення НС – спеціальних комісій з їх ліквідації (за необхідності);

ведення обліку, підготовки статистичної звітності та аналізу причин виникнення НС, які виникають на території району та об'єктах, що належать до сфери управління ланки;

розроблення та здійсненні комплексу заходів, спрямованих на поліпшення пожежної безпеки об'єктів господарювання, які належать до сфери управління ланки;

Відділ у межах визначених повноважень має право:

в установленому законодавством порядку отримувати за дорученням начальника управління від інших структурних підрозділів, які належать до сфери управління райдержадміністрації, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та їх посадових осіб інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань;

залучати за дорученням начальника управління спеціалістів, фахівців інших структурних підрозділів райдержадміністрації, суб'єктів господарювання, представників громадських об'єднань до виконання окремих робіт, а також для участі у вивченні окремих питань;

готувати пропозиції начальнику управління щодо удосконалення роботи райдержадміністрації у сфері ЦЗ;

користуватись в установленому порядку інформаційними базами ОБВ, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

надавати пропозиції начальнику управління щодо скликання нарад, проведення семінарів та конференцій з питань, що належать до компетенції відділу.

Відділ за дорученням начальника управління взаємодіє: з структурними підрозділами районної державної адміністрації та його апаратом; органами місцевого самоврядування; територіальними органами міністерств та іншими центральними органами виконавчої влади, а також органами управління суб'єктів господарювання з метою впровадження послідовної та узгодженої діяльності у сфері ЦЗ стосовно термінів та періодичності отримання і передачі інформації, здійснення запланованих заходів.

Відділ очолює заступник начальника управління – начальник відділу, який призначається на посаду і звільняється з посади головою районної державної адміністрації згідно із законодавством про державну службу.

Начальник відділу – заступник начальника управління:

здійснює керівництво відділом, несе персональну відповідальність за організацію та результати його діяльності, сприяє створенню належних умов праці у відділі;

подає на затвердження начальнику управління Положення про відділ; розподіляє обов'язки між працівниками відділу та подає на затвердження начальнику управління їх посадові інструкції;

планує роботу відділу, вносить пропозиції щодо формування планів роботи управління та райдержадміністрації у сфері ЦЗ;

в межах своєї компетенції контролює виконання наказів начальника управління та розпорядчих документів голови райдержадміністрації – керівника ланки, колегиї райдержадміністрації органами управління ЦЗ, які належать до сфери управління ланки територіальної підсистеми;

вживає заходів щодо удосконалення організації та підвищення ефективності роботи відділу;

звітує перед начальником управління про виконання покладених на відділ завдань та затверджених планів роботи;

вносить пропозиції у межах компетенції відділу щодо розгляду на нарадах та засіданнях колегиї питань щодо забезпечення заходів ЦЗ та розробляє проекти відповідних рішень;

за дорученням начальника управління представляє інтереси управління у взаємовідносинах з структурними підрозділами районної державної адміністрації, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, з органами управління ЦЗ суб'єктів господарювання;

контролює у межах своїх повноважень виконання наказів начальника управління щодо внутрішньої роботи управління;

проводить роботу з підвищення рівня компетентності та професійної підготовки державних службовців відділу;

у порядку, передбаченому законодавством про державну службу, подає начальнику управління пропозиції щодо призначення на посади та звільнення з посад головних спеціалістів відділу, їх заохочення або

притягнення до дисциплінарної відповідальності у разі порушення виконавської дисципліни;

проводить особистий прийом громадян з питань, що належать до повноважень відділу;

забезпечує дотримання працівниками відділу правил внутрішнього трудового розпорядку та виконавської дисципліни;

несе персональну відповідальність за дотримання працівниками відділу і, зокрема, особисто, вимог законодавства України, а також за результати їх діяльності відповідно займаних посад та якості розроблених документів.

виконує обов'язки (відповідно до розпорядження голови райдержадміністрації) відповідального секретаря місцевої комісії з питань ТЕБ та НС районної державної адміністрації;

у разі відсутності начальника управління (згідно з розпорядженням голови райдержадміністрації) тимчасово виконує його обов'язки;

у разі відсутності або неможливості здійснення повноважень, обов'язки заступника начальника управління виконує начальник відділу планування та підготовки населення, а обов'язки начальника відділу координації заходів ЦЗ – головний спеціаліст відділу (за поданням заступника начальника управління – начальника відділу).

Працівники відділу несуть персональну дисциплінарну відповідальність за:

невиконання або несвоєчасне та неналежне виконання покладених на них обов'язків та функцій;

недотримання вимог чинного законодавства та внутрішніх організаційно-нормативних документів при здійсненні функцій покладених на відділ;

надання завідомо недостовірних відомостей та інформації з питань, що належать до компетенції відділу.

Відділ реагування та дій здійснює свою діяльність згідно з покладеними завданнями у складі управління з питань НС та відповідно координує її з структурними підрозділами управління.

Залежно від бюджетних можливостей районної державної адміністрації у складі управління (відділу) з питань НС можливі варіанти функціонування одного, двох структурних підрозділів або посадових осіб з питань ЦЗ, на які відповідно покладаються виконання основних завдань управління (відділу) у сфері ЦЗ в цілому.

2.3 Місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій як координаційні органи управління на місцевому рівні, їх функції, структура та завдання, організація діяльності

З метою координації діяльності органів управління, сил і засобів місцевої ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ (місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та територіальних

підрозділів центрального органу виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері ЦЗ) з питань запобігання виникнення НС, реагування на НС або їх загрозу, організації першочергових заходів з ліквідації наслідків НС місцевого рівня на територіях відповідних адміністративно-територіальних одиниць місцевих органів виконавчої влади створюються постійно діючі координаційні органи - місцеві комісії з питань ТЕБ та НС.

У своїй діяльності місцеві комісії керуються Конституцією України, Кодексом ЦЗ України, законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, постановою Кабінету Міністрів від 10 січня 2015р. №18 «Про державну Комісію з питань ТЕБ та НС», рішеннями Державної комісії з питань ТЕБ та НС та регіональної комісії, положенням затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 409 «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань ТЕБ та НС» та іншими законодавчими актами та Положенням про відповідну місцеву комісію з питань ТЕБ та НС (варіант Положення надано у додатку Б.17).

Основні завдання місцевих комісій:

1) координація діяльності райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, пов'язаної з:

функціонуванням територіальної підсистеми єдиної системи цивільного захисту;

здійсненням оповіщення органів управління та сил цивільного захисту, а також населення про виникнення надзвичайної ситуації та інформування його про дії в умовах такої ситуації;

залученням сил цивільного захисту до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, надання гуманітарної допомоги;

забезпеченням реалізації вимог техногенної та пожежної безпеки;

навчанням населення діям у надзвичайній ситуації;

визначенням меж зони надзвичайної ситуації;

здійсненням постійного прогнозування зони можливого поширення надзвичайної ситуації та масштабів можливих наслідків;

організацією робіт із локалізації і ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, залучення для цього необхідних сил і засобів;

організацією та здійсненням:

заходів щодо життєзабезпечення населення, що постраждало внаслідок виникнення надзвичайної ситуації;

заходів з евакуації (у разі потреби);

радіаційного, хімічного, біологічного, інженерного та медичного захисту населення і територій від наслідків надзвичайної ситуації;

вжиттям заходів до забезпечення готовності територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту до дій в умовах надзвичайної ситуації та в особливий період;

здійсненням безперервного контролю за розвитком надзвичайної ситуації та обстановкою на аварійних об'єктах і прилеглих до них територіях;

інформуванням органів управління цивільного захисту та населення про розвиток надзвичайної ситуації та заходи, що здійснюються;

забезпеченням:

живучості об'єктів національної економіки та державного управління під час реагування на надзвичайну ситуацію;

стабільного функціонування об'єктів паливно-енергетичного комплексу під час виникнення надзвичайної ситуації, злагодженої роботи підприємств, установ та організацій для забезпечення сталої і безперебійної роботи об'єктів Єдиної газотранспортної та об'єднаної енергетичної систем України;

безпеки та сталої роботи транспортної інфраструктури, послуг поштового зв'язку та всіх видів електричного зв'язку;

санітарного та епідемічного благополуччя населення;

організацією та керівництвом за проведенням робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій регіонального і місцевого рівня;

встановленням кількісних та якісних показників виведення з ладу транспортних засобів, промислових, громадських і житлових будинків та споруд, комунальних і енергетичних мереж, засобів зв'язку, магістральних газо-, нафто- або інших трубопроводів, залізничних вузлів, портів, мостів, шляхопроводів тощо;

2) визначення шляхів та способів вирішення проблемних питань, що виникають підчас:

функціонування територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту та її ланок;

здійснення заходів щодо:

соціального захисту населення, що постраждало внаслідок виникнення надзвичайної ситуації;

медичного та біологічного захисту населення у разі виникнення надзвичайної ситуації;

порушення умов належного функціонування об'єктів інфраструктури та безпеки життєдіяльності населення, зокрема у сферах національної безпеки і оборони, енергетики, фінансів, соціального захисту, охорони здоров'я та навколишнього природного середовища;

3) погодження положень про місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;

4) підвищення ефективності діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій під час реагування на надзвичайну ситуацію.

Місцева комісія відповідно до покладених на неї завдань у режимі повсякденного функціонування:

здійснює координацію діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо розроблення і виконання цільових і науково-технічних програм, здійснення заходів у сфері цивільного захисту та техногенно-екологічної безпеки;

здійснює заходи щодо забезпечення захисту населення, сталого функціонування господарських об'єктів, зменшення можливих матеріальних втрат та збереження національної культурної спадщини у разі виникнення надзвичайної ситуації;

бере участь у розгляді питань щодо утворення або припинення діяльності підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, що використовують небезпечні технології (хімічні, радіаційні тощо);

сприяє проведенню гідрометеорологічних спостережень і прогнозів, розвитку державної системи моніторингу навколишнього природного середовища, системи цивільного захисту, форм контролю за функціонуванням потенційно небезпечних об'єктів;

координує здійснення заходів щодо профілактики та локалізації інфекційних захворювань, а також запобігання виникненню випадків масових харчових отруєнь населення;

у режимі підвищеної готовності:

здійснює заходи щодо активізації роботи з проведення спостереження та контролю за станом навколишнього природного середовища, перебігом епідемій і спалахами інфекційних захворювань, масовими харчовими отруєннями населення, обстановкою на потенційно небезпечних об'єктах і прилеглих до них територіях, прогнозування можливості виникнення надзвичайної ситуації та її масштабів;

організовує розроблення плану комплексних заходів щодо захисту населення і територій у разі виникнення надзвичайної ситуації, забезпечення сталого функціонування господарських об'єктів;

забезпечує координацію заходів щодо запобігання виникненню надзвичайної ситуації регіонального і місцевого рівня;

готує пропозиції щодо визначення джерел і порядку фінансування заходів реагування на надзвичайну ситуацію;

координує заходи щодо створення резерву засобів індивідуального захисту та матеріальних резервів для запобігання виникненню надзвичайної ситуації та ліквідації її наслідків, визначає обсяги і порядок використання таких резервів;

забезпечує стабільне виробництво, передачу, постачання і використання енергоносіїв під час виникнення надзвичайної ситуації підприємствами, установами та організаціями паливно-енергетичного комплексу;

у режимі надзвичайної ситуації:

забезпечує координацію, організацію робіт та взаємодію органів управління, сил та засобів територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту, а також громадських організацій щодо надання допомоги населенню, що постраждало внаслідок виникнення надзвичайної ситуації;

організовує роботу з локалізації або ліквідації надзвичайної ситуації регіонального та місцевого рівня;

залучає до виконання робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації необхідні рятувальні, транспортні, будівельні, медичні та інші формування з використанням наявних матеріально-технічних, продовольчих та інших ресурсів і запасів;

вживає заходів, необхідних для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у небезпечних районах;

забезпечує здійснення заходів щодо соціального захисту населення, що постраждало внаслідок виникнення надзвичайної ситуації;

встановлює межі зони, на якій виникла надзвичайна ситуація, та організовує визначення розміру шкоди, заподіяної суб'єктам господарювання і населенню внаслідок виникнення надзвичайної ситуації регіонального та місцевого рівня;

організовує здійснення постійного контролю за станом навколишнього природного середовища на території, що зазнала впливу надзвичайної ситуації, обстановкою на аварійних об'єктах і прилеглих до них територіях;

приймає рішення щодо попередньої класифікації надзвичайної ситуації за видом, класифікаційними ознаками та рівнем, забезпечує своєчасне подання до ДСНС зазначених матеріалів;

вивчає обставини, що склалися, та подає органів, який її утворив, інформацію про вжиті заходи, причини виникнення та результати ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а також пропозиції щодо подальших дій із запобігання її розвитку;

у режимі надзвичайного стану:

забезпечує координацію, організацію робіт та взаємодію органів управління та сил територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту з урахуванням особливостей, що визначаються згідно з вимогами Законів України “Про правовий режим воєнного стану”, “Про правовий режим надзвичайного стану”, а також інших нормативно-правових актів;

здійснює заходи, необхідні для відвернення загрози та забезпечення безпеки і здоров'я громадян, забезпечення функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

проводить моніторинг стану виконання райдержадміністраціями та органами місцевого самоврядування покладених на них завдань;

здійснює взаємодію з регіональним штабом з питань, пов'язаних із соціальним забезпеченням громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції.

Комісія має право:

залучати у разі потреби в установленому законодавством порядку до ліквідації наслідків надзвичайної ситуації регіонального та місцевого рівня сили і засоби територіальної підсистеми єдиної системи цивільного захисту (регіональна комісія) або відповідної ланки такої підсистеми (місцева комісія);

заслуховувати інформацію керівників територіальних органів центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, з питань, що належать до їх компетенції, і давати їм відповідні доручення;

одержувати від територіальних органів центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, матеріали і документи, необхідні для вирішення питань, що належать до її компетенції;

залучати до участі у своїй роботі представників територіальних органів центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (за погодженням з їх керівниками);

розглядати матеріали розслідувань про причини і наслідки виникнення надзвичайної ситуації та вносити пропозиції щодо притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності посадових осіб, винних у її виникненні.

Організаційна структура комісії. Типова організаційна структура місцевої комісії будується за територіально-функціональним принципом на базі керівного складу районних управлінь та організацій, на які покладено відповідні функції забезпечення основних сфер діяльності району (адміністративної, юридичної, виробничої, комунальної, правоохоронної, освітянської, охорони здоров'я, інформаційної та інших сфер життєдіяльності населення.

Головою комісії є керівник органу, який її утворив. Роботою комісії керує її голова, а за відсутності голови – за його дорученням перший заступник та за відсутності першого заступника – заступник голови.

Персональний склад комісії затверджується головою комісії

Засідання комісії веде голова, а за його відсутності - перший заступник голови. Голова комісії організує її роботу за допомогою секретаріату.

Посадовий склад комісії затверджується органом, який її утворив.

Персональний склад комісії затверджується головою комісії на основі пропозицій територіальних органів центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання, розташованих на території адміністративно-

територіальної одиниці. Варіант загального складу комісії представлено нижче.

До складу комісії входять:

Голова Комісії – голова районної в місті (області) державної адміністрації;

перший заступник голови Комісії – перший заступник голови районної в місті (області) державної адміністрації;

заступник голови Комісії – начальник управління (відділу) з питань НС;

секретар Комісії – заступник начальника управління з питань надзвичайних ситуацій (головний спеціаліст відділу);

члени Комісії:

заступник голови адміністрації;

начальник територіального РУ ГУ ДСНС (за згодою) в місті (області);

начальник РУ ГУ МВС в місті (області);

начальник відділу ДАІ з обслуговування адміністративної території району та автомобільно-технічної інспекції підпорядкованого УДАІ ГУМВС України в місті (області);

начальник районного управління СБУ (за згодою);

начальник державної пожежно-рятувальної частини в районі;

начальник КП „Шляхово-експлуатаційне управління району”;

директор комунального підприємства з обслуговування житлового фонду району

начальник КП по утриманню зелених насаджень;

начальник відділу контролю за благоустроєм районного управління міської державної адміністрації;

начальник Управління охорони здоров'я району;

начальник Управління освіти;

головний державний санітарний лікар району;

начальник юридичного відділу райдержадміністрації;

начальник відділу торгівлі та споживчого ринку райдержадміністрації;

начальник сектору екології райдержадміністрації;

2.3.1 Основні завдання, обов'язки та права керівного складу та членів комісії

Основні завдання та обов'язки Голови комісії.

Голова місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій у своїй роботі керується Конституцією України, Указами Президента України, Кодексом цивільного захисту України, законами України, постановами та розпорядженнями Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, розпорядженнями голів регіональної та районної державної адміністрації, Положенням про комісію з питань ТЕБ та НС.

Голова комісії відповідає за успішне виконання комісією прийнятих рішень щодо запобігання НС техногенного та природного характеру, реагування на них, ліквідацію їх наслідків, формування пропозицій з ефективного та своєчасного виконання заходів ЦЗ, оптимального використання матеріальних та фінансових ресурсів у процесі подолання наслідків НС.

Голова комісії повинен знати законодавчі та нормативні акти з організації діяльності у сфері ЦЗ, сутність та особливості надзвичайних ситуацій техногенного та природного походження, організацію діяльності комісії та основні документи комісії.

Голова Комісії згідно з покладеними завданнями:

в режимі повсякденної діяльності:

проводить засідання Комісії згідно з календарним планом роботи комісії (у разі його відсутності – перший заступник або заступник голови);

звертається до органів державного нагляду з клопотаннями щодо проведення позапланових і, зокрема, комплексних перевірок суб'єктів господарювання, які порушують вимоги законодавства у сфері ЦЗ та ТЕБ;

затверджує функціональні обов'язки членів комісії (за напрямом роботи у складі комісії);

раз на п'ять років проходить підвищення кваліфікації у сфері ЦЗ за категорією керівників, що очолюють комісії з питань ТЕБ та НС, згідно з чинним законодавством;

бере участь у проведенні штабних навчань та тренувань.

в режимі підвищеної готовності та НС:

у разі загрози або виникнення НС (при отриманні повідомлення) терміново здійснює оповіщення та збирає комісію щодо проведення позачергового засідання;

здійснює управління роботою комісії в пункті управління;

уточнює та оцінює обстановку, що складається на даний момент, вивчає обставини та причини виникнення НС, готує разом членами комісії рішення щодо реагування на НС та відповідні протокольні доручення;

У разі необхідності приймає рішення про проведення евакуації;

визначає заходи щодо подальших дій

у разі необхідності утворює штаб з ліквідації наслідків НС з метою проведення АРНР;

приймає рішення щодо виїзду на місце виникнення НС для організації управління та проведення робіт з ліквідації наслідків НС.

Голова місцевої комісії має право:

збирати склад місцевої комісії відповідно до Плану роботи місцевої комісії та у разі необхідності за своїм рішенням;

залучати до роботи із запобігання виникненню надзвичайної ситуації або ліквідації її наслідків будь-які транспортні, рятувальні, відбудовні, медичні та інші сили і засоби відповідно до законодавства;

приймати в межах повноважень комісії рішення щодо реагування на надзвичайну ситуацію;

вносити пропозиції в межах законодавства щодо заохочення осіб, які зробили вагомий внесок у запобігання виникненню надзвичайної ситуації, ліквідацію її наслідків;

делегувати на період ліквідації наслідків надзвичайної ситуації свої повноваження заступникам голови комісії.

Перший заступник голови комісії. Перший заступник Голови комісії у своїй роботі керується Конституцією України, Кодексом цивільного захисту України, законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, що стосуються роботи комісії, розпорядженнями голови районної в місті (області) державної адміністрації, Положенням про місцеву комісію з питань ТЕБ та НС.

Перший заступник голови комісії повинен знати: законодавчі та нормативні акти з організації діяльності у сфері ЦЗ; сутність та особливості надзвичайних ситуацій техногенного та природного походження; організацію діяльності комісії та основні документи комісії.

Перший заступник голови комісії відповідає за успішне виконання прийнятих комісією рішень та доручень з питань запобігання НС техногенного та природного характеру, формування пропозицій щодо ефективного та оптимального виконання заходів у разі загрози або виникнення НС, які можуть виникнути на території району, міста районного підпорядкування (області).

Згідно з покладеними завданнями та обов'язками:

у режимі повсякденній діяльності:

бере участь у роботі комісії;

розробляє та подає пропозиції до річного плану роботи комісії;

складає та своєчасно подає звітні документи про підсумки виконання рішень комісії та доручень її голови;

керує плануванням і організацією проведення заходів у сфері ЦЗ, прогнозуванням можливої обстановки у випадку аварій, катастроф і стихійних лих, забезпеченням заходів їх запобігання;

здійснює забезпечення заходів щодо захисту персоналу та матеріальних цінностей у підвідомчих організаціях і підприємствах від прогнозованих наслідків аварій, катастроф та стихійних лих;

керує створенням спеціалізованих служб ЦЗ з метою забезпечення виконання заходів ЦЗ та виконання спеціальних робіт з ліквідації наслідків НС, підготовкою цих служб до чіткого виконання покладених на них завдань;

здійснює заходи щодо забезпечення постраждалого населення продуктами харчування та товарами першої необхідності;

контролює постійну готовність підвідомчих організацій та підприємств до ліквідації наслідків аварій, катастроф та стихійних лих.

у режимі підвищеної готовності та надзвичайної ситуації:

оцінює обстановку, прогнозує розмір збитків та можливі наслідки;

приймає рішення у межах повноважень комісії щодо реагування на НС, координації дій з ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих;

забезпечує оповіщення органів управління ЦЗ організацій і підприємств району; які мають бути залучені до ліквідації наслідків аварій, катастрофи, стихійного лиха

приймає невідкладні заходи щодо забезпечення захисту персоналу, населення і матеріальних цінностей, надання допомоги постраждалим у НС;

інформує комісію про обстановку, що склалась, матеріальні втрати, загибель людей, та ін.;

на підвідомчих об'єктах господарської діяльності:

організує прийом та передачу підвідомчим об'єктам сигналів про загрозу від виниклої аварії, катастрофи та стихійного лиха;

забезпечує своєчасне прибуття в зону НС відповідні сили та засоби;

бере участь у узагальненні даних щодо розвитку подій і вносить пропозиції керівництву комісії стосовно реалізації заходів з ліквідації наслідків НС;

здійснює керівництво і контроль з питань забезпечення формувань ЦЗ та постраждалого населення продуктами харчування і товарами першої необхідності згідно з рішенням комісії.

Перший заступник голови комісії має право:

у межах своїх повноважень керувати роботою комісії;

за дорученням голови комісії брати участь у контрольних перевірках з дотримання законодавства у сфері ЦЗ підприємствами, установами та організаціями різних форм власності згідно з чинним законодавством;

у разі відсутності голови комісії виконує його обов'язки.

подавати пропозиції голові комісії про заохочення осіб, які брали участь у розробленні та здійсненні заходів із запобігання виникненню НС, ліквідації їх наслідків;

перший заступник несе персональну відповідальність за:

виконання своїх службових обов'язків та своїх повноважень, рішень комісії та доручень голови комісії.

Заступник голови комісії. Заступник голови комісії підпорядковується її голові та першому заступнику, у своїй роботі керується нормативно-правовими актами у сфері ЦЗ, Положенням про комісію та має знати зміст робочих документів комісії.

Заступник голови комісії вводиться до складу комісії та виводиться з її складу розпорядженням голови районної державної адміністрації.

Основними завданнями та обов'язками заступника голови комісії:

участь у роботі комісії;

розробка та подання пропозицій до річного плану роботи комісії;

складання та своєчасне подання звітних документів про виконання рішень комісії та доручень її голови;

здійснення контролю за виконанням планів та рішень комісії;

за дорученням голови комісії керування роботою робочої групи, проведення аналізу наслідків НС та необхідних розрахунків для підготовки пропозицій щодо прийняття виважених рішень з проведення необхідних заходів у разі загрози або виникненні НС;

проведення перевірки відповідності документів, поданих організаціями та підприємствами району щодо надання фінансової допомоги із резервного фонду бюджету, нормативно-правовим актам;

підготовка проектів рішень комісії.

Заступник голови комісії має право:

брати участь у роботі комісії;

отримувати від секретаря комісії необхідну інформацію, яка стосується роботи комісії та розгляду питань на її засіданні;

за дорученням голови комісії брати участь у комісіях з перевірки дотримання законодавства з питань техногенної безпеки суб'єктами господарювання різних форм власності згідно з чинним законодавством.

Секретар комісії підпорядковується голові комісії та його заступникам, здійснює організаційне, інформаційне та методичне забезпечення роботи комісії, скликання та проведення засідань. Секретарем комісії призначається посадова особа структурного підрозділу управління з питань НС районної державної адміністрації, виконавчого органу ради.

Секретар комісії відповідає за:

своєчасне доведення до виконавців розпоряджень голови комісії;

збір і узагальнення інформації;

облік отриманих комісією та відданих її головою розпоряджень;

оформлення і реєстрацію документів комісії;

організацію підготовки та проведення засідань комісії;

Основною організаційною формою роботи комісії є засідання, які проводяться згідно з планом її роботи, а також у разі необхідності, але не рідше ніж щокварталу.

Засідання комісії вважається правомочним, якщо на ньому присутні більш як половина її складу. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням і вважається схваленим, якщо за нього проголосувало більш як половина присутніх на засіданні членів комісії.

У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуючого на засіданні. Рішення комісії фіксуються у протоколі засідання. Протокол підписується головуючим на засіданні, секретарем комісії та затверджуються керівником органу, який її утворив.

Член комісії, який не підтримує пропозиції та рекомендації, прийняті Комісією, може викласти у письмовій формі свою окрему думку, що додається до протоколу засідання.

Рішення комісії, прийняті у межах її повноважень, є обов'язковими для виконання органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, що здійснюють свою діяльність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Організація роботи комісії здійснюється головою комісії за допомогою секретаря, який забезпечує підготовку, скликання та проведення засідань, а також здійснює контроль за виконанням її рішень.

Забезпечення членів комісії спеціальним одягом, засобами індивідуального захисту та створення належних умов для їх роботи в зоні НС покладається на орган, який утворив відповідну комісію.

Умови праці членів комісій. На час виконання обов'язків у складі комісії за членами комісій зберігається середній заробіток за основним місцем роботи.

Оплата праці членів комісії під час ліквідації наслідків НС в умовах загрози для життя і здоров'я регулюється окремими рішеннями обласних, районних, міських державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських рад у кожному конкретному випадку.

Залучення спеціалістів. До виконання завдань комісії можуть залучатися спеціалісти різного фаху для розгляду питань, що належать до їх компетенції (за погодженням з керівництвом цих спеціалістів), виходячи з характеру та складності вирішуваних питань. Члени робочих груп комісії можуть працювати в них на договірній основі відповідно до законодавства.

2.3.2 Документи комісії з питань ТЕБ та НС

Документами, які регламентують діяльність Комісії, є:

Нормативно-правові акти з питань ЦЗ та відповідні рішення Державної, регіональної комісії;

розпорядження керівника ланки територіальної підсистеми про утворення місцевої комісії;

положення про місцеву комісію;

перелік функціональних обов'язків членів комісії;

календарний план роботи комісії;

протоколи засідання комісії;

довідки термінових повідомлень та аналітичні довідки про ліквідацію наслідків НС.

Типові форми даних документів надано у додатках посібника Б.15-21.

2.4 Органи управління з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на місцевому рівні

Для безпосередньої організації та управління здійсненням комплексу заходів з ліквідації наслідків НС місцевого рівня, які включають АРНР, рішенням місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування створюються відповідні робочі органи управління з ліквідації наслідків НС, а саме:

спеціальна комісія з ліквідації наслідків НС техногенного та природного характеру (за необхідності);

керівник робіт з ліквідації наслідків НС;

штаб з ліквідації наслідків НС.

Алгоритм утворення органів управління з ліквідації наслідків НС представлено на схемі (Рис.8).

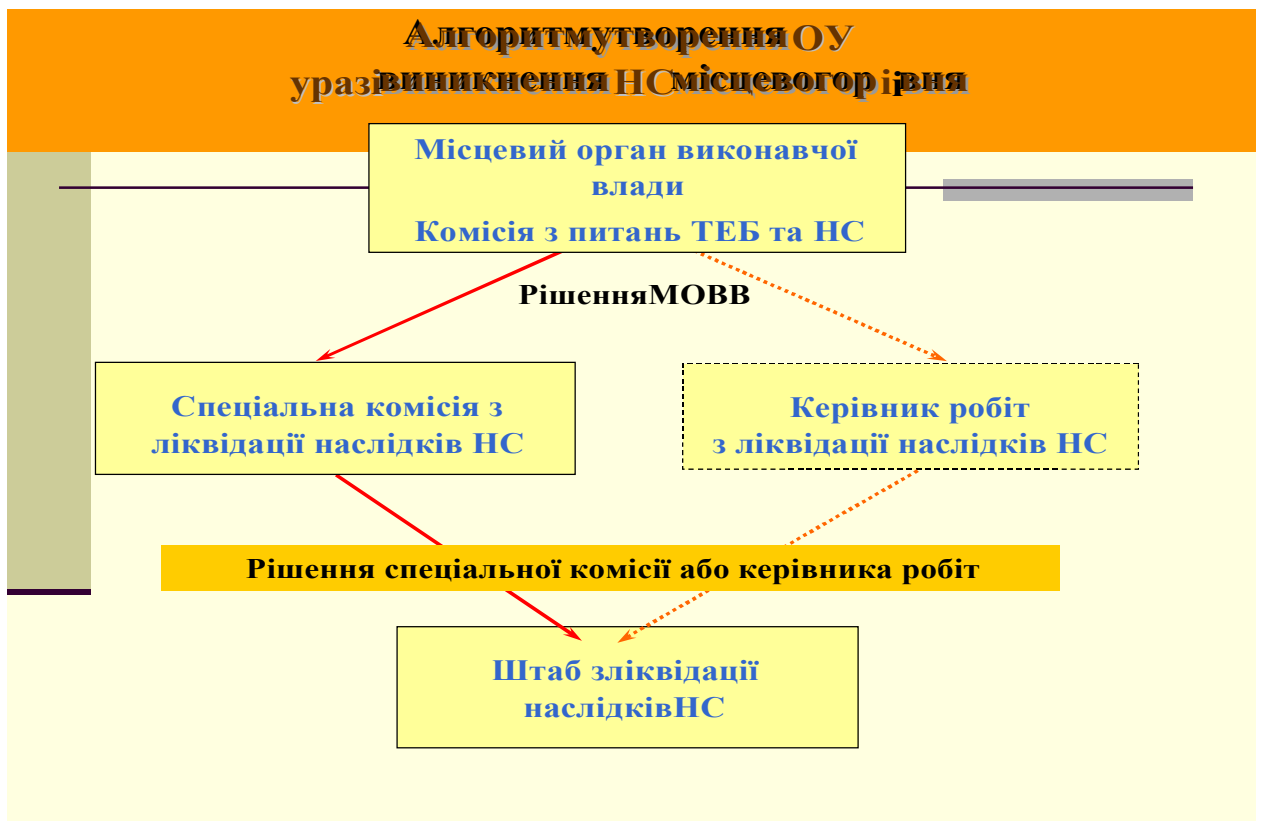

Рис.8. Алгоритм утворення органів управління з ліквідації наслідків НС

До утворення спеціальної комісії з ліквідації наслідків НС або призначення керівника робіт з ліквідації наслідків НС організацію реагування та першочергових заходів з ліквідації наслідків НС здійснюють відповідні комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

2.4.1 Спеціальна комісія з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру місцевого рівня

Спеціальна комісія з ліквідації наслідків НС техногенного та природного характеру місцевого (далі – спеціальна комісія) є координаційним робочим органом, який утворюється у разі необхідності рішенням місцевого ОВВ, органу місцевого самоврядування для координації дій органів управління при виникненні НС місцевого рівня.

Основними завданнями спеціальної комісії є:

організація виконання плану заходів з ліквідації наслідків НС техногенного та природного характеру;

формування плану заходів щодо захисту населення і територій від наслідків НС;

безпосередня організація та координація діяльності структурних підрозділів місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, пов'язаної з виконанням плану заходів з ліквідації наслідків НС;

забезпечення життєдіяльності постраждалого населення.

Спеціальна комісія відповідно до покладених на неї завдань:

координує діяльність структурних підрозділів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, пов'язану з виконанням комплексу робіт з ліквідації наслідків НС, забезпечення життєдіяльності постраждалого населення, функціонування об'єктів соціальної, комунально-побутової, промислової та аграрної сфери, проведення відбудовних робіт;

визначає першочергові заходи щодо проведення АРНР у зоні НС;

організовує роботу та визначає комплекс заходів з ліквідації наслідків НС;

залучає до проведення робіт з ліквідації наслідків НС та відбудовних робіт відповідні аварійно-рятувальні, транспортні, будівельні, медичні та інші формування;

вносить до відповідного місцевого ОВВ, органів місцевого самоврядування пропозиції стосовно виділення додаткових коштів для здійснення першочергових заходів з ліквідації наслідків НС;

вивчає ситуацію, що склалася, та готує інформацію ДСНС, керівництву відповідного місцевого ОВВ, органам місцевого самоврядування про вжиття заходів реагування на НС, причини її виникнення, хід відбудовних робіт;

організовує роботу, пов'язану з визначенням розміру збитків внаслідок НС, та затверджує відповідні акти;

організовує інформування населення про стан справ, прогноз розвитку НС, хід ліквідації наслідків НС та правила поведінки у зоні НС;

організовує проведення моніторингу стану довкілля на території, що зазнала впливу НС;

здійснює прогноз розвитку НС;

вносить керівництву місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктам господарювання пропозиції про заохочення осіб, які брали участь у розробленні та здійсненні заходів щодо ліквідації наслідків НС та проведенні відбудовних робіт;

організовує надання допомоги постраждалим та сім'ям загиблих у НС;

виконує інші необхідні функції з ліквідації наслідків НС у межах своїх повноважень.

Комісія має право:

залучати, у разі потреби, в установленому порядку до роботи комісії працівників структурних підрозділів місцевих ОВВ, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій;

надавати структурним підрозділам місцевих ОВВ, органів місцевого самоврядування, керівництву підприємств, установ та організацій відповідні доручення з питань, що належать до її компетенції;

утворювати, у разі потреби, для опрацювання окремих питань, що належать до її компетенції, робочі групи із залученням до них відповідних спеціалістів підприємств, установ та організацій за погодженням з їх керівниками.

Роботою комісії керує її голова, а у разі відсутності голови, його перший заступник або один із заступників. Голова комісії, його заступники та персональний склад комісії затверджуються рішенням відповідного місцевого ОБВ, органів місцевого самоврядування.

Періодичність, термін та місце проведення засідань комісії визначається її головою. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх на засіданні членів і оформляється протоколом, що підписується головою комісії.

Рішення комісії, прийняті у межах її повноважень, є обов'язковими для виконання місцевими ОБВ, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями.

Транспортне обслуговування членів комісії на період НС здійснюється за рахунок місцевих ОБВ, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

Організація побутового обслуговування членів комісії під час роботи у зоні НС покладається на місцеві ОБВ, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, території яких знаходяться у межах цієї зони.

Члени комісії на період проведення робіт з ліквідації наслідків НС забезпечуються у разі потреби спеціальним одягом та засобами індивідуального захисту за рахунок місцевих ОБВ, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

Зазначені повноваження комісії та порядок її роботи визначено Положенням про неї, яке затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2002 року №843.

Обов'язки голови комісії та її членів та документи комісії визначаються у Положенні про спеціальну комісію з ліквідації наслідків згідно покладених на комісію завдань.

2.4.2 Керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Основні повноваження та обов'язки керівника

Для безпосереднього управління АРНР під час виникнення будь-якої НС місцевого рівня районною державною адміністрацією на посаду керівника робіт з ліквідації наслідків НС призначається один із заступників голови районної державної адміністрації, виконавчим органом міської ради – один із заступників міського голови.

Керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації призначається з урахуванням заздалегідь розроблених планів реагування на надзвичайні ситуації. Зазначеними планами обов'язково передбачається спеціальне навчання і періодичне тренування осіб, які мають призначатися керівниками робіт з ліквідації наслідків НС.

Правовою основою діяльності керівника робіт з ліквідації наслідків НС є стаття 75 Кодексу цивільного захисту України, у якій визначається

повноваження, обов'язки та відповідальність керівника робіт з ліквідації наслідків НС.

Основним завданням, яке покладається на керівника робіт, є керівництво організацією та проведенням АРНР у зоні НС.

До прибуття керівника робіт з ліквідації наслідків НС його обов'язки виконує керівник підрозділу (служби, формування) сил ЦЗ або оперативної групи (представник центру управління в НС), який прибув до зони НС першим.

На час ліквідації наслідків НС у підпорядкування керівника робіт з ліквідації наслідків НС переходять усі аварійно-рятувальні служби, що залучаються до ліквідації таких наслідків.

Ніхто не має права втручатися в діяльність керівника робіт з ліквідації наслідків НС.

Залежно від обставин, що склалися у зоні НС, керівник робіт з ліквідації наслідків НС самостійно приймає рішення щодо:

здійснення заходів з евакуації;

зупинення діяльності суб'єктів господарювання, розташованих у зоні НС, та обмеження доступу населення до такої зони;

залучення в установленому порядку до проведення АРНР необхідних транспортних засобів, іншого майна суб'єктів господарювання, розташованих у зоні НС, АРС, а також громадян за їхзгодою;

зупинення АРНР, якщо виникла підвищена загроза життю або здоров'ю рятувальників та інших осіб, які беруть участь у ліквідації наслідків НС;

інші рішення, необхідні для ліквідації наслідків НС та забезпечення безпеки постраждалих.

Рішення керівника робіт з ліквідації наслідків НС оформляється розпорядженням. Підготовка розпоряджень керівника робіт з ліквідації наслідків НС, їх реєстрація в установленому порядку після підписання та доведення до виконавців здійснюється штабом з ліквідації наслідків НС.

Розпорядження керівника робіт з ліквідації наслідків НС є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами, які беруть участь у ліквідації наслідків НС, а також громадянами і суб'єктами господарювання, розташованими у зоні НС.

Керівник робіт з ліквідації наслідків НС має право на повну та достовірну інформацію про НС для організації робіт з ліквідації її наслідків і зобов'язаний інформувати відповідні органи державної влади, органи місцевого самоврядування про вжиті ними заходи.

Після ліквідації наслідків НС керівник робіт з ліквідації наслідків НС подає органам, що його призначив, звіт про прийняті рішення і перебіг подій під час ліквідації наслідків НС.

Керівник робіт з ліквідації наслідків НС несе персональну відповідальність за управління АРНР з ліквідації наслідків НС.

Свою організаційну та оперативну діяльність керівник робіт з ліквідації наслідків НС здійснює через штаб з ліквідації наслідків НС, який він формує, утворює і який є його робочим органом.

2.4.3 Штаб з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Структура, основні завдання та напрями його діяльності

Правовими засадами функціонування штабу з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій місцевого рівня є стаття 76 Кодексу цивільного захисту. До роботи штабу залучаються працівники територіальних управлінь центрального ОВВ, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ, керівники АРС та формувань, що беруть участь у ліквідації наслідків НС, спеціалісти і фахівці відповідних ОВВ та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

Штаб здійснює уточнення плану реагування на НС з урахуванням реальної обстановки. Особлива увага приділяється організації взаємодії між центральними і місцевими органами виконавчої влади та своєчасному інформуванню, органів управління, підприємств, установ та організацій, незалежно від форми власності і господарювання, населення про факт виникнення НС.

Штаб з ліквідації наслідків НС розгортається і працює, як правило, у районі виникнення НС.

Основним завданням штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації є:

безпосередня організація і координація АРНР та заходів з ліквідації наслідків НС

ведення обліку, збору, обробки та аналізу інформації;
підготовка пропозицій для прийняття управлінських рішень;
відпрацювання звітних документів.

Штаб відповідно до покладених на нього завдань:

визначає зону ураження НС, кількість і місця перебування в ній людей, організовує їх рятування та подання медичної допомоги;

здійснює збір, обробку, аналіз та узагальнення даних про обстановку в зоні НС;

визначає головний напрям з ліквідації наслідків НС, приймає рішення щодо проведення аварійно-рятувальних робіт, захисту населення і території від її наслідків, забезпечення життєдіяльності постраждалого населення;

розробляє оперативні плани ліквідації наслідків НС, зосереджує в районі НС необхідні сили і технічні засоби та своєчасно вводить їх у дію;

визначає кількість і склад аварійно-рятувальних формувань, необхідних для ліквідації НС, порядок і терміни їх залучення згідно з планами реагування на НС і взаємодії;

з метою ефективного використання сил організовує взаємодію АРС та формувань, залучених до ліквідації наслідків НС;

здійснює керівництво роботами з ліквідації НС;

веде облік робіт, що були проведені АРС та формуваннями під час ліквідації наслідків НС;

веде облік загиблих та постраждалих унаслідок НС;

здійснює інформування населення про наслідки та прогноз розвитку НС, хід її ліквідації та правила поведінки в зоні НС;

веде оперативно-технічну документацію та складає звіт для подання органу, що призначив керівника робіт з ліквідації наслідків НС.

Для організації взаємодії штаб визначає:

органи управління і сили;

організовує порядок взаємодії та надійний зв'язок;

забезпечує взаємний обмін оперативною інформацією про обстановку, що склалася, і подальші дії суб'єктів реагування;

визначає порядок всебічного забезпечення спільних заходів та взаємного надання допомоги транспортними, інженерними, матеріальними, технічними та іншими засобами;

уточнює план взаємодії;

доводить до підпорядкованих і взаємодіючих органів управління і сил вказівки щодо порядку оповіщення, управління, зв'язку та обміну інформацією;

встановлює відповідальність керівників підпорядкованих структурних підрозділів за організацію взаємодії у процесі розв'язання ними конкретних завдань.

У подальшому, при зміні обстановки та необхідності виконання нових завдань, порядок взаємодії додатково уточнюється або визначається заново.

Організаційна структура районного штабу з ліквідації наслідків НС представлена на схемі (рис. 9).

У своїй діяльності штаб з ліквідації наслідків НС взаємодіє із відповідним пунктом управління та спеціальною комісією з ліквідації наслідків НС (у разі її створення).

Залежно від характеру, виду та масштабу НС в структурі штабу створюються групи: планування; напрямків; аварійно-рятувальних робіт:

До групи аварійно-рятувальних робіт можуть залучатися підрозділи з:

організації пожежогасіння;

організації евакуації населення;

відновлення житла;

радіаційно-хімічного захисту;

екологічного моніторингу;

моніторингу здоров'я населення;

рекультивзації забруднених територій;

матеріально-технічного забезпечення заходів з ліквідації НС;

організації роботи з населенням;

питань взаємодії із засобами масової інформації;

дiзнання, тощо.

Рис. 9. Організаційна структура штабу з ліквідації наслідків НС

Персональний склад штабу з ліквідації наслідків НС і його структуру визначає керівник робіт з ліквідації наслідків НС, який забезпечує його діяльність та встановлює режим роботи.

Безпосередньо керівництво роботою штабу здійснює керівник групи планування, який встановлює порядок та час надання інформації керівникам груп видів робіт для підготовки управлінських рішень, добових оперативних планів з ліквідації наслідків НС, загальних звітів, аналізів тощо.

Керівник групи планування відповідає за роботу штабу, забезпечення інформацією керівника робіт, передачу його розпоряджень та рішень до органів управління і сил, а також за організацію підготовки встановленої звітності до органу управління вищого рівня.

Чисельність працівників штабу та склад груп регулюється керівником штабу залежно від характеру і масштабів НС, оперативної обстановки в зоні НС, стійкості і надійності в організації управління силами і засобами в ході ліквідації наслідків НС.

З метою забезпечення безперервності управління, передачі розпоряджень і отримання інформації в штабі та на пересувному вузлі зв'язку організується цілодобове чергування. Графік чергування складається та затверджується керівником групи планування.

Штаб з ліквідації наслідків НС забезпечується комплектом аварійно-рятувальної документації на електронних (паперових) носіях, засобами постійного зв'язку з відповідними центральними і місцевими ОВВ, органами

місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, які беруть участь у ліквідації НС.

Працівникам штабу з ліквідації наслідків НС забезпечується доступ до інформаційних ресурсів Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань НС.

Робочі місця членів Штабу обладнуються відповідною сучасною малогабаритною оргтехнікою. На комп'ютерну техніку встановлюється необхідне програмне забезпечення, бази даних та інша інформація.

Під час ліквідації НС штабом з ліквідації наслідків НС ведеться оперативно-технічна документація (надана у додатках Посібника):

карта (схема) зони НС;

оперативний журнал з ліквідації НС

оперативні плани ліквідації НС;

журнал обліку особового складу підрозділів аварійно-рятувальних служб (формувань) та інших осіб, залучених до ліквідації НС;

журнал обліку аналізів проб повітря, води та ґрунту залежно від виду НС (за необхідності);

план матеріально-технічного забезпечення ліквідації наслідків НС (за необхідності).

Після ліквідації наслідків НС працівники штабу систематизують документи, формуючи архівну справу у двох примірниках, готують звіт керівнику робіт з ліквідації наслідків НС щодо прийнятих рішень і стану справ під час ліквідації НС, який той подає органу, що його призначив.

За працівниками штабу з ліквідації наслідків НС на час виконання покладених на них обов'язків зберігається заробітна плата за основним місцем роботи.

Матеріально-технічне забезпечення роботи штабу з ліквідації НС і його працівників здійснюється відповідно до законодавства.

2.5 Система повсякденного управління цивільним захистом на місцевому рівні

Система повсякденного управління становить один з елементів у ланцюгу загальної системи управління ЦЗ. Основними складовими системи повсякденного управління місцевого рівня є: пункти управління району, системи оповіщення і зв'язку, а також інформаційні системи, диспетчерські та чергові служби інфраструктури району.

Пункти управління району – спеціально обладнані приміщення (стаціонарні), транспортні засоби або намети (пересувні), оснащені всіма необхідними системами життєзабезпечення та технічними засобами і призначені для розміщення та забезпечення органів управління за умов НС мирного часу та в особливий період.

Стаціонарні пункти управління району розміщуються у адміністративній будівлі райдержадміністрацій, пересувні – в зоні НС.

Основою пункту управління є штаб з ліквідації наслідків НС.

Підтримка в постійній готовності системи повсякденного управління–

першочергова задача керівника ланки.

Рівень постійної готовності даних систем досягається:

завчасним створенням і підготовкою системи управління, яка без істотного нарощування може бути використана за будь-яких НС як мирного, так і воєнного часу;

своєчасною і повною укомплектованістю особовим складом і технічними засобами управління, високою його підготовкою, злагодженістю в роботі і ефективним використанням сучасних засобів оповіщення, зв'язку, комп'ютерних програм і відповідних базданих;

забезпеченням гнучкості і живучості систем зв'язку;

спроможністю швидко відновити порушене управління.

У разі виникнення НС або її загрози працівниками систем повсякденного управління організується цілодобове чергування систем управління.

Методи роботи місцевих систем повсякденного управління залежать від рівня їх підготовки, характеру поставлених завдань, умов обстановки та наявності часу. Системою повсякденного управління ЦЗ місцевого рівня забезпечується зв'язок, оповіщення, збирання, аналіз та передавання оперативної інформації в режимах повсякденної діяльності, підвищеної готовності та НС.

Основні завдання системи повсякденного управління:

забезпечення стійкого функціонування систем зв'язку та інформування; швидкого та оперативного збирання, передавання, аналізу та опрацювання інформації;

вчасного прогнозування динаміки розвитку НС;

вироблення пропозицій за результатами обробки вихідних даних про стан у зоні НС.

2.6 Органи з евакуації місцевого рівня. Основні правові засади їх діяльності

В умовах відсутності планового фінансування на утримання і будівництво сховищ для населення та неповної забезпеченості населення захисними спорудами і засобами індивідуального захисту в місцях, де розміщуються об'єкти підвищеної небезпеки, евакуація є основним способом захисту населення від НС техногенного, природного характеру та в особливий період.

У разі загрози або виникнення НС місцевого рівня організація проведення евакуації та підготовка районів для розміщення евакуйованого населення, його життєзабезпечення, а також зберігання матеріальних і культурних цінностей покладаються на органи з евакуації місцевих держадміністрацій та місцевого самоврядування.

До органів з евакуації належать:

комісії з питань евакуації (далі – комісії);

збірні пункти евакуації;

проміжні пункти евакуації;

приймальні пункти евакуації;
комісії з питань евакуації у безпечних районах.

Органи з евакуації створюється за розпорядженням керівників місцевих ОВВ та органів місцевого самоврядування для планування, підготовки та проведення евакуації, приймання і розміщення населення і знаходяться у підпорядкуванні даних керівників.

Основою правової діяльності органів з евакуації є ст. 33 Кодексу цивільного захисту України та постанова Кабінету Міністрів № 841 від 30 жовтня 2013 року «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення НС техногенного та природного характеру», де визначено механізми організованого вивезення (виведення) населення із зони НС або зони можливого ураження населення в безпечні місця і райони, якщо виникає загроза життю та здоров'ю його, а також загроза пошкодження або знищення матеріальних і культурних цінностей.

Згідно з вище наведеними нормативно-правовими актами **рішення про проведення евакуації на місцевому рівні** приймають керівники місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Проведення евакуації на місцевому рівні забезпечується шляхом:
створення на місцевому та об'єктовому рівнях органів з евакуації;
розроблення плану евакуації населення;
визначення безпечних районів, придатних для розміщення евакуйованого населення та матеріальних і культурних цінностей;
організації оповіщення суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації;
організації управління евакуацією;
життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях його безпечного розміщення;
навчання населення діям під час проведення евакуації.

2.6.1 Комісія з питань евакуації місцевого рівня. Основні завдання, права, структура і організаційна діяльність

Комісія з питань евакуації є органом управління, який забезпечує організацію евакуації населення у разі загрози або виникнення НС техногенного і природного характеру та в особливий період. Здійснення евакуації передбачає цілий комплекс заходів, який потребує безперервного управління, починаючи з прийняття рішення про початок евакуації і закінчуючи розміщенням евакуйованого населення і забезпечення його життєдіяльності в місцях розміщення.

Комісія у своїй організаційній діяльності:

здійснює планування, підготовку і проведення комплексу заходів щодо організованого вивезення (виведення) населення із зон можливого ураження населення;

забезпечує організацію приймання і розміщення евакуйованого населення у безпечних місцях (району, області) у разі виникнення

безпосередньої загрози життю або заповідянню шкоди здоров'ю людей; а також матеріальних та культурних цінностей у разі виникнення загрози їх пошкодження або знищення;

відповідає за підготовку органів з евакуації до виконання завдань та організацію забезпечення евакуаційних заходів;

підпорядковує всі органи з евакуації, які створюються на території району для організації і проведення евакуації населення.

У своїй діяльності комісія керується статтею 33 Кодексу ЦЗ України «Порядком проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841, розпорядженнями голів обласної та районної державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування – керівників ланки територіальної підсистеми та Положенням про комісію (додаток Б.28).

Комісія відповідає за безпосереднє планування, підготовку, організацію і здійснення евакуації населення **у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій.**

Комісії районів, міст районного та обласного підпорядкування здійснюють:

керівництво роботою комісій з питань евакуації суб'єктів господарювання та житлово-комунальних організацій;

надання допомоги в організації вивезення (виведення) і розміщення евакуйованого населення (працівників) в безпечних районах;

організацію взаємодії з спеціалізованими службами цивільного захисту з питань всебічного забезпечення евакуйованого населення (працівників).

Основними завданнями комісії є:

планування, підготовка і проведення евакуації населення у разі загрози або виникнення НС у мирний та воєнний час;

планування приймання та розміщення еваконаселення району, або еваконаселення, яке прибуває на територію району з інших районів;

підготовка населення до проведення евакуаційних заходів;

підготовка підпорядкованих евакуаційних органів (об'єктових комісій, збірних евакуаційних пунктів, приймальних евакуаційних пунктів та інших органів з евакуації) до виконання завдань;

організація оповіщення населення про виникнення НС та початок евакуації;

вивчення і визначення зон можливих НС на території району;

прогнозування можливих наслідків при виникненні НС і визначення необхідності проведення евакуації населення та вивезення матеріальних цінностей;

планування безпечних місць (пунктів) розміщення еваконаселення і подання пропозиції голові держадміністрації району про їх закріплення за підприємствами, установами та організаціями;

підготовка безпечних місць, (пунктів) для розміщення евакуйованого населення;

вивчення обставин, що склалися в результаті виникнення НС та підготовка пропозицій голові райдержадміністрації для прийняття рішення щодо проведення евакуації населення;

керівництво організацією та проведенням евакуації населення і вивезенням матеріальних цінностей;

залучення до виконання евакуаційних заходів органів управління, підприємств, установ та організацій, сил і засобів служб ЦЗ району, залежно від потреби та координація їх дій;

контроль за діяльністю органів з евакуації району під час підготовки та проведення евакуації населення у разі загрози або виникнення НС;

контроль за підготовкою та розподілом усіх видів транспортних засобів для забезпечення евакуаційних перевезень;

визначення станцій, місць посадки (висадки) населення та маршрутів руху евакуйованого населення транспортними засобами і пішки;

організація розроблення, погодження та затвердження планів евакуації підпорядкованих органів з евакуації району;

організація приймання евакуйованого населення та ведення його обліку;

контроль за розміщенням та організацією життєзабезпечення евакуйованого населення;

взаємодія з іншими органами управління і силами ЦЗ щодо організації та проведення органів з евакуації;

організація інформаційного забезпечення;

здійснення інших функцій, які пов'язані з покладеними на неї завданнями.

Комісія з питань евакуації має право:

залучати для проведення евакуації органи управління, сили і засоби суб'єктів господарювання (підприємств, установ та організацій) незалежно від форми власності;

приводити в готовність всі органи з евакуації, необхідні сили і засоби для забезпечення евакуаційних заходів та керувати їх діями у ході проведення евакуації населення;

доводити, в межах своєї компетенції, керівникам районних служб ЦЗ, суб'єктів господарювання, незалежно від форм власності і підпорядкування, завдання з виконання евакуаційних заходів та здійснювати контроль за їх виконанням;

отримувати від місцевих ОВВ, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності і підпорядкування матеріали і документи, необхідні для планування та організації евакуаційних заходів;

відпрацьовувати та подавати керівнику ланки територіальної підсистеми пропозиції щодо матеріально-технічного та інших видів забезпечення проведення евакуаційних заходів;

заслуховувати керівників та посадових осіб органів управління і суб'єктів господарювання про хід виконання завдань щодо проведення і забезпечення евакуаційних заходів на території району;

проводити перевірки стану готовності підпорядкованих органів з евакуації і служб забезпечення до дій за призначенням;

приймати рішення, в межах повноважень комісії, під час проведення евакуаційних заходів у разі загрози або виникнення НС.

Організація роботи комісії з питань евакуації. Комісія працює згідно з річним планом роботи комісії, який затверджується головою райдержадміністрації. Контроль за виконанням рішень комісії покладається на секретаря комісії.

Комісія проводить засідання з питань планування, підготовки, організації, проведення та всебічного забезпечення евакуації населення, приймає відповідні рішення, що оформлюються протоколом за підписами голови та секретаря комісії. Засідання комісії проводяться залежно від обстановки, яка склалася, але не рідше одного разу в квартал.

Зокрема, комісія у своїй роботі:

здійснює практичну підготовку комісій суб'єктів господарювання та інших органів з евакуації, розташованих на території району, під час перевірок, навчань і тренувань;

разом з структурними підрозділами ДСНС, райдержадміністрації та районною службою зв'язку і оповіщення організовує та постійно удосконалює системи зв'язку евакуаційних органів;

розробляє завдання з питань транспортного забезпечення щодо вивезення населення, майна та матеріальних цінностей із небезпечних зон на особливий період та доводить їх до суб'єктів господарювання;

здійснює евакуацію населення в безпечні місця за межі району, організацію взаємодії, вирішення питань прийому, розміщення та життєзабезпечення еваконаселення у разі необхідності разом з комісією з питань евакуації сусіднього району згідно з взаємоузгодженим планом розміщення еваконаселення;

при проведенні негайної евакуації населення створює оперативні групи, які розпочинають евакуацію з моменту прийняття рішення про проведення негайної евакуації.

На період підготовки та проведення евакозаходів комісія забезпечується відповідними засобами зв'язку. Організація транспортного, побутового забезпечення членів комісії під час роботи в зоні НС покладається на місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Члени комісії на період проведення евакозаходів, якщо цього вимагають обставини, забезпечуються спеціальним одягом та засобами індивідуального захисту.

За членами комісії на час виконання завдань зберігається заробітна плата за основним місцем роботи.

Типова організаційна структура комісії наведена на рис. 10.

Групи забезпечення евакозаходів формуються відповідними районними спеціалізованими службами ЦЗ у складі керівника групи і фахівців. Кількість фахівців у групах визначається рішенням керівника ланки.

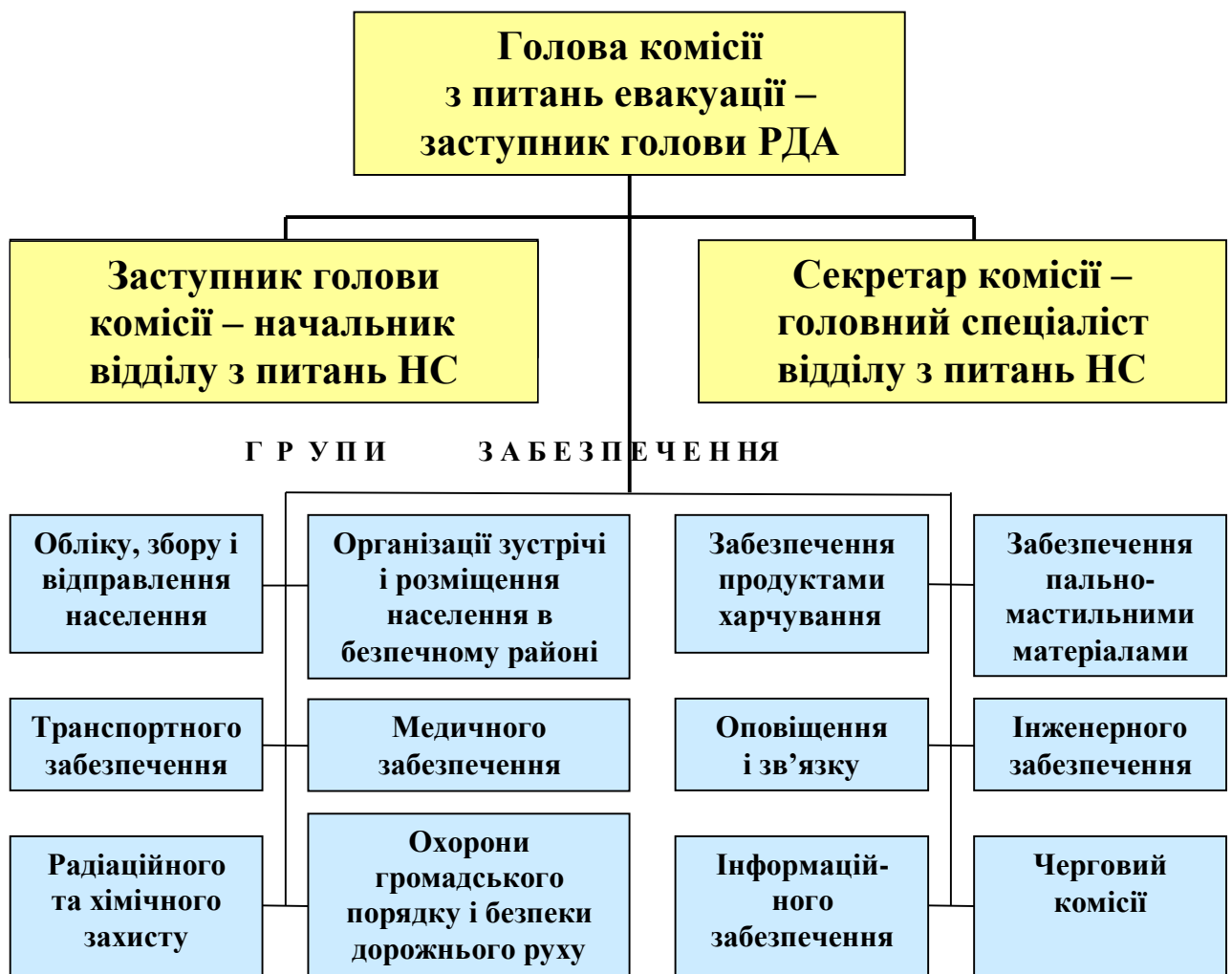

Рис. 10. Організаційна структура комісії з питань евакуації.

2.6.1.1 Функціональні обов'язки керівного складу комісії

Функціональні обов'язки керівного складу комісії розробляються головою комісії з урахуванням рівнів відповідальності посадових осіб та на основі відповідного розподілу основних завдань, що покладаються на комісію, затверджуються керівником ланки територіальних підсистем

Основні завдання, права та обов'язки голови комісії

Голова комісії підпорядковується керівнику ланки територіальної підсистеми, особисто керує роботою комісії і відповідає: за планування, організацію та проведення евакуаційних заходів; підготовку керівного складу комісії та органів з евакуації району до виконання покладених на них завдань.

Голова комісії з питань евакуації має вивчити і знати керівні документи з питань організації евакуації населення у разі загрози або виникнення НС, порядок роботи комісії, її структуру та обов'язки керівного складу та фахівців, вносити пропозиції щодо чисельного та персонального складу комісії, розподілу обов'язків керівного складу комісії та начальників груп забезпечення евакуаційних заходів.

Згідно покладених завдань голова комісії:

під час повсякденної діяльності:

здійснює загальне керівництво діяльністю комісії, несе персональну відповідальність за виконання покладених на комісію завдань та прийняття ним рішень, визначає ступінь відповідальності посадових осіб комісії;

здійснює підготовку комісії до виконання евакуаційних заходів у разі виникнення НС;

організовує роботу комісії з питань розроблення плану евакуації населення району в разі загрози або виникнення НС;

контролює створення органів з евакуації у районі (об'єктових комісій та інших органів з евакуації) щодо їх достатності та готовності у проведенні евакуації та приймання населення у разі виникнення НС;

затверджує положення про структурні підрозділи та функціональні обов'язки працівників органів з евакуації району;

бере участь у розробці документів комісії з питань евакуації, функціональних обов'язків її членів та організації навчання;

з отриманням розпорядження про проведення евакуації населення:

оголошує оповіщення та збір керівного складу та груп забезпечення комісії з питань евакуації;

впроваджує в дію план евакуації;

здійснює керівництво органами з евакуації району під час проведення евакуації (прийманні) населення;

у межах своїх повноважень віддає розпорядження, що є обов'язковими для виконання всіма органами управління та керівниками суб'єктів господарювання незалежно від форм власності;

організовує надання допомоги евакуйованому населенню з питань забезпечення його життєдіяльності та соціального захисту.

Основні завдання, права та обов'язки заступника голови комісії

Заступник голови комісії відповідає за організацію роботи комісії з питань евакуації, своєчасність розроблення планів евакуації населення району на випадок можливих НС і в особливий період, коригування їх щороку станом на 1 січня поточного року, підготовку населення району до дій у разі проведення евакуації.

Під час проведення евакуації заступник голови комісії координує діяльність груп, що входять до її складу, а також організує чергування членів комісії, під час відсутності голови комісії виконує його обов'язки.

Заступник голови комісії згідно покладених завдань та обов'язків зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

має вивчити і знати керівні документи з питань організації евакуації населення у разі загрози або виникнення НС, порядок роботи комісії, її структуру та обов'язки керівного складу та членів комісії;

організувати розроблення плану евакуації населення району;

підготувати необхідні документи щодо розміщення еваконаселення в безпечному районі (пункті);

здійснювати уточнення кількості населення і об'єктів економіки, переліків майна, що підлягають евакуації, розрахунків транспортного та матеріально-технічного забезпечення евакуаційних заходів (щорічно за станом на 1 січня);

проводити інструктування осіб при призначенні їх до складу евакуаційної комісії;

організувати і проводити заняття з керівним складом комісії та підпорядкованими органами з евакуації району;

розробляти плани роботи комісії;

виконувати всі розпорядження голови комісії;

з отриманням розпорядження про проведення евакуації населення:

організувати оповіщення і збір керівного складу комісії;

контролювати роботу членів комісії згідно з функціональними обов'язками;

організувати чергування членів комісії;

доповідати голові комісії про готовність груп до роботи у складі комісії;

координувати діяльність груп, що входять до складу комісії, і перевіряти виконання розпоряджень голови комісії;

підтримувати постійний зв'язок з обласною комісією з питань евакуації і органами з евакуації району;

організувати збір інформації про загальну оперативну обстановку, хід евакуації населення;

виконувати всі розпорядження голови комісії.

Секретар комісії підпорядковується голові комісії та його заступнику і відповідає за:

своєчасність отримання і збереження документів;

внутрішній порядок;

збір і узагальнення інформації, що надходить;

своєчасне доведення до виконавців розпоряджень голови комісії;

облік отриманих комісією та відданих їй головою розпоряджень;

підтримання зв'язку з начальниками груп і взаємодіючими органами;

оформлення протоколів прийнятих рішень на засіданні комісії та інших документів.

Секретар комісії згідно покладених завдань та обов'язків зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

вивчити і знати керівні документи з питань евакуації населення і документацію комісії;

брати участь у розробленні документів комісії;

знати місця розташування органів з евакуації району, пунктів посадки на транспорт і способи зв'язку з ними;

коригувати штатно-посадовий список особового складу комісії;

брати участь у навчанні членів комісії прийомам і методам роботи;

з отриманням розпорядження про проведення евакуації населення:

негайно прибути на своє робоче місце, здійснити оповіщення членів комісії, одержати завдання у голови комісії;

отримати робочі документи, перевірити готовність засобів зв'язку бути готовим до виконання своїх функціональних обов'язків ускладі комісії; здійснювати облік отриманих комісією та відданих її головою розпоряджень, своєчасно доводити розпорядження голови комісії до виконавців;

підтримувати постійний зв'язок з обласною комісією і начальниками груп комісії, взаємодіючими органами;

інформувати членів комісії про обстановку, доповідати голові комісії про хід евакуації, отримані розпорядження і донесення;

оформляти та реєструвати документи комісії;

виконувати всі розпорядження голови комісії;

своєчасно відправляти голові комісії області донесення про хід евакуації населення;

Основними завданнями груп забезпечення евакуаційних заходів є:

розроблення розділу Плану евакуації населення району з питань забезпечення, підготовки і проведення евакуації населення за своїми напрямками і щорічне його коригування станом на 1 січня поточного року;

визначення сил і засобів, необхідних для забезпечення евакозаходів за напрямками, та подача заявок на поповнення недостатньої кількості матеріальних засобів;

організація забезпечення евакозаходів під час проведення евакуації населення, в безпечних місцях, пунктах і районах розміщення.

узагальнення даних щодо переліку майна, яке підлягає вивезенню на нове місце розташування під час проведення евакуації;

повне і своєчасне забезпечення груп комісії усіма видами оснащення, обладнання робочих місць членів комісії.

Начальник групи зв'язку і оповіщення підпорядковується голові комісії та його заступнику і відповідає за стійкий зв'язок комісії з обласною комісією, начальниками збірних, проміжних та приймальних пунктів евакуації.

Начальник групи зв'язку і оповіщення згідно покладених завдань та обов'язків зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

вивчити і знати керівні документи з евакуації населення, систему організації засобів зв'язку району та їх розташування;

знати особовий склад групи та порядок його виклику і збору;

брати участь у розробленні схеми оповіщення і зв'язку комісії, систематично її уточнювати та коригувати;

підтримувати у постійній готовності технічні засоби зв'язку і навчати особовий склад групи умілому користуванню ними;

брати участь у командно-штабних навчаннях, на яких практично відпрацьовувати завдання з оповіщення і зв'язку;

у разі виходу з ладу технічних засобів зв'язку здійснити заходи щодо проведення оповіщення і зв'язку за допомогою резервних (рухомих) засобів та посильних;

з отриманням розпорядження про проведення евакуації населення:
за сигналом “Оголошено збір” негайно з'явитися на місце збору (роботи) комісії з питань евакуації;

перевірити збір групи, одержати завдання у голови комісії та поставити завдання особовому складу групи;

підготувати систему зв'язку для управління евакуаційними заходами;
постійно контролювати підтримувати у постійній готовності технічні засоби зв'язку і оповіщення;

здійснювати заходи щодо негайного відновлення порушених засобів зв'язку і використанню резервних (рухомих) засобів.

Начальник групи обліку збору і відправлення еваконаселення підпорядковується голові комісії та його заступнику і відповідає за облік еваконаселення, що прибуває на збірний евакуаційний пункт, узагальнення даних про їх кількість та своєчасність відправлення еваконаселення в безпечні райони(пункти).

Начальник групи обліку збору і відправлення еваконаселення згідно покладених завдань зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

вивчити і знати керівні документи з евакуації, план евакуації населення, організацію транспортного забезпечення евакозаходів, завдання групи і свої обов'язки;

знати персональний склад групи та порядок його виклику і збору;

брати участь у розробленні плану евакуації населення, знати розрахункові дані щодо евакуації населення і працівників об'єктів за видами транспорту і пішим порядком;

мати дані про чисельний склад населення і працівників об'єктів, що підлягають евакуації;

знати місця розташування збірних, проміжних та приймальних пунктів евакуації, пунктів посадки на транспорт, вихідних пунктів пішої евакуації і організацію зв'язку з ними;

брати участь у командно-штабних навчаннях, тренуваннях, на яких практично відпрацьовувати питання заповнення відомості обліку евакуйованих;

підготувати робочі документи групи (журнали, відомості, бланки тощо);

з отриманням розпорядження про проведення евакуації населення:
уточнити дані про кількість евакуйованих, що вивозяться усіма видами транспорту і виводяться пішим порядком;

уточнити відомості обліку і контролю еваконаселення та об'єктів економіки, що підлягають евакуації, закріплення їх за пунктами збору;

проконтролювати оповіщення населення та керівників суб'єктів господарювання про початок евакуації;

керувати особовим складом групи під час проведення евакуації населення;

доповідати голові комісії району про хід евакуації та готовити донесення голові комісії з питань евакуації вищого рівня.

Начальник групи транспортного забезпечення евакуації населення підпорядковується голові комісії та його заступнику та відповідає за організацію транспортного забезпечення евакозаходів.

згідно покладених завдань та обов'язків зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

знати керівні документи з питань транспортного забезпечення евакуації;

розробляти розділ «Плану евакуації населення» з питань транспортного забезпечення евакуації населення усіма видами транспорту;

уточнити розрахунки потреби автомобільного, залізничного та водного транспорту, призначеного для забезпечення вивезення еваконаселення в безпечний район (пункт);

у ході навчань і тренувань перевіряти в автопідприємствах наявність та стан автомобілів, що виділяються для перевезення еваконаселення;

з отриманням розпорядження про проведення евакуації населення:

уточнити завдання у голови комісії з питань евакуації;

установити зв'язок з транспортними підприємствами;

контролювати подачу автомобільних колон, потягів та суден на пункти посадки, проміжні пункти евакуації і пункти вивозу матеріальних цінностей;

знати стан справ про вивезення еваконаселення автомобільним, залізничним та водним транспортом;

постійно доповідати голові комісії про хід вивезення еваконаселення.

Начальник групи організації розміщення еваконаселення в безпечному районі підпорядковується голові комісії з питань евакуації та його заступнику, відповідає за розміщення евакуйованих.

згідно покладених завдань зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

знати керівні документи з питань всебічного забезпечення евакуації населення;

розробляти розділ «Плану евакуації населення» з питань всебічного забезпечення евакуації;

організувати забезпечення групи комісії з питань евакуації необхідним майном та обладнання робочих місць членів комісії з питань евакуації;

з отриманням розпорядження про проведення евакуації населення:

поставити особовому складу групи завдання щодо організації всебічного забезпечення заходів проведення евакуації населення;

організувати медичне забезпечення еваконаселення на збірних пунктах евакуації, маршрутах руху і в безпечних районах (пунктах) його розміщення;

організувати ведення радіаційної і хімічної розвідки на маршрутах руху пішохідних колон та евакоперевезень;

організувати забезпечення охорони громадського порядку і безпеки дорожнього руху під час проведення евакуації населення;

організувати забезпечення еваконаселення продуктами харчування, питною водою, та предметами першої необхідності;

організувати забезпечення пально-мастильними матеріалами автотранспорту, що залучається для евакуаційних перевезень;

виконувати інші завдання за вказівками голови комісії з питань евакуації.

Начальник групи організації зустрічі та розміщення еваконаселення підпорядковується голові комісії з питань евакуації та його заступнику. Він здійснює контроль за прибуттям еваконаселення в район (пункт) розміщення. Через евакоприймальні органи організує приймання та розміщення еваконаселення.

Згідно з покладеними завданнями зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

брати участь у розробленні Плану розміщення евакуйованого населення в безпечному районі(пункті);

знати дані про кількість населення і працівників суб'єктів господарювання, що підлягають евакуації, про види транспорту і строки його прибуття до району (пункту) розміщення;

брати участь у командно-штабних навчаннях і тренуваннях, на яких практично відпрацьовувати функціональні обов'язки працівників у складі групи;

з отриманням розпорядження про проведення евакуації населення: привести у готовність групу, поставити працівникам у складі групи завдання щодо організації зустрічі та розміщення евакуйованого населення в безпечному районі (пункті);

уточнити дані про кількість населення та об'єктів, що підлягають евакуації, порядок і час їх відправлення усіма видами транспорту;

у разі виїзду в район (пункт) розміщення еваконаселення начальник групи забезпечення підпорядковується начальнику оперативної групи і виїжджає разом з ним для організації зустрічі евакуйованих;

у районі розміщення еваконаселення і працівників суб'єктів господарювання встановити зв'язок з місцевими органами влади та уточнити місце розташування комісії з питань евакуації, місця зустрічі і приймання еваконаселення, кількість виділених для розміщення еваконаселення приміщень, наявність захисних споруд ЦЗ;

організувати зустріч евакуйованого населення, вивезення його від пункту висадки до пункту розміщення;

про хід зустрічі і розміщення еваконаселення доповідати начальнику оперативної групи і голові комісії з питань евакуації.

Начальники груп: охорони громадського порядку і безпеки дорожнього руху; медичного забезпечення; забезпечення пально-мастильними матеріалами; забезпечення продуктами харчування та

предметами першої необхідності; інженерного забезпечення; радіаційного та

хімічного захисту; інформаційного забезпечення, знаходяться у підпорядкуванні голови комісії і здійснюють свою діяльність на маршрутах евакуації щодо забезпечення евакозаходів згідно з покладеними завданнями на їх групи.

Черговий комісії з питань евакуації призначається з числа членів комісії для здійснення чергування в режимі цілодобового функціонування комісії, підпорядковується голові комісії і його заступнику.

Він зобов'язаний:

знати свої обов'язки, схему оповіщення і зв'язку;

перевірити прибуття транспортних засобів, які виділені у розпорядження комісії з питань евакуації, доповісти про їх прибуття голові і секретарю комісії;

завжди знати місце знаходження голови, його заступника і секретаря комісії;

приймати по телефону сигнали, розпорядження, донесення і інформацію, записувати в журнал реєстрації із зазначенням часу отримання та доповідати про них голові і секретарю комісії;

передавати інформацію і донесення в комісію вищого рівня;

своєчасно доводити до виконавців віддані головою комісії розпорядження;

регулярно перевіряти наявність і стан зв'язку;

постійно знаходитися на своєму робочому місці, відлучатися тільки для виконання розпоряджень голови комісії, залишаючи за себе одного із членів комісії;

при здачі чергування повідомити нового чергового про невиконані і недоведені до виконавців розпорядження, а також про місце знаходження голови комісії.

2.6.1.2 Перелік та форми документів комісії

Місцевою комісією з питань евакуації ведеться розпорядча, організаційна, планова та облікова документація. У перелік документів комісії входять:

рішення голови державної адміністрації району (виконкому міста обласного підпорядкування) про створення місцевих органів з евакуації на відповідній території;

штатно-посадовий список членів комісії – склад місцевої комісії з питань евакуації (міста районного підпорядкування, селищної або сільської ради);

положення про комісію з питань евакуації;

функціональні обов'язки членів комісії з питань евакуації (міста районного підпорядкування, селищної або сільської ради);

схема оповіщення та збору членів комісії;

план роботи комісії на поточний рік;

календарний план роботи комісії;

плани проведення евакуації на території району (міста районного підпорядкування, селищної або сільської ради):

- план евакуації населення на мирний час;
- план евакуації населення на особливий період;
- план приймання та розміщення евакуйованого населення у безпечному районі;
- план організації і проведення евакуаційних заходів (для транспортних органів);
- плани забезпечення евакуаційних заходів за видами забезпечення, які є додатками до Плану евакуації.

розрахунки транспорту;

розрахунки на проведення евакуації (відселення) населення із зон можливих НС, його розміщення (розселення) та всебічного забезпечення життєдіяльності;

схема управління евакуацією і організації зв'язку;

проект рішення комісії на проведення евакозаходів;

розпорядження керівників відповідного органу виконавчої влади безпечного району на прийом і розміщення;

акти обстеження місць можливого розміщення еваконаселення;

журнал прийнятих та відданих розпоряджень;

схема розміщення евакуаційної комісії;

донесення про хід евакуації;

довідкові матеріали та необхідні розрахунки;

інші документи та довідки.

Плани евакуації, приймання та розміщення евакуйованого населення оформлюються у вигляді розділів текстової частини (пояснювальної записки) і додатків до відповідних розділів планів, карти (схеми) є складовими частинами планів.

Форми документів представлено у додатках Б. 26-31.

2.6.2 Евакоприймальні комісії

Для розробки планів і організації безпосереднього прийому, розміщення та забезпечення евакуйованого населення із зон НС, у безпечних районах створюються евакоприймальні комісії (далі – приймальні комісії).

Основними завданнями приймальних комісій є:

- планування та реалізація заходів з приймання, розміщення і першочергового життєзабезпечення евакуйованого населення;
- організація і контроль комплектування, якісної підготовки підвідомчих комісій з питань евакуації;
- організація і контроль щодо забезпечення евакуації;
- облік і забезпечення зберігання матеріальних і культурних цінностей.

Згідно з покладеними завданнями приймальні комісії здійснюють: у режимі повсякденної діяльності:

спільно з управлінням (відділом) з питань НС місцевого органу виконавчої влади розробку планів прийому і розміщення еваконаселення та заходів з першочергового життєзабезпечення еваконаселення;

організацію підготовки адміністрації ПЕП;

здійснення контролю за створенням і підготовкою підпорядкованих приймальних комісій;

у режимі підвищеної готовності:

контроль за приведенням у готовність підпорядкованих органів з евакуації;

уточнення плану прийому та розміщення, заходів першочергового життєзабезпечення евакуйованого населення;

організацію підготовки маршрутів евакуації;

приведення у готовність проміжних пунктів евакуації на своїй території та пунктів висадки до прийому еваконаселення ;

у режиміНС:

організацію розгортання проміжних та приймальних пунктів евакуації на пунктах висадки;

керування діяльністю підпорядкованих органів з евакуації щодо прийому та розміщенню населення;

збирання і узагальнення даних про прибуття, розміщення населення у встановлений термін та доведення донесень про це до вищого органу управління;

організацію взаємодії з відповідними службами та всебічне забезпечення еваконаселення;

До складу приймальних комісій, сформованих місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, включаються представники місцевої адміністрації, а також підприємств, об'єднань, установ, організацій сфери матеріального виробництва або невиробничої сфери, незалежно від їхньої організаційно-правової форми.

Структура приймальної комісії представлена на схемі (рис.11)

Всі місцеві комісії з питань евакуації та приймальні комісії підпорядковуються безпосередньо відповідним керівникам ланки ТП ЄДС ЦЗ і працюють у тісній взаємодії з Головними управліннями (департаментами) з питань НС державної адміністрації регіонального рівня.

У безпечних районах комісії з питань евакуації ОБВ, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання розробляють плани прийому, розміщення і першочергового життєзабезпечення евакуйованого населення, які оформлюються у вигляді розділів планів дій з попередження і ліквідації НС у мирний час.

Рис.11. Структура евакуаційної приймальної комісії сформованої органами місцевого самоврядування

2.6.3 Збірні пункти евакуації

Збірні пункти евакуації призначені для збору та реєстрації населення, яке підлягає евакуації, розподілу за транспортними засобами, пішими колонами, а також для забезпечення відправлення його на пункти посадки та вихідні пункти руху пішим порядком.

Збірні евакуаційні пункти створюються у містах, районах – рішеннями міських (районних) держадміністрацій; у населених пунктах, які розташовані у зонах можливого катастрофічного затоплення, небезпечного радіоактивного забруднення, районах виникнення стихійного лиха – рішеннями місцевих органів виконавчої влади; на об'єктах господарювання – наказами керівників суб'єктів господарювання.

Основними завдання збірних пунктів евакуації є:

підтримання зв'язку з комісією міста (району), суб'єктами господарювання, які закріплені за збірними пунктами евакуації, транспортними органами, вихідними пунктами пішохідних маршрутів, інформування їх про час прибуття населення на збірні пункти евакуації та часу відправлення його в безпечні райони (пункти);

ведення обліку еваконаселення, яке вивозиться всіма видами транспортних засобів та виводиться пішим порядком, і в установлені терміни доповідати про це комісії міста (району);

надання необхідної медичної допомоги хворим під час знаходження їх на збірних пунктах евакуації;

забезпечення дотримання населенням громадського порядку та укриття

його у захисних спорудах за сигналом “Увага всім”.

Відповідно до покладених завдань адміністрацією збірних пунктів евакуації здійснюється:

під час повсякденної діяльності:

розроблення документів, необхідних для керівництва під час підготовки та проведення евакозаходів (перелік документів додається);

розроблення календарного плану роботи на період підготовки та проведення евакозаходів;

ведення обліку та уточнення списків населення та персоналу підприємств, установ, організацій, які приписані до збірних пунктів евакуації і підлягають евакуації;

збір та уточнення відомостей про виділення транспортних засобів, час їх подачі на пункти та їх можливості з перевезення населення;

розроблення разом з комісією міста (району), суб'єктами господарювання, які приписані до збірних пунктів евакуації, схеми зв'язку та оповіщення при проведенні евакозаходів;

уточнення відомостей про начальників ешелонів поїздів (суден) та начальників автомобільних колон;

проведення занять та тренувань з персоналом збірних пунктів евакуації з метою підготовки їх до дій при проведенні евакозаходів;

з отриманням розпорядження про

проведення евакуації населення: встановлення зв'язку з комісією міста (району), з приписаними

суб'єктами господарювання до збірних пунктів евакуації і повідомлення про початок евакуації населення;

уточнення в комісії міста (району) графіків подачі транспортних засобів на пункти посадки та графіків виведення піших колон;

облік та перевірка прибуття еваконаселення на збірні пункти евакуації за списками разом з представниками комісій суб'єктів господарювання;

розподіл людей по вагонах (суднах), машинах, колонах і направлення їх на станції посадки та вихідні пункти;

повідомлення адміністрації залізничної станції посадки (порту), начальників автоколон та начальників маршрутів пішої евакуації про час відправлення еваконаселення зі збірних пунктів евакуації;

здійснення посадки людей по вагонах (суднах, машинах) з прибуттям еваконаселення на станції (пункти) разом з адміністраціями;

надання доповіді міській (районній) комісії про час відправлення еваконаселення, його кількості, місць розміщення еваконаселення.

Організаційна структура збірного пункту евакуації представлена на схемі (Рис 12).

Рис.12. Організаційна структура збірному пункту евакуації

До складу адміністрації збірному пункту евакуації входять:

начальник збірному пункту евакуації;

заступник начальника збірному пункту евакуації;

група реєстрації і обліку (4–6 осіб);

група комплектування колон, ешелонів та їх відправлення (4–6 осіб);

група охорони громадського порядку;

медичний пункт (3 особи);

кімната матері та дитини (2–3 особи);

комендант.

Начальник збірному пункту евакуації призначається із числа керівного складу суб'єкта господарювання, на базі якого створюється збірний пункт евакуації.

Збірний пункт евакуації безпосередньо підпорядковується місцевій комісії, а по внутрішніх питаннях – керівнику суб'єкта господарювання.

Кількість збірних пунктів евакуації, їх місця розгортання визначаються з урахуванням загальної чисельності еваконаселення міста, району, кількості маршрутів вивезення та виведення людей, станцій (пристаней) посадки.

Збірні пункти евакуації, які призначаються для відправлення людей автомобільним транспортом та пішими колонами, як правило, розгортаються на околиці міст, населених пунктів поблизу маршрутів вивезення (виведення) людей у безпечні райони (місця), решта збірних пунктів евакуації розгортаються поблизу залізничних станцій (пристаней) посадки.

транспортні засоби.

Збірні пункти евакуації розгортаються за рішенням місцевих органів виконавчої влади, наказами керівників установ, організацій, суб'єктів господарювання на період проведення евакуації населення. Кожному збірному пункту евакуації присвоюється порядковий номер. Відповідно за ним закріплюються підприємства, установи, організації та комунальні підприємства, населення, евакуація яких буде проводитися через цей збірний пункт евакуації.

Функціональні обов'язки адміністрації збірного пункту евакуації. Начальник збірного пункту евакуації підпорядковується голові комісії міста (району) та керівнику суб'єкта господарювання, що формує збірний пункт евакуації, і відповідає за своєчасне розгортання його, збір, реєстрацію і облік еваконаселення та відправлення його на станції (пункти) посадки або на вихідні маршрути евакуації.

Начальник збірного пункту евакуації зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

вивчити та знати керівні документи з питань евакуації населення; укомплектувати збірний пункт евакуації і організувати його навчання згідно з планом підготовки органів евакуації;

розробляти документи збірного пункту евакуації та своєчасно їх коригувати; знати місця розташування станцій (пунктів) посадки та вихідних пунктів на маршрутах пішої евакуації;

знати місця знаходження захисних споруд, шляхи підходу до них та їх можливості;

постійно підтримувати зв'язок з міською (районною), об'єктовими комісіями, з транспортними органами, станціями (пунктами) посадки та вихідними пунктами на маршрутах пішої евакуації;

спланувати заходи з всебічного забезпечення роботи збірного пункту евакуації, охорони громадського порядку та захисту населення, що прибуває на збірний пункт евакуації;

з отриманням розпорядження на проведення евакуації населення: зібрати особовий склад та поставити завдання на проведення евакуації; організувати своєчасне доведення до керівників суб'єктів господарювання та ЖЕК, які приписані до збірних пунктів евакуації, розпорядження про проведення евакуації населення та вказати вид транспорту, час його відправки, час прибуття людей на збірні пункти евакуації;

разом з представниками комісій суб'єкта господарювання та ЖЕК організувати збір, реєстрацію та облік населення, що прибуває на збірні пункти евакуації, формування ешелонів та колон, їх відправку до станцій (пунктів) посадки на транспортні засоби;

керувати роботою всіх груп, проводити інструктаж начальників ешелонів, вручати їм дорожні документи;

організувати надання медичної допомоги хворим під час знаходження їх на збірних пунктах евакуації, підтримання громадського порядку та укриття еваконаселення за сигналом «Увага всім!» та повідомленням про

радіаційну або хімічну небезпеку.

мати відомості та постійно знати кількість еваконаселення, яке відправлено у безпечні райони (пункти), та залишилося у місті (районі), які приписані до збірних пунктів евакуації;

доповідати комісії міста (району) про відправлення еваконаселення у безпечні райони (пункти), з повідомленням про кількість відправленого населення та час його відправлення;

після закінчення евакозаходів за розпорядженням комісії міста (району) організувати евакуацію адміністрацій збірних пунктів евакуації.

Функціональні обов'язки заступника начальника збірного пункту евакуації. Заступник начальника збірного пункту евакуації підпорядковується начальнику збірного пункту евакуації і є прямим начальником всього особового складу пункту.

Заступник начальника збірного пункту евакуації зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

знати обстановку та надавати допомогу начальнику в організації роботи збірного пункту евакуації;

з початком проведення евакозаходів здійснювати контроль за роботою адміністрації та надавати допомогу групам;

організувати взаємодію груп при проведенні реєстрації та відправки еваконаселення на пункти (станції) посадки;

при відсутності начальника виконувати його обов'язки.

Функціональні обов'язки начальника групи реєстрації і обліку евакуйованих. Начальник групи реєстрації і обліку евакуйованих організовує роботу групи у тісній взаємодії з іншими групами ЗЕП і відповідає за реєстрацію та облік прибуваючого еваконаселення.

Начальник групи реєстрації і обліку евакуйованих зобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

знати перелік та чисельність еваконаселення, приписаних до збірного пункту евакуації і номери телефонів об'єктових комісій та ЖЕК;

проводити заняття з особовим складом групи з питань збору, реєстрації та обліку еваконаселення;

з отриманням розпорядження про проведення евакуації:

складом групи, разом з представниками суб'єкта господарювання та ЖЕК, здійснювати реєстрацію еваконаселення, яке прибуває на збірні пункти евакуації за списками згідно з планом;

доповідати начальнику збірного пункту евакуації про результати реєстрації евакуйованих;

один екземпляр списків евакуйованого населення залишати на збірному пункті евакуації з відміткою на ньому часу відправлення його на станції (пункти) посадки або вихідні маршрути пішої евакуації.

Функціональні обов'язки начальника групи комплектування ешелонів, колон та їх відправлення. Начальник групи комплектування ешелонів, колон та їх відправлення підпорядковується безпосередньо

начальнику збірному пункту евакуації і відповідає за формування ешелонів, автомобільних та піших колон і своєчасне відправлення їх по маршрутах, організовує роботу групи у тісній взаємодії з групою реєстрації та обліку.

Начальник групизобов'язаний:

під час повсякденної діяльності:

знати чисельність і склад ешелонів, автомобільних і піших колон, прізвища їх начальників і старших, а також номери телефонів транспортних органів, станцій (пунктів) посадки, комісій суб'єктів господарювання, приписаних до збірному пункту евакуації; знати місця станцій (пунктів) посадки та маршрути виходу до них;

мати графіки вивезення (виведення) еваконаселення у безпечні райони та схеми руху колон по маршрутах;

проводити практичні заняття з особовим складом групи щодо виконання ними своїх обов'язків;

з одержанням розпорядження про проведення евакуації:

уточнити завдання особовому складу групи;

установити та підтримувати зв'язок зі станціями (пунктами) посадки та вихідними пунктами на маршрутах пішої евакуації;

організувати формування ешелонів та колон, розподіл еваконаселення по вагонам, автомашинам і групам;

організувати посадку еваконаселення на транспорт, а також відправлення піших колон на вихідні пункти маршрутів пішої евакуації;

доповідати начальнику збірному пункту евакуації про час відправлення ешелонів і колон та про кількість відправленого еваконаселення.

Начальник групи охорони громадського порядку на збірному пункті евакуації (району) призначається начальником РУ ГУ МВС України, підпорядковується начальнику збірному пункту евакуації і відповідає за охорону громадського порядку на збірному пункті евакуації та в районі його розміщення.

Начальник групи охорони громадського порядку на збірному пункті евакуації зобов'язаний:

сумісно з начальником збірному пункту евакуації визначити місця розташування постів, порядок руху населення по території збірному пункту евакуації та пункти посадки на транспорт, а також дії за сигналами;

визначати необхідні сили та засоби для організації охорони громадського порядку, кількість евакуйованих, види залучених транспортних засобів;

знати місця знаходження захисних споруд, шляхи підходу до них та їх можливості;

мати схему зв'язку з начальником спеціалізованої служби ЦЗ охорони громадського порядку міста (району);

з одержанням розпорядження на проведення евакуації: уточнити завдання у начальника спеціалізованої служби ЦЗ охорони громадського порядку міста (району) і відбутися на збірний пункт евакуації;

здійснювати та підтримувати охорону громадського порядку серед

населення підчас знаходження його на збірному пункті евакуації і на його території;

інформувати начальника збірного пункту евакуації про обстановку на збірному пункті евакуації та його території, вносити пропозиції з попередження порушення встановленого порядку та вимагати виконання від підпорядкованого йому особового складу і еваконаселення дотримання встановлених правил поведінки;

сприяти начальнику збірного пункту евакуації у своєчасному укритті населення у захисних спорудах за сигналом «хімічна небезпека»;

здійснювати контроль за дотриманням населенням та адміністрацією збірного пункту евакуації заходів з світломаскування (у особливий період);

після завершення евакозаходів з дозволу начальника збірного пункту евакуації відбути у свій підрозділ.

Обов'язки коменданта збірного пункту евакуації. Комендант збірного пункту евакуації підпорядковується начальнику пункту, відповідає за підтримання внутрішнього порядку та справність обладнання збірного пункту евакуації.

Комендант збірного пункту евакуації зобов'язаний:

знати місце розташування збірного пункту евакуації і порядок обладнання робочих місць; підготувати необхідне обладнання, указки для позначення робочих місць, входів і виходів, а також направлення руху людей;

укомплектувати групу обслуговування збірного пункту евакуації технічним персоналом.

З одержанням розпорядження на проведення евакуації:

забезпечити робочі місця меблями, інвентарем, покажчиками та іншим обладнанням і організувати розстановку їх по робочим місцям;

підтримувати в справному стані системи водопроводу, каналізації, опалення, освітлення, пожежної сигналізації та засобів гасіння пожеж;

забезпечити дотримання внутрішнього порядку в приміщеннях і на території збірного пункту евакуації;

здійснювати контроль за роботою групи забезпечення;

доповідати начальнику збірного пункту евакуації про всі несправності та вживати заходи щодо їх усунення.

Обов'язки начальника медичного пункту. Начальник медичного пункту призначається медичною службою міста (району) зі складу медичних установ міста (району) та є безпосереднім начальником особового складу пункту.

Він підпорядковується начальнику збірного пункту евакуації та медичній службі міста (району) та відповідає за медичне забезпечення населення на збірному пункті евакуації.

Начальник медичного пункту зобов'язаний:

знати місце розміщення збірного пункту евакуації і місце та порядок розгортання медичного пункту;

підготувати необхідне медичне обладнання, майно і утримувати його в готовності для використання за призначенням.

З одержанням розпорядження на проведення евакуації:

розгорнути медичний пункт з ізолятором;

організувати надання невідкладної медичної допомоги населенню, яке прибуває на збірний пункт евакуації;

виявляти і тимчасово ізолювати хворих з інфекційними хворобами; здійснювати контроль за санітарним станом на збірному пункті евакуації та наявності кип'яченої води;

проводити інструктаж медпрацівників, які обслуговують еваконаселення в ешелонах, автомобільних і піших колонах;

У разі виникнення аварій, катастроф на вибухово-, пожежо-, хімічно-, радіаційно-небезпечних об'єктах, стихійного лиха, евакуація населення (працівників) може здійснюватись без розгортання збірних пунктів евакуації. Завдання збірних пунктів евакуації у цих випадках покладається на оперативні групи, за якими закріплюються відповідні адміністративно-територіальні одиниці. До складу оперативних груп входять представники груп обліку і реєстрації збірних пунктів евакуації, транспортного забезпечення, охорони громадського порядку та охорони здоров'я.

Завдання оперативних груп:

оповіщення, збір, облік і організація посадки населення на транспорт за місцем перебування (за місцем проживання або роботи);

розподіл населення по транспортних засобах, формування евакоколон (ешелонів) і супровід їх за маршрутами евакуації;

здійснення контролю за ходом проведення евакуації та інформування вищестоящих органів з евакуації;

організація та підтримка, громадського порядку у зоні їхньої відповідальності.

2.6.4 Приймальні пункти евакуації

Приймальні пункти евакуації створюються та розгортаються за рішенням голови райдержадміністрації безпечного району в місцях висадки евакуйованого населення (працівників) поблизу залізничної станції, пристані та пункту висадки з автотранспорту, для зустрічі, приймання евакуйованого населення (працівників) та організації відправлення його в безпечні пункти розміщення.

Основними завдання приймальних пунктів евакуації є:

зустріч транспортних та піших евакоколон;

забезпечення організованої висадки та розміщення евакуйованого населення (працівників);

організація відправлення евакуйованого населення (працівників) автомобільним транспортом і пішим порядком у пункти його розміщення;

організація надання медичної допомоги евакуйованому населенню (працівникам);
забезпечення громадського порядку в пунктах висадки;
укриття евакуйованого населення (працівників) за необхідності;
доповідь голові комісії безпечного району про час прибуття еваконаселення (працівників), його кількість та відправлення до пунктів (місць) розміщення.

Схема організаційної структури приймального пункту евакуації зображена на Рис.13.

Рис. 13. Схема організаційної структури приймального пункту евакуації

До складу приймального пункту евакуації входять:
начальник приймального пункту евакуації;
заступник начальника;
група зустрічі, приймання та тимчасового розміщення евакуйованого населення (працівників) (2–3 особи);
група відправлення та супроводу евакуйованого населення (працівників) до пункту розміщення (3–4 особи);
група охорони громадського порядку (2–3 особи);
група забезпечення (2–3 особи);
медичний пункт (1–2 особи);
відповідальний кімнати матері та дитини (1 особа);
відповідальний столу довідок (1 особа).

Функціональні обов'язки начальника приймального пункту евакуації. Начальник приймального пункту евакуації підпорядковується голові комісії безпечного (сільського) району і відповідає за своєчасний та організований прийом еваконаселення, його тимчасове розміщення і відправлення до місць розселення.

Він зобов'язаний:

своєчасно розгорнути приймальний пункт евакуації у пункті висадки; узгодити з адміністрацією пункту висадки всі питання щодо висадки, прийому, забезпечення еваконаселення, що прибуває, у тому числі і його укриття;

організувати висадку, приймання, облік та тимчасове розміщення еваконаселення;

довести до старших команд (об'єктів) порядок відправлення еваконаселення до місць розміщення, визначити місця очікування, посадки на транспорт, пункти обігріву (зимою), порядок забезпечення водою, харчуванням та надання медичної допомоги;

забезпечити організованість і порядок у місцях висадки та посадки еваконаселення на транспорт;

через медичний пункт організувати надання медичної допомоги хворим;

організувати проведення на приймальному пункті евакуації дозиметричного та хімічного контролю, подавати до комісії району донесення про дози опромінення адміністрації приймального евакуаційного пункту та стан його працездатності;

про прибуття колон еваконаселення негайно доповідати голові комісії району розміщення.

Функціональні обов'язки заступника начальника приймального пункту евакуації. Заступник начальника підпорядковується безпосередньо начальнику приймального пункту евакуації та виконує завдання за його вказівками. При відсутності начальника виконує його обов'язки у повному обсязі.

Заступник начальника приймального пункту евакуації зобов'язаний:

організувати розміщення обладнання робочих місць груп, що входять до складу приймального пункту евакуації, на пунктах висадки;

уточнити з адміністрацією станції висадки місця розміщення приймального евакуаційного пункту, водопостачання, обігріву, пункту харчування, місць стоянки транспорту;

уточнити завдання групі охорони громадського порядку в районі пункту (станції) висадки;

підтримувати постійний зв'язок з головою комісії з питань евакуації району стосовно виділення автотранспорту для своєчасного вивезення еваконаселення з пункту висадки;

контролювати роботу автомобільних колон у місцях посадки;

організувати забезпечення еваконаселення на пунктах висадки питною водою, харчуванням та надання медичної допомоги;

доводити розпорядження начальника приймального пункту евакуації до виконавців та перевіряти їх виконання;

вести журнал контролю опромінення адміністрації приймального пункту евакуації.

Функціональні обов'язки начальника групи зустрічі, приймання та тимчасового розміщення населення. Начальник групи зустрічі, приймання та тимчасового розміщення підпорядковується начальнику приймального пункту евакуації, працює під його керівництвом та відповідає за організацію зустрічі, приймання еваконаселення, його точний облік та тимчасове розміщення (за необхідності).

Начальник групи зустрічі, приймання та тимчасового розміщення зобов'язаний:

знати план приймання та розміщення еваконаселення, пункти висадки;

знати графіки прибуття еваконаселення і уточнювати їх у транспортної адміністрації;

організувати приймання еваконаселення, його облік та тимчасове розміщення;

узагальнювати дані про прийом еваконаселення та доповідати начальнику приймального пункту евакуації.

Функціональні обов'язки начальника групи відправлення та супроводу еваконаселення.

Начальник групи відправлення та супроводу еваконаселення підпорядковується начальнику приймального пункту евакуації і відповідає за відправлення еваконаселення, що прибуває на приймальний пункт евакуації, до місць його розміщення.

Начальник групи відправлення та супроводу еваконаселення зобов'язаний:

знати кількість еваконаселення, що прибуває на приймальний пункт евакуації та місця його розміщення;

знати план графік вивезення еваконаселення з приймального пункту евакуації до місць розміщення;

знати норми та правила перевезення людей на транспорті;

керувати роботою групи під час посадки еваконаселення на транспорт та відправлення його до місць розміщення;

перед відправленням автоколон призначити старших на автомобілях і довести до них правила безпеки при перевезення людей;

вести облік вивезення еваконаселення та постійно доповідати начальнику приймального пункту евакуації про хід відправлення його до місць розміщення.

Функціональні обов'язки начальника групи охорони громадського порядку. Начальник групи громадського порядку підпорядковується начальнику приймального пункту евакуації, оперативно – начальнику лінійного відділення міліції на транспорті в пункті висадки і відповідає за

організацію охорони громадського порядку в місцях висадки еваконаселення, його тимчасового розміщення та в місцях висадки в безпечному районі розміщення.

Начальник групи громадського порядку зобов'язаний:

забезпечити громадський порядок у місцях висадки, тимчасового розміщення та посадки на транспорт;

організувати охорону вантажів та особистих речей еваконаселення, яке прибуло на приймальний пункт евакуації;

організувати регулювання руху транспорту в місцях посадки еваконаселення та під час відправлення його до місць розміщення.

Функціональні обов'язки начальника медичного пункту

Начальник медичного пункту підпорядковується начальнику приймального пункту евакуації і відповідає за медичне забезпечення еваконаселення, що прибуває на приймальний пункт евакуації.

Начальник медичного пункту зобов'язаний:

надавати першу медичну допомогу еваконаселенню, приймати заходи щодо відправки хворих на лікування до стаціонару;

знати кількість та місця лікувальних закладів навколо приймального пункту евакуації;

керувати евакуацією хворих у лікувальні заклади;

доповідати начальнику приймального пункту евакуації про стан медичного забезпечення на пункті.

Основні документи приймального пункту евакуації:

розпорядження голови райдержадміністрації про створення приймального пункту евакуації;

завдання приймального евакуаційного пункту;

список адміністрації приймального пункту евакуації;

функціональні обов'язки адміністрації приймального пункту евакуації;

схема оповіщення і зв'язку;

план-схема приймання та відправки еваконаселення до місць розміщення;

довідкові дані з видів забезпечення.

2.6.5 Проміжні пункти евакуації

Проміжні пункти евакуації створюються за рішенням голови облдержадміністрації для проведення евакуації населення (працівників) із зон можливого радіоактивного або хімічного забруднення та розгортаються на зовнішніх межах зон можливого радіоактивного або хімічного забруднення поблизу залізниць, портів, та автомобільних шляхів.

Основні завдання проміжних пунктів евакуації:

облік, реєстрація населення (працівників), яке прибуває із забруднених зон; дозиметричний та хімічний контроль;

проведення санітарної обробки евакуйованого населення (працівників)
та при необхідності надання медичної допомоги хворим;
відправлення евакуйованих до безпечних районів (пунктів)
розміщення;

проведення при необхідності заміни або спеціальної обробки
забрудненого одягу та взуття;

організація пересадки евакуйованих з транспорту, який рухався по
забрудненій місцевості, на “чистий” транспорт;

забезпечення громадського порядку на пункті;

довідь голові евакуаційної комісії області про час прибуття, кількість
населення (працівників), яке прибуло на проміжний пункт евакуації та
відправлення його в безпечні райони.

Організаційна структура проміжного пункту евакуації представлена на
схемі (Рис. 14).

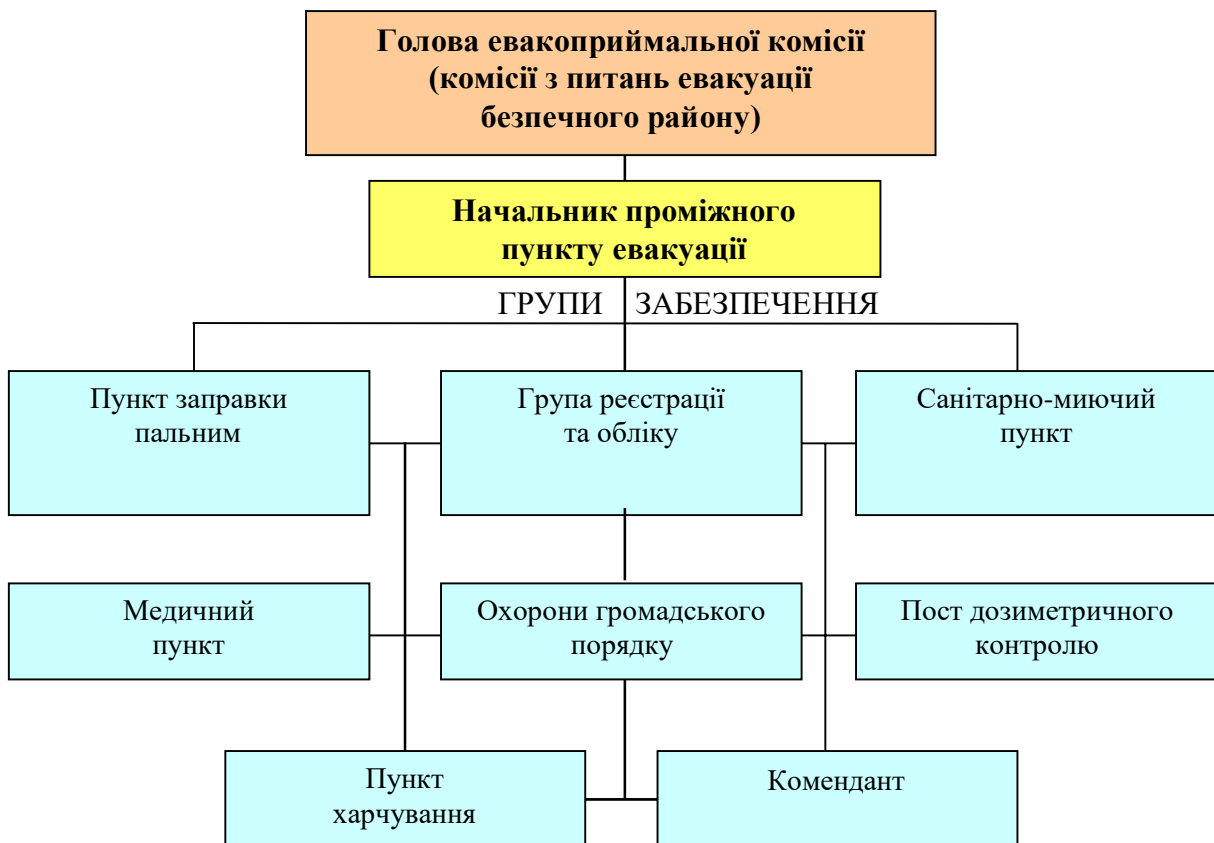

Рис. 14. Організаційна структура проміжного пункту евакуації

До складу адміністрації проміжного пункту евакуації входять:

начальник проміжного пункту евакуації;

заступник начальника;

комендант;

група охорони громадського порядку (2–3 особи);

група регулювання руху (3–4 особи);

медичний пункт (1–2 особи);

санітарно-миючий пункт (2–3 особи);
група реєстрації та обліку (1–2 особи);
пункт харчування (1–2 особи);
пункт заправки паливом (1–2 особи);
пост дозиметричного контролю (1–2 особи).

Начальник проміжного пункту евакуації.

Начальник проміжного пункту евакуації призначається із складу працівників районної державної адміністрації, підпорядковується керівнику ланки територіальної підсистеми і голові місцевої комісії та відповідає за своєчасну відправку автоколон з евакуйованим населенням від проміжного пункту евакуації в райони його тимчасового розміщення.

Начальник проміжного пункту евакуації зобов'язаний:

спільно з головою місцевої комісії уточнювати план прийому та відправки прибуваючого еваконаселення;

організувати підготовку та навчання посадових осіб адміністрації пункту;

спільно з начальниками груп проводити рекогносцировку місця розгортання пункту;

з отриманні розпорядження про початок евакуації:

зібрати особовий склад пункту;

на визначеному транспорті відбутися з особовим складом до місця розгортання пункту;

розгорнути пункт та доповісти керівнику ланки про готовність до роботи;

особисто керувати особовим складом пункту;

повідати голові місцевій комісії про хід пересадки еваконаселення на "чистий" транспорт та відправлення його до місця розміщення.

Заступник начальника проміжного пункту евакуації. Заступник начальника проміжного пункту евакуації призначається з числа працівників районної державної адміністрації, підпорядковується начальнику пункту та відповідає за організацію зустрічі та відправки автоколон з еваконаселенням у пункти і місця розміщення.

Заступник начальника проміжного пункту евакуації зобов'язаний:

особисто зустрічати автотранспорт, керувати посадкою еваконаселення та відправляти його в безпечні райони (пункти) розміщення;

повідати начальнику пункту про хід відправки еваконаселення в пункти розміщення;

у відсутність начальника пункту виконувати його обов'язки;

Комендант проміжного пункту евакуації. Комендант проміжного пункту евакуації підпорядковується начальнику пункту, його заступнику та відповідає за загальний порядок та збереження майна.

Комендант проміжного пункту евакуації зобов'язаний:

в повсякденній діяльності вести облік майна та обладнання пункту;

при розгортанні пункту організувати цілодобове чергування та охорону майна пункту;

керувати загальним порядком на пункті;
доповідати начальнику (у разі його відсутності – заступнику) про порушення загального порядку на пункті та вживати заходи до його встановлення.

Начальник групи охорони громадського порядку. Начальник групи охорони громадського порядку призначається із працівників районного відділу МВС, підпорядковується начальнику пункту, його заступнику і коменданту та відповідає за дотримання громадського порядку на пункті.

Начальник групи охорони громадського порядку з обов'язаний:
керувати групою та вимагати від працівників групи виконання обов'язків;
приймати рішучі заходи до різних проявів порушення правопорядку;
доповідати начальнику пункту про стан громадського порядку на пункті.

Начальник групи регулювання руху. Начальник групи регулювання руху призначається із працівників районного відділу ДАІ МВС, підпорядковується начальнику пункту, його заступнику та коменданту та відповідає за загальний порядок руху автотранспорту в районі розміщення пункту.

Начальник групи регулювання руху з обов'язаний:
у повсякденній діяльності вивчати з підлеглими своєї групи основні обов'язки щодо виконання покладених завдань;
керувати рухом автотранспорту на пункті та відправкою його з еваконаселенням до безпечного району (пункту) розміщення.

Начальник медичного пункту. Начальник медичного пункту призначається з складу медичних працівників. Підпорядковується начальнику пункту, його заступнику, відповідає за медичне забезпечення еваконаселення на пункті.

Згідно з покладеними завданнями з обов'язаний:
знати кількість та місця розташування лікувальних закладів навколо пункту;
керувати евакуацією хворих у лікувальні заклади;
надавати першу медичну допомогу еваконаселенню, організувати відправку хворих до лікувальних установ;
доповідати начальнику приймального пункту евакуації про стан медичного забезпечення на пункті.

Начальник санітарно-миючого пункту. Начальник санітарно-миючого та поливального пункту призначається з складу працівників комунального господарства району, підпорядковується начальнику пункту, його заступнику та коменданту, **він з обов'язаний:**

у повсякденній діяльності навчати працівників складу пункту практичним діям на спеціальній техніці;
проводити санітарну обробку еваконаселення, радіаційна або хімічна забрудненість якого більше допустимих норм;

при виявленні радіоактивного або хімічного забруднення на території проміжного пункту евакуації доповідати начальнику і приймати заходи до його усунення.

Начальник групи реєстрації та обліку. Начальник групи реєстрації та обліку призначається з працівників статистичних закладів району.

Він підпорядковується начальнику пункту та його заступнику **та зобов'язаний:**

мати облік прибуваючого населення та перелік населених пунктів з яких здійснено евакуацію;

мати облік прибуваючого автотранспорту до проміжного пункту евакуації;

вести облік відправленого еваконаселення до місць розміщення;

повідати начальнику про кількість прибуваючого та відправленого населення.

Начальник пункту харчування. Начальник пункту харчування призначається з працівників служби торгівлі і харчування району.

Відповідає за організацію харчування прибуваючого еваконаселення на проміжний пункт евакуації.

Він зобов'язаний:

розгорнути пункт харчування та підготувати його до роботи;

мати необхідну кількість продуктів, посуду, приладів для готування гарячої їжі та інше обладнання;

постійно бути в готовності забезпечити еваконаселення гарячим чаєм або кип'яченою водою (зимовий період);

повідати начальнику проміжного пункту евакуації про наявність на пункті продуктів харчування.

Начальник пункту заправки паливом. Начальник пункту заправки паливом призначається з працівників служби постачання пально-мастильних матеріалів району та відповідає за заправку паливом автотранспорту проміжного пункту евакуації та колон, які прибули за еваконаселенням.

Начальник пункту заправки паливом зобов'язаний:

знати кількість та наявність автотранспорту, закріпленого за проміжним пунктом евакуації;

забезпечувати безперебійний підвіз пального на проміжний пункт евакуації та заправку автотранспорту;

повідати начальнику проміжного пункту евакуації про наявність пального на пункті заправки.

Начальник поста дозиметричного контролю. Начальник поста дозиметричного контролю призначається з фахівців санітарно-епідеміологічної служби району, підпорядковується начальнику пункту і його заступнику та відповідає за дозиметричний контроль еваконаселення, яке прибуває на проміжний пункт евакуації.

Начальник поста дозиметричного контролю зобов'язаний:

навчити працівників поста проводити дозиметричний контроль радіаційного забруднення людей, с/г тварин, транспорту та матеріальних засобів;

організувати дозиметричний контроль еваконаселення, за наявності перевищення допустимих норм приймати рішення щодо проведення санітарної обробки на санітарно-миючому пункті;

вести журнал обліку радіаційного забруднення населення;

доповідати начальнику проміжного пункту евакуації про хід дозиметричного контролю прибуваючого еваконаселення.

Перелік основних документів проміжного пункту евакуації:

рішення голови облдержадміністрації про створення проміжного пункту евакуації;

завдання проміжного пункту евакуації;

схема організації проміжного пункту евакуації;

схема зв'язку та оповіщення;

штатно-посадовий список адміністрації проміжного пункту евакуації

функціональні обов'язки адміністрації;

календарний план основних заходів проміжного пункту евакуації;

виписка з плану-графіку евакуації населення пішим порядком;

графік прибуття евакуйованого населення автомобільним, залізничним та водним транспортом на проміжному пункті евакуації;

графік виведення, вивезення евакуйованого населення з проміжного пункту евакуації до місць розміщення в безпечних районах;

довідкові дані за видами забезпечення еваконаселення.

2.7 Організація взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій

Головною стратегічною метою взаємодії органів влади у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС є досягнення високого рівня захищеності населення і територій від небезпечних проявів НС техногенного та природного характеру.

Проблеми нормативно-правового забезпечення взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади у сфері запобігання та ліквідації НС за суттю полягають у відносній самостійності органів місцевого самоврядування, яка є досить абстрактною щодо виконання функції у сфері ЦЗ згідно з державними стандартами і вимогами, спираючись при цьому лише на муніципальну владу і муніципальні ресурси.

Термін “влада” є чи не найбільш поширений, яким оперують в сфері державного управління. В конституційному значенні цей термін являє значний інтерес у контексті предметно-функціонального поділу влади (ст. 6 Конституції України), адміністративно-територіальної організації влади (Розділ IX Конституції України), розгляду місцевого самоврядування, як

однією з конституційних основ та форм організації здійснення влади в суспільстві і державі.

Визнання місцевого самоврядування однією із основ конституційного ладу припускає встановлення децентралізованої системи управління та пошуку взаємовідносин з органами державної влади. Наявність місцевого самоврядування передбачає, що в країні, поряд із інтересами особистості, суспільства і держави визнаються та гарантуються ще й місцеві (муніципальні) інтереси, пов'язані з вирішенням питань безпечної життєдіяльності населення кожного окремо взятого населеного пункту. Питання щодо захисту територіально відокремленого населення вимагають розв'язання, але розглядаються як окремі питання місцевого значення і хоча мають державне значення – не підпорядковані інтересам держави.

Державною системою органів влади загальної та спеціальної компетенції, які мають різноманітні за обсягом і характером правомочності, та органів місцевого самоврядування втілюються цілі, завдання і функції управління державною політикою, яка знаходить відображення у вирішенні проблем запобігання небезпечним природним і техногенним проявам та ліквідації їх негативних наслідків через виконання норм права.

Поділ державної влади на законодавчу, виконавчу і судову, яку в Україні здійснюють відповідно Верховна Рада, система виконавчо-розпорядчих органів на чолі з Кабінетом Міністрів України, система судів України, означає, що в середині єдиної державної влади між трьома її гілками існує поділ функцій і певних повноважень, пов'язаних із забезпеченням безпеки громадян від техногенних і природних загроз.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження відповідно до законів України, встановлених у межах визначених Конституцією (ст. 6 Конституції України).

Вищий орган законодавчої влади, яким є Верховна Рада України, визначає основні напрями та пріоритети захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, у сфері запобігання та ліквідації НС; формує правове регулювання відносин щодо забезпечення запобігання та ліквідації НС; встановлює порядок організації і функціонування органів місцевого самоврядування та органів державної влади у цій сфері; здійснює контроль за їх діяльністю тощо.

Виключно законами України зумовлюються засади екологічної безпеки та правового режиму зон надзвичайних екологічних ситуацій. Верховна Рада України затверджує загальнодержавні програми захисту населення і територій, оголошує окремі місцевості зонами надзвичайної екологічної ситуації.

Виконавча влада реалізується державою через Кабінет Міністрів України та його виконавчі органи на місцях, які забезпечують виконання законодавчих актів України, зокрема, Конституції України та актів Президента України, постійний контроль за дотриманням їх іншими ОВВ всіх рівнів та застосування необхідних заходів щодо усунення виявлених порушень.

Кабінет Міністрів України покликаний забезпечити захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від НС шляхом організації запобігання і ліквідації їх наслідків та надання допомоги постраждалим. Ця функція визначає сутність і характер повноважень Кабінету Міністрів України, під законність рішень, тобто прийняття їх на основі Конституції України, законів України, Указів Президента України для виконання.

Відповідно до принципу поділу влади виконавча влада розробляє і втілює державну політику, спрямовану на забезпечення виконання законів, та керує сферами суспільного життя. Вона має можливість самостійно приймати рішення, необхідні для виконання досліджуваних питань, проте є підзвітною законодавчій гілці влади.

Ефективність влади залежить від того, наскільки вона є надійною і здатною до реалізації суспільних потреб, а ця здатність – від наявності у її системі відповідного ефективно діючого механізму як реальної організаційної сили, опанувавши яку, влада починає управляти суспільними процесами держави, спираючись навзаємодію.

Практична складова взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у значній мірі випереджає розвиток правотворчої діяльності у даній сфері. Усунення існуючих суперечностей нормативно-правового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування з органами державної влади у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС можливо завдяки внесенню сформульованих змін та доповнень до Законів України “Про місцеве самоврядування в Україні”, “Про місцеві державні адміністрації”, Кодексу цивільного захисту України та поетапного створення системи утворюючих правових актів з урахуванням гнучких стратегій сучасного європейського права з даних питань.

Необхідність взаємодії органи державної влади та органів місцевого самоврядування впливає з Конституції України, а термін «взаємодія» отримує все більше поширення в законодавстві. Поняття «взаємодії» органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та ліквідації НС належить до нормативно невизначених.

З правової точки зору взаємодією органів державної влади та органів місцевого самоврядування розуміють як спільну узгоджену діяльність, спрямовану на досягнення спільної мети, що здійснюється в певних формах відповідно до законодавчих актів України, внаслідок якої складається система відносин, що регулюються нормами конституційного права та права місцевого самоврядування.

З іншого боку, здійснюють взаємодію на місцевому рівні у сфері ЦЗ, суб’єкти забезпечення ЦЗ пов’язані між собою організаційними управлінськими зв’язками, серед яких на перший план виходить оперативне управління силами і засобами місцевої ланки територіальної підсистеми, нагляд, контроль та координація в ході реагування та ліквідації наслідків НС. Враховуючі особливості взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування, можливо визначити поняття такої взає-

систему узгоджених і взаємопов'язаних за метою, часом, місцем та ресурсами організаційно-управлінських, соціально-економічних і правових відносин, що виникають між органами місцевого самоврядування та органами державної влади у прямому або у неопосередкованому вирішенні питань у сфері ЦЗ, та породжують права і обов'язки учасників цих відносин.

Ефективність організації взаємодії у значній мірі пов'язана із принципами державно-управлінської діяльності; організаційно-функціональної діяльності органів місцевого самоврядування, що впливають з Конституції України та Європейської хартії місцевого самоврядування; правових та організаційних засад ЦЗ.

Формування основних засад взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади у сфері ЦЗ, виходячи з правих норм та сутності управління у сфері ЦЗ, має будуватися на принципах загального та спеціального порядку.

Запропонована система принципів взаємодії у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС створює однозначні критерії та передбачає вимоги щодо вибору шляхів досягнення зазначеної мети.

До принципів загального порядку відповідно належать:

принцип верховенства Конституції (частина друга статті 8 Основного Закону), який в сукупності з «імперативом» **принципу законності**, забезпечують під час взаємодії виконання вимог від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових осіб та громадян щодо дотримання Конституції та виданих відповідно до неї законів, визначають у процесі здійснення їх діяльності їхні повноваження, порядок прийняття відповідних управлінських рішень, надання адміністративних послуг;

принципи народовладдя та децентралізації у сфері формування, організації та функціонування визначають механізми розподілу та передачі владних повноважень держави;

принцип субсидіарності регулює порядок прийняття рішень у державі на нижньому рівні, і регламентує втручання верхньої ланки управління у прийняття рішень, за виключенням випадків, якщо її рішення будуть ефективнішими за відповідні дії нижніх ланок. За допомогою принципу субсидіарності відбувається формування компетенції кожного рівня влади, розподіл між ними повноважень, відповідності та гарантії їхньої діяльності;

міжгалузевий принцип гласності та доступності інформації вимагає визнання необхідності обов'язкового дотримання безперешкодного руху інформаційних потоків щодо діяльності державних і самоврядних органів управління у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС;

принцип самостійності місцевого самоврядування забезпечує самостійність прийняття територіальною громадою рішення щодо питань місцевого значення, володіння, користування і розпорядження муніципальною власністю, формування, затвердження і виконання місцевого бюджету,

встановленням місцевих податків і зборів, а також вирішують інші питання місцевого значення.

До спеціальних принципів взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування спеціальних належать:

принцип цілеспрямованості взаємодії, перш за все, обирає та визначає ту сферу, яка потребує докладання діяльності відповідних органів влади, а напрями і конкретні форми взаємодії – з урахуванням характеристик питань, що вимагають розв'язання;

принцип організуючої спрямованості взаємодії визначає відносини, що виникають між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, певною мірою мають риси управлінських відносин. Ігнорування законів управління, яким необхідно слідувати при взаємодії органів публічного управління, неминуче призводить до зниження результативності такої взаємодії;

принцип рівноправності органів державної влади та місцевого самоврядування у вирішенні досліджуваних питань дозволяє мінімізувати розбіжності у визначенні обсягу їх повноважень.

принцип єдності соціально-економічних цілей органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Єдність цілей повинна спрямовувати діяльність усіх ланок державного управління направлених на мінімізацію НС і їх наслідків;

принцип дотримання балансу інтересів органів державної влади та органів місцевого самоврядування є важливим принципом у налагодженні взаємодії, оскільки забезпечує гарантії дотримання балансу інтересів самоврядних і державних органів;

принцип поєднання державного управління із самоврядним управлінням в рамках компетенції. Значення цього принципу важко переоцінити, його прояв дуже багатогранний, і разом з тим, практика зіштовхується з проблемами його неухильної реалізації.

Принцип ефективності управління в НС реалізується завдяки головних факторів управління: механізму, процесу та системи управління.

Принцип єдиноначальності і колегіальності має своєрідний прояв у відносинах між органами місцевого самоврядування та органи державної влади. Він полягає в зосередженні функцій і повноважень в руках однієї особи і одночасному прийнятті рішення узгодженого з іншими суб'єктами забезпечення сфери запобігання та ліквідації НС.

Принцип системності у взаємодії органів місцевого самоврядування та органи державної влади у сфері запобігання і ліквідації НС означає, що взаємодія здійснюється послідовно та комплексно.

Принцип плановості. Значення принципу полягає у встановленні основних напрямів розвитку взаємодії в перспективі.

Пріоритет безпеки життя і здоров'я людей означає, що людське життя має найвищу цінність, що і визначає наявність даного принципу.

Принцип консолідування і координованості дій визначає, що управління в НС забезпечується єдністю зусиль всіх рівнів влади і всіх елементів суспільства.

Принцип територіально-функціональної організації управління у сфері запобігання і ліквідації НС застосовується у формуванні організаційних структур управління.

Принцип професійності. Діяльність у сфері запобігання і ліквідації НС засновано на наукових підходах, освіті, професійній підготовці, досвіду, етичних нормах громадського середовища і безперервного вдосконалення цих складових.

Під зазначеними принципами взаємодії органів місцевого самоврядування та органи державної влади у сфері запобігання та ліквідації НС слід розуміти систему відправних положень, які віддзеркалюють сутність їх спільної діяльності щодо захисту населення від техногенних і природних негативних проявів.

Таким чином, поняття взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з урахуванням існуючих на нинішній час питань їх співпраці – це система узгоджених і взаємопов'язаних за метою, часом, місцем та ресурсами організаційно-управлінських, соціально-економічних і правових відносин, що виникають між органами місцевого самоврядування та органами державної влади у прямому або не у прямому вирішенні питань ЦЗ населення і територій від НС природного та техногенного характеру, породжують права і обов'язки учасників цих відносин.

РОЗДІЛ 3.

СИЛИ І ЗАСОБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ МІСЦЕВОГО РІВНЯ

Сили і засоби ЦЗ створюються та призначаються для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зонах НС та осередках ураження. Зокрема, для проведення АРНР, ліквідації наслідків НС техногенного та природного характеру місцевого рівня залучаються територіальні підрозділи державної оперативної-рятувальної та пожежно-рятувальної служби, сили об'єктової та місцевої ланки функціональних та територіальної підсистем ЄДС ЦЗ.

До складу сил і засобів місцевої ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ входять відповідні сили і засоби структурних утворень функціональних та територіальних підсистем, а саме:

- аварійно-рятувальні служби;
- спеціалізовані служби цивільного захисту місцевого рівня;
- пожежно-рятувальні підрозділи (частини);
- формування цивільного захисту;

добровільні формування цивільного захисту.
Структура сил ЦЗ місцевого рівня представлена на схемі (рис. 15).

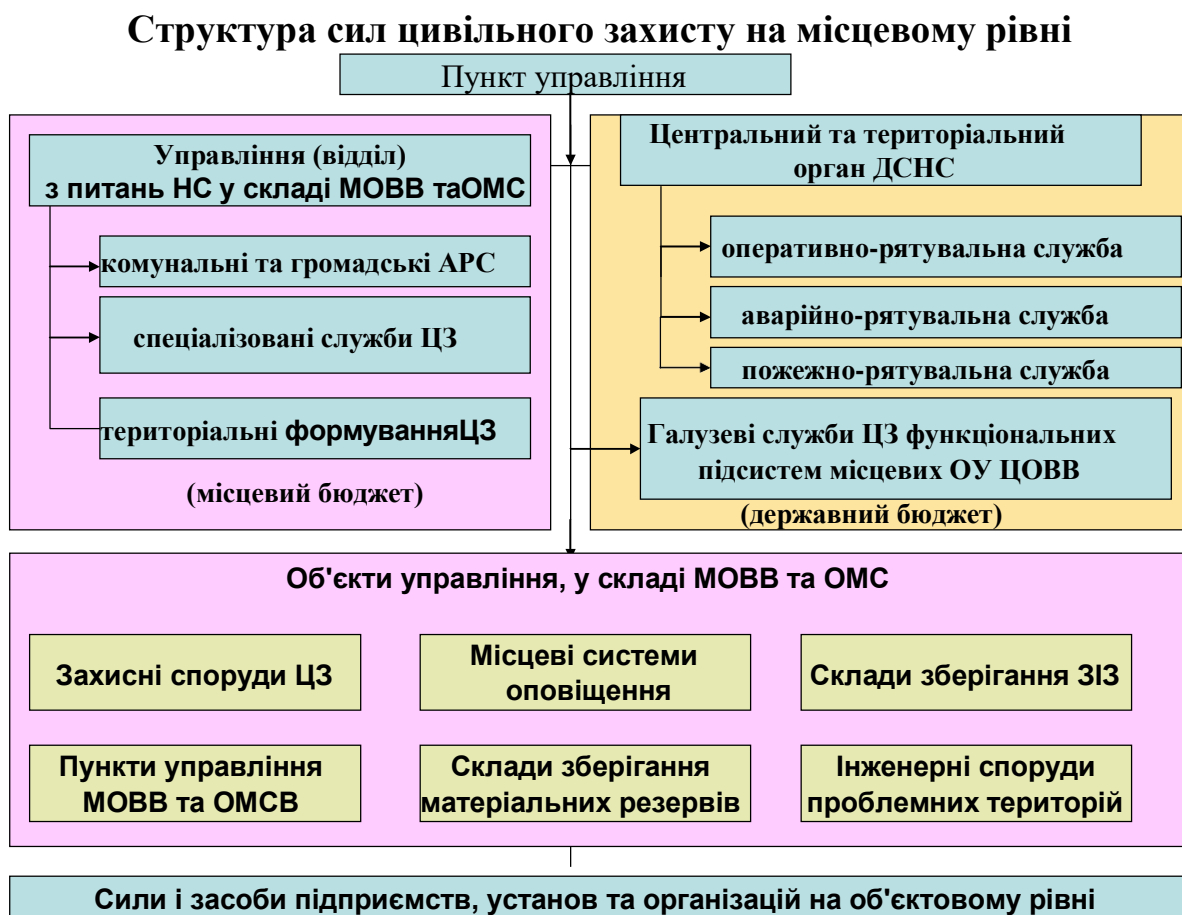

Рис. 15. Структура сил і засобів на місцевому рівні

Основними завданнями сил цивільного захисту Ланки є:

- проведення робіт та вжиття заходів щодо запобігання НС на підпорядкованій території, захист населення і територій від них;
- проведення АРНР у разі виникнення НС техногенного і природного характеру та в особливий період;
- гасінняпожеж;
- ліквідація наслідків НС за умов екстремальних температур, задимленості, загазованості, загрози вибухів, обвалів, зсувів, підтоплень, радіоактивного, забруднення хімічного та біологічного зараження, інших небезпечних проявів;
- проведення робіт з життєзабезпечення постраждалих;
- надання екстреної медичної допомоги постраждалим у районі НС і транспортування їх до закладів охорони здоров'я;
- проведення аварійно-рятувального обслуговування об'єктів підвищеної небезпеки та окремих територій, на яких існує небезпека виникнення НС;
- проведення відновлювальних робіт.

3.1 Організація діяльності аварійно-рятувальних служб місцевого рівня

Правові та організаційні засади створення та функціонування АРС визначаються статтями 22 та 23 Кодексу ЦЗ України.

Згідно з цим АРС поділяються на:

державні, регіональні, комунальні, об'єктові та громадських організацій;

спеціалізовані та неспеціалізовані;

професійні та непрофесійні.

АРС утворюються:

державні – центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ, іншими центральними ОВВ;

регіональні – місцевими органами державної влади в областях та місті Києві відповідно;

комунальні – органами місцевого самоврядування у місті, районі міста, селищі, селі;

об'єктові – керівником суб'єкта господарювання, що експлуатує об'єкти підвищеної небезпеки;

АРС громадських організацій – громадською організацією відповідно до закону.

АРС, що створені на професійній основі, є юридичними особами.

Спеціалізовані професійні АРС, діяльність яких пов'язана з організацією та проведенням гірничорятувальних робіт, є воєнізованими.

Непрофесійні об'єктові АРС створюються з числа інженерно-технічних та інших досвідчених працівників суб'єкта господарювання, які мають необхідні знання та навички у проведенні АРНР і здатні за станом здоров'я виконувати роботи в екстремальних умовах.

Метою діяльності служби є:

запобігання виникненню НС, мінімізація їх наслідків та захист населення і територій;

термінове реагування на НС техногенного та природного характеру, проведення аварійно-рятувальних робіт на об'єктах і територіях;

захист навколишнього природного середовища та локалізація зон впливу шкідливих і небезпечних факторів, що виникають під час аварій та катастроф.

Основними принципами діяльності АРС є:

пріоритетність завдань, пов'язаних з рятуванням життя і охороною здоров'я людей та збереженням довкілля;

безумовне надання переваги забезпеченню раціональної та превентивної безпеки життєдіяльності населення;

обов'язковість своєчасної реалізації заходів, спрямованих на запобігання виникненню НС техногенного та природного характеру і мінімізацію їх негативних наслідків;

ефективне і комплексне використання наявних сил і засобів, призначених для організації запобігання НС і реагування на них;

забезпечення комплексного обов'язкового аварійно-рятувального обслуговування об'єктів і територій, що знаходяться в зоні відповідальності служби;

взаємодія з іншими службами.

Працівники АРС поділяються на основних та допоміжних. До основних працівників АРС належать їх керівники, які організують та забезпечують готовність АРС до проведення АРНР, і рядові, що безпосередньо виконують ці роботи. До допоміжних працівників професійної служби належать працівники, які забезпечують її повсякденну діяльність.

Завдання і функції, організація та порядок повсякденної діяльності, конкретних АРС місцевого рівня та функціонування їх під час виконання завдань за призначенням визначається статутом АРС або положеннями про службу.

Статут або положення про службу розробляється на підставі Типового статуту (додаток В.1) або положення аварійно-рятувальної служби, затверджується відповідно місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, які утворили службу, і є її основним керівним та організаційним документом.

Постановою Кабінету Міністрів від 17 серпня 2001 р. №1058 «Про затвердження Типового статуту державної аварійно-рятувальної служби» рекомендовано органам місцевого самоврядування, громадським організаціям, а також керівникам підприємств, установ та організацій усіх форм власності під час затвердження статутів (положень) АРС керуватися положенням Типового статуту державної АРС.

Державні, комунальні аварійно-рятувальні служби та аварійно-рятувальні служби громадських організацій набувають статусу юридичної особи з дня їх державної реєстрації у порядку, встановленому законом для державної реєстрації юридичних осіб. Статуту державних, комунальних АРС та АРС громадських організацій, що подаються державному реєстратору, погоджуються з центральним ОВВ, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ.

3.1.1 Основні завдання та функції аварійно-рятувальних служб

На АРС покладається виконання таких завдань:

аварійно-рятувальне обслуговування на договірній основі (додаток В.2) суб'єктів господарювання та окремих територій, на яких існує небезпека виникнення НС;

подання місцевим ОВВ, органам місцевого самоврядування та суб'єктам господарювання пропозицій щодо поліпшення протиаварійного стану об'єктів господарювання і територій та усунення виявлених порушень щодо вимог дотримання техногенної безпеки;

невідкладне інформування керівників суб'єктів господарювання, які експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки, про виявлення порушень вимог пожежної та техногенної безпеки на підпорядкованих об'єктах;

проведення АРНР, робіт з ліквідації наслідків НС у разі їх виникнення; виконання робіт із запобігання виникненню та мінімізації наслідків НС і щодо захисту від них населення і територій;

захист навколишнього природного середовища та локалізація зони впливу шкідливих і небезпечних факторів, що виникають під час аварій та катастроф;

забезпечення готовності своїх органів управління, сил і засобів до дій запризначенням;

пошук і рятування людей на уражених об'єктах і територіях, надання у можливих межах невідкладної, у тому числі медичної, допомоги особам, які перебувають у небезпечному для життя й здоров'я стані, на місці події та під час евакуації до лікувальних закладів;

ліквідація особливо небезпечних проявів НС в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, загрози вибухів, обвалів, зсувів, затоплень, радіаційного та бактеріального зараження, інших небезпечних проявів;

контроль за готовністю об'єктів і територій, що ними обслуговуються, до проведення робіт з ліквідації наслідків НС;

участь у розробленні та погодженні планів локалізації і ліквідації аварій на об'єктах і територіях, що ними обслуговуються;

організація ремонту та технічного обслуговування аварійно-рятувальних засобів, розроблення та виробництво їх окремих зразків;

участь у підготовці працівників підприємств, установ та організацій і населення до дій в умовах НС.

АРС мають право на:

отримання від місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання інформації, необхідної для виконання покладених на службу завдань;

безперешкодний доступ на територію об'єктів для виконання АРНР, робіт з ліквідації наслідків НС;

встановлення вимог щодо додержання заходів безпеки для всіх осіб, які перебувають у зоні НС;

проведення під час ліквідації наслідків НС документування, кіно- і відео зйомки, фотографування та звукозапису;

тимчасову заборону або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та у межах зони НС.

3.1.2 Матеріально-технічне та фінансове забезпечення служб

Матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності АРС здійснюється за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів, підприємств, установ, організацій, що створюють АРС, коштів від надання

додаткових платних послуг, а також добровільних внесків юридичних і фізичних осіб, інших не заборонених законодавством джерел.

3.2 Територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту місцевого рівня

Згідно з статтями 22 та 25 Кодексу ЦЗ України для проведення спеціальних робіт та забезпечення заходів ЦЗ місцевими ОВВ, органами місцевого самоврядування на базі профільних підприємств, установ, організацій, з залученням фахівців певної спеціальності, техніки і майна спеціального призначення утворюються спеціалізовані служби ЦЗ.

Спеціалізовані служби ЦЗ це – позаштатні служби (підрозділи) відповідної функціональної спрямованості у складі сил ЦЗ, а саме: **енергетики, захисту сільськогосподарських тварин і рослин, зв'язку і оповіщення, протипожежні, торгівлі та харчування, технічні, транспортного забезпечення, охорони громадського порядку.**

Як правило, територіальні спеціалізовані служби ЦЗ місцевого рівня (далі – спеціалізовані служби ЦЗ) утворюються за територіально-функціональним принципом шляхом об'єднання об'єктових спеціалізованих служб ЦЗ у відповідну спеціалізовану службу або на базі окремої спеціалізованої організації, управління, об'єднання, акціонерного товариства.

3.2.1 Порядок утворення, основні завдання та функції

Нормативно-правовими засадами діяльності спеціалізованих служб ЦЗ є Кодекс ЦЗ України, Положення про ЄДС ЦЗ, розпорядження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, накази керівників підприємств, установ і організацій та відповідне Положення про спеціалізовану службу.

Порядок утворення та функціонування спеціалізованих служб ЦЗ визначається Положенням про спеціалізовані служби ЦЗ, яке затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 р. №469 (додаток В.3).

Положенні про спеціалізовану службу ЦЗ визначаються загальні принципи створення, основні завдання і функції, обов'язки та права служби, планування та функціонування діяльності спеціалізованих служб, організація управління службою, порядок матеріально-технічного забезпечення та фінансування.

Варіант типового Положення про територіальну спеціалізовану ЦЗ місцевого рівня представлено у додатку В.4. Положення затверджується керівником ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ за погодженням з місцевим органом управління з питань НС та відповідною службою вищого рівня.

Утворення спеціалізованої служби ЦЗ місцевого рівня здійснюється згідно з розпорядженням керівника територіальної підсистеми та відповідним наказом посадової особи, яка утворює службу.

За недостатності або відсутності необхідної бази однієї галузі (одного від органів місцевого самоврядування) до складу служб включають інші підприємства, установи, організації, об'єднання, служби, формування та підрозділи, що працюють на даній території (незалежно від їх форм власності, господарювання та підпорядкування) і які за своїми функціями та повсякденною сферою діяльності відповідають основним завданням, покладеним на спеціалізовану службу.

За неможливості або недоцільності створення служби місцевого рівня, але за необхідності виконання окремих її завдань, на базі наявних підприємств, установ, організацій тощо, за умови їх відповідності вищезазначеним вимогам та характерним функціям, створюється необхідна кількість формувань або підрозділів формувань служби з покладанням на них зазначених завдань та підпорядкуванням їх відповідній регіональній спеціалізованій службі ЦЗ вищестоящего рівня.

Реорганізація та ліквідація служб відбувається у відповідності з розпорядженнями керівників місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування згідно з чинним законодавством.

Основними завданнями та функціями територіальної спеціалізованої служби ЦЗ місцевого рівня є:

- організація та планування заходів діяльності відповідно до профілю служби на місцевому рівні;

- виконання завдань забезпечення заходів ЦЗ та захисту населення і територій від наслідків НС за призначенням;

- організація та проведення навчань командно-начальницького та працівників з метою підготовки служби до дій у НС за призначенням.

- постійний моніторинг та оцінка техногенно-екологічної обстановки і урахування її у своїй діяльності;

- управління підпорядкованими силами та засобами, організація та координація їх повсякденної діяльності і підготовки до дій за призначенням.

За сферою діяльності місцева територіальна спеціалізована служба ЦЗ відповідно до покладених завдань здійснює наступне:

- бере участь у розробленні планів реагування на НС та ЦЗ району на особливий період;

- забезпечує виконання заходів ЦЗ за умов функціонування служби у режимі НС та у особливий період;

- організує підготовку, контроль готовності органів управління служб, їх ланок, груп, команд до дій за призначенням та їх всебічного забезпечення;

- забезпечує та проводить навчання за програмою спеціальної підготовки фахівців певної спеціальності, які входять до складу спеціалізованої служби;

- підтримує у готовності техніку і майно спеціального призначення до вирішення завдань ЦЗ у мирний час та в особливий період;

- готує пропозиції для прийняття рішення на проведення спеціальних робіт і заходів ЦЗ та їх забезпечення під час ліквідації наслідків НС та управління підрозділами спеціалізованої служби, що залучаються до таких робіт;

організує та підтримує взаємодію з відповідними органами управління та силами ЦЗ функціональних і територіальних підсистем, їх ланок під час ліквідації наслідків конкретних НС;

створює та поповнює матеріальні та інші ресурси служби.

3.2.2 Органи управління, сили і засоби

Загальне керівництво спеціалізованою службою ЦЗ місцевого рівня покладається на керівника місцевої ланки територіальної підсистеми та його першого заступника – заступника голови комісії з питань ТЕБ та НС.

Безпосередньо спеціалізовану службу ЦЗ очолює і здійснює її керівництво - начальник служби або його заступник – керівник спеціалізованої профільної організації або суб'єкта господарювання (управління, служби, відділу, підприємства), що реалізує свою діяльність на території району, міста, селища.

Призначення начальника служби узгоджується з управлінням або відділом з питань НС району. Організаційна структура місцевої територіальної спеціалізованої служби ЦЗ визначається начальником служби залежно від наявності сил і засобів на підпорядкованій території.

Начальником служби формується штаб служби, до складу якого входять групи: оперативного планування, узагальнення та збору інформації, з питань ліквідації аварій, матеріального забезпечення та ін., які підпорядковуються начальнику служби і керівнику штабу.

Штаб спеціалізованої служби цивільного захисту є основним робочим органом управління начальника служби і створюється із числа відповідальних працівників та посадових осіб структурних підрозділів виконавчого органу, об'єднання, підприємства, установи та організації, на базі якої (якого) цю службу створено, без звільнення зазначених осіб від виконання своїх штатних функціональних обов'язків за займаною посадою.

Начальник штабу служби ЦЗ призначається (за поданням начальника служби) відповідним розпорядженням керівника ланки з числа перших заступників (заступників) посадової особи, яка призначена начальником цієї служби, або, як виняток, із числа керівників структурних підрозділів ОВВ, підприємств, установ, організацій та об'єднань, які входять до складу служби.

Організаційну структуру та чисельність працівників штабу служби ЦЗ затверджує керівник місцевої ланки територіальної підсистеми за поданням начальника цієї служби на основі обґрунтованих пропозицій відповідного постійно діючого структурного підрозділу суб'єкта господарювання, на базі якого створена служба.

На вищезазначений постійно діючий структурний підрозділ (орган управління) уповноважений у справах ЦЗ, покладається безпосереднє повсякденне керівництво діяльністю служби цивільного захисту. Чисельність штатних працівників цього підрозділу визначається відповідно до вимог п. 2 ст. 20 Кодексу ЦЗ України.

Начальник місцевої територіальної спеціалізованої служби ЦЗ відповідно до покладених завдань:

- здійснює керівництво підпорядкованою службою;
- розробляє План дій служби ЦЗ з організації забезпечення заходів ЦЗ району;
- бере участь у розробці плану евакуації населення району;
- проводить розрахунки щодо необхідності створення спеціалізованих формувань, необхідних для вирішення покладених на службу завдань;
- визначає можливості формувань у виконанні АРНР, їх організаційно-штатну структуру, потрібну чисельність особового складу, техніки, матеріально-технічних запасів;
- бере участь у підготовці особового складу до дій у НС з метою відпрацювання практичних навичок щодо виконання покладених завдань;
- бере участь у розробці та удосконаленні системи управління службою;
- бере участь в плануванні забезпечення підпорядкованої служби та необхідними матеріально-технічними засобами та оснащенням;
- підтримує необхідну взаємодію з органами управління ланки та іншими службами ЦЗ;
- готує пропозиції для прийняття рішень на проведення аварійно-рятувальних робіт та участь в них підпорядкованих служб ЦЗ та спеціалізованих (невоєнізованих) формувань;
- бере участь у плануванні заходів служби в особливий період;
- забезпечує організацію виконання інших спеціальних заходів, що передбачаються в Положенні про конкретну службу;

Начальник спеціалізованої служби ЦЗ у межах своїх повноважень та компетенції має право:

- приймати рішення, видавати накази, розпорядження, директиви, вказівки та інструкції з питань ЦЗ, виконання завдань і функціонування служби, обов'язкові для виконання всіма підпорядкованими інстанціями;
- впроваджувати в установленому порядку План дій органів управління та сил служби;
- здійснювати контроль за роботою, проводити комплексні та інші перевірки стану ЦЗ і готовності до дій за призначенням підпорядкованих інстанцій, а також комплексні, штабні та командно-штабні навчання і тренування з цих питань;
- отримувати від місцевого ОВВ, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання інформації, необхідної для проведення відповідних робіт з ліквідації наслідків НС;
- на безперешкодний доступ на об'єкти господарювання і їх територію для забезпечення заходів під час виконання АРНР, робіт з ліквідації наслідків НС силами і засобами служби;
- встановлювати вимоги щодо дотримання заходів безпеки для всіх осіб, які перебувають у зоні НС.
- здійснювати інші повноваження, які не виходять за межі його компетенції та сфери діяльності.

Враховуючи вище, органи управління службою мають забезпечувати:

своєчасне здійснення забезпечення заходів ЦЗ, які сприяють підвищенню стійкості роботи підприємств, установ та організацій, підпорядкованих службі, в умовах надзвичайних ситуацій і в особливий період;

успішне вирішення завдань, покладених на службу, а також приведення в готовність сил і засобів служби до дій щодо забезпечення рятувальних та інших невідкладних робіт у зонах НС і в осередках ураження в особливий період;

своєчасне доведення до виконавців завдань щодо застосування сил і засобів служби в умовах обстановки, яка складається;

керівництво і контроль за виконанням поставлених завдань, надання виконавцям всебічної допомоги;

безперервну та чітку взаємодію сил служби та обмін базами даних з органами управління, уповноваженими у справах ЦЗ, органами військового командування та військовими частинами, іншими спеціалізованими службами ЦЗ, у ході спільного виконання завдань;

своєчасне маневрування силами та засобами служби у разі необхідності вирішення раптових завдань, що виникають.

Характеристика діяльності конкретних місцевих територіальних спеціалізованих служб ЦЗ надано у додатках В.5–17.

Основними силами спеціалізованої служби ЦЗ є:

формування спеціалізованої служби ЦЗ;

Формування спеціалізованої служби ЦЗ створюються для виконання своїх спеціальних завдань у надзвичайних ситуаціях та у особливий період. Організаційно формування служби складаються із загонів, команд, груп, ланок, та інших підрозділів, залежно від своєї специфіки.

Зазначені формування створюються на основі обґрунтування їх необхідності розрахунками, у яких враховуються характер та обсяги завдань у НС, наявність людських ресурсів, необхідних спеціалістів, техніки, матеріальних засобів, а також місцеві умови тощо. Чисельність формувань визначається з урахуванням чисельності працюючого персоналу в мирний та воєнний час.

Для забезпечення заходів ЦЗ з ліквідації наслідків НС техногенного та природного характеру у мирний час частина формувань служби (для кожної служби встановлюється окремо) утримується у підвищеній готовності.

Кількість таких формувань визначається рішенням керівника місцевої ланки територіальної підсистеми. Терміни приведення їх у готовність до дій за призначенням не повинні перевищувати 6–8 годин з часу надходження відповідного розпорядження.

Засобами спеціалізованої служби цивільного захисту є:

спеціальне обладнання, агрегати, механізми, спеціальна та інша техніка, що використовуються у виробництві, передбачена табелями та

штатами формувань служби, і не підлягає поставкам до Збройних Сил України згідно з мобілізаційними планами;

табельна техніка та майно відповідно до номенклатури, затвердженої згідно з законодавством, (індивідуальні засоби захисту, радіометрична та дозиметрична апаратура, засоби та прилади хімічної розвідки, засоби зв'язку та оповіщення, інженерне, медичне та інше майно тощо).

Облік забезпеченості (укомплектованості) формувань особовим складом, табельною технікою та майном ведеться штабами спеціалізованої служби ЦЗ (постійно діючими структурними підрозділами, органами управління, штатними працівниками) всіх рівнів (від міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади до об'єкта включно).

3.2.3 Планування та організація діяльності, режими функціонування

Основою організації діяльності та управління спеціалізованою службою ЦЗ є План дій органів управління та сил служби та рішення, що приймаються її начальниками служб у ході здійснення забезпечення заходів ЦЗ, а також розпорядчі акти вищестоящих органівуправління.

Забезпечення планової діяльності служби здійснюється шляхом розробки планових документів служби:

плану дій органів управління та сил спеціалізованої служби ЦЗ;

плану розвитку та удосконалення служби;

інших документів, необхідних для забезпечення діяльності служби.

План дій узгоджується з начальником управління з питань НС і затверджується начальником служби.

План вводиться в дію у разі загрози або виникненні НС рішенням начальника служби та періодично коригується (не менше 1-го разу у півроку), про що робиться відмітка на листікоригування.

Підрозділи, що входять в службу, виконують завдання за своїм головним призначенням, перебуваючи в готовності до виконання завдань, що передбачені планом дій.

Спеціалізовані служби ЦЗ місцевого рівня, як складові сил ЄДС ЦЗ, функціонують залежно від масштабів і особливостей НС, що прогножуються або виникають у режимах функціонування ЄДС ЦЗ.

Утримання та приведення в готовність сил та засобів служби покладається на начальника служби, який здійснює контроль за діяльністю спеціалізованої служби в режимах повсякденній діяльності, підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та в особливий період.

3.2.4 Фінансування та матеріальнезабезпечення

Матеріально-технічне та фінансове забезпечення служби здійснюється за рахунок коштів державного та місцевого бюджету, коштів суб'єктів господарювання, інших не заборонених законодавством джерел.

3.3 Формування цивільного захисту місцевого рівня, їх основні функції та завдання, структура і діяльність формувань

Формування цивільного захисту являють собою позаштатні підрозділи, що входять до складу сил ЦЗ та утворюються як пости, ланки, групи, бригади, колони, команди та загони на непрофесійній основі з метою їх застосування у сфері ЦЗ для проведення великих обсягів робіт з ліквідації наслідківНС.

Формування ЦЗ місцевого рівня є однією з складових сил ЄДС ЦЗ, на які покладаються проведення робіт та вжиття заходів щодо запобігання НС, захисту населення і територій від них, забезпечення проведення АРНР.

3.3.1 Порядок створення формувань цивільного захисту місцевого рівня

Правові засади щодо порядку створення, завдань та функцій формувань ЦЗ визначено та затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2013 р. №787.

Залежно від призначення формування ЦЗ можуть бути рятувальні, аварійно-відновлювальні, аварійно-технічні, пожежні, інженерні, медичні, транспортні, ремонтні, а також формування радіаційного і хімічного спостереження, санітарної обробки людей, спеціальної обробки майна, одягу та транспорту, матеріально-технічного та продовольчого забезпечення, зв'язку, захисту сільськогосподарських тварин та рослин, обслуговування захисних споруд ЦЗ та інші.

Територіальні формування ЦЗ місцевого рівня утворюються шляхом об'єднання об'єктових формувань ЦЗ на відповідній території, у тому числі, за згодою центральних органів виконавчої влади, до сфери управління яких належать суб'єкти господарювання, що їх утворили:

Органи управління територіальних формувань ЦЗ місцевого рівня утворюються суб'єктами господарювання, що належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади або перебувають у комунальній власності. Відповідно об'єктові формування ЦЗ утворюються суб'єктами господарювання, які мають чисельність працюючого персоналу понад 50 осіб та володіють транспортною, будівельною, комунальною, медичною, пожежною та іншою спеціальною технікою і відповідають одній з таких умов:

віднесені до відповідної категорії цивільного захисту (особливої важливості, першої або другої категорії);

мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави та (або) продовжують свою виробничу діяльність в особливий період;

експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки або потенційно небезпечні об'єкти.

Зазначені формування призначені для проведення значних обсягів робіт з ліквідації наслідків НС на територіях та об'єктах, у тому числі, що виникли внаслідок воєнних (бойових) дій чи терористичних актів, а також для проведення відновлювальних робіт, які потребують залучення великої кількості населення і техніки.

За рішенням Ради міністрів Автономної Республіки Крим, центрального органу виконавчої влади, місцевої державної адміністрації, органу місцевого самоврядування під час загрози або виникнення надзвичайних ситуацій для проведення допоміжних робіт із запобігання або ліквідації наслідків таких ситуацій утворюються добровільні формування цивільного захисту.

Правовими засадами діяльності добровільних формувань цивільного захисту є Кодекс ЦЗ України (ст.27) та Положення про добровільні формування ЦЗ, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 р. № 616.

До добровільних формувань цивільного захисту залучаються громадяни на добровільних засадах.

Громадяни, які виконують завдання із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у складі добровільного формування цивільного захисту, зобов'язані:

виконувати завдання та обсяг робіт, визначені залежно від характеру НС;

дотримуватися заходів безпеки під час виконання завдань із запобігання та ліквідації наслідків НС, правил поведінки в зоні надзвичайної ситуації;

вивчати способи захисту від НС, надання домедичної допомоги, правила користування засобами захисту.

Добровільні формування цивільного захисту мають право:

на отримання від місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та АРС, що працюють у зоні надзвичайної ситуації, інформації, необхідної для проведення заходів і робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;

на безперешкодний доступ на об'єкти суб'єктів господарювання і їх територію для виконання АРНР, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

вимагати додержання заходів безпеки від усіх осіб, які перебувають у зоні надзвичайної ситуації.

Громадяни, які виконують завдання із запобігання або ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у складі добровільного формування цивільного захисту, мають право на:

отримання інформації про надзвичайну ситуацію та про заходи необхідної безпеки;

забезпечення і використання під час виконання завдань із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації засобів індивідуального захисту;

відшкодування шкоди, заподіяної їхньому життю, здоров'ю під час виконання завдань із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;

медичну допомогу та медико-психологічну реабілітацію у разі отримання фізичних та психологічних травм під час виконання завдань із запобігання та ліквідації наслідків НС.

З метою виконання окремих функцій у сфері цивільного захисту можуть утворюватися громадські організації.

Громадські організації залучаються на добровільних або договірних засадах до робіт із запобігання та ліквідації наслідків НС за наявності в учасників ліквідації відповідного рівня підготовки.

3.3.2 Основні завдання територіальних формувань цивільного захисту

Основні завдання територіальних формувань ЦЗ визначаються з урахуванням наявної спеціальної техніки, майна та підготовлених працівників і можуть включати:

- проведення АРНР з ліквідації НС (крім аварійно-рятувального обслуговування суб'єктів господарювання та окремих територій), у тому числі ситуацій, що виникли внаслідок бойових дій або терористичних актів;

- проведення відновлювальних робіт, що потребують залучення великої кількості людей і техніки у мирний час та в особливий період;

- здійснення заходів щодо життєзабезпечення населення, яке постраждало від НС, бойових дій або терористичних актів;

- виконання робіт з локалізації зони впливу шкідливих і небезпечних факторів, що виникають під час аварійних ситуацій і аварій на об'єктах підвищеної небезпеки;

 - гасіння великих пожеж;

 - проведення спеціальної обробки техніки, будівель, майна, територій та санітарної обробки людей;

 - інженерне, транспортне, матеріально-технічне забезпечення заходів цивільного захисту;

 - забезпечення функціонування системи зв'язку ЦЗ;

 - обслуговування захисних споруд ЦЗ.

Відповідно до покладених на них завдань основними функціями формувань цивільного захисту є:

- проведення загальної та спеціальної розвідки у зоні надзвичайної ситуації;

 - пошук, рятування та надання домедичної допомоги постраждалим;

 - здійснення заходів щодо локалізації надзвичайних ситуацій, у тому числі тих, що виникли внаслідок воєнних (бойових) дій або терористичних актів;

 - рятування матеріальних та культурних цінностей;

здійснення заходів щодо відновлення роботи пошкоджених об'єктів життєзабезпечення населення;

санітарне очищення та знезараження території.

Функції конкретних формувань ЦЗ визначаються в положеннях про ці формування.

3.3.3 Структура формувань цивільного захисту. Застосування формувань цивільного захисту у мирний час та особливий період

Організаційна структура територіальних формувань ЦЗ, порядок їх оснащення технікою і майном визначаються в положеннях, що розробляються на основі Примірного положення про формування цивільного захисту, затвердженого у встановленому законодавством порядку центральним органом виконавчої влади.

Положення для формувань місцевого рівня затверджуються місцевими держадміністраціями, міськими радами у містах обласного значення, для об'єктових формувань – керівниками суб'єктів господарювання, які ці формування створили.

Методичне керівництво та контроль за утворенням формувань цивільного захисту здійснює ДСНС.

Залучення формувань цивільного захисту до дій за призначенням здійснюється згідно з планами реагування на надзвичайні ситуації, планами взаємодії органів управління та сил цивільного захисту у разі виникнення надзвичайних ситуацій, планами локалізації і ліквідації наслідків аварії, а також планами цивільного захисту на особливий період.

Рішення про залучення об'єктових формувань цивільного захисту до дій за призначенням приймають керівники суб'єктів господарювання, які утворили ці формування.

Рішення про залучення територіальних формувань цивільного захисту до дій за призначенням приймають відповідно Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві держадміністрації та міські ради у містах обласного значення, які утворили ці формування.

3.3.4 Комплектування формувань цивільного захисту працівниками та технічними засобами

До формувань ЦЗ на добровільній основі залучаються працівники суб'єктів господарювання, які здатні за станом здоров'я виконувати роботи в умовах надзвичайної ситуації, у тому числі чоловіки віком від 18 до 60 років та жінки – від 18 до 55 років, за винятком вагітних жінок, жінок, які мають дітей віком до 8 років, інвалідів I та II групи, та осіб, що входять до складу професійних АРС (далі – працівники).

У разі призову працівників на військову службу під час мобілізації формування цивільного захисту укомплектовуються працівниками, які не призначені для служби у Збройних Силах, інших військових формувань,

правоохоронних органів спеціального призначення та Державної спеціальної служби транспорту, а також не залучені до роботи в оборонній сфері та сфері забезпечення життєдіяльності населення.

Призначення працівників до формувань ЦЗ та керівників цих формувань здійснюється відповідно до укладеного трудового договору суб'єктом господарювання згідно з рішенням про утворення таких формувань.

Чисельність працівників, які призначаються до складу формувань ЦЗ, не повинна перевищувати 10–15 відсотків загальної чисельності працюючих на підприємстві, в установі та організації.

3.3.5 Обов'язки керівного складу та працівників формувань цивільного захисту

Виконання завдань ЦЗ, поставлених перед керівним складом та працівниками формувань, у значній мірі, залежить від рівня підготовки і оснащення формувань технікою і засобами, готовності їх до дій у НС, вмілого керування їх діями керівним складом формувань (загонів, підрозділів, ланок, груп, постів та ін.), організації взаємодії формувань та їх структурних підрозділів.

Командир формування є безпосереднім начальником особового складу формування і несе персональну відповідальність за спеціальну та морально-психологічну підготовку, готовності працівників формувань до виконання поставлених завдань. Командир формування підпорядковується вищому органу управління та її начальнику.

Основними завданнями, що покладаються на командира формування є підтримка дієздатності формування та своєчасне приведення формування у готовність у разі виникнення НС, організація злагодженої роботи всіх ланок формування та їх працівників під час виконання робіт.

Згідно з покладеними завданнями командир формування зобов'язаний:

знати структуру і забезпечувати організацію управлінням підпорядкованим формуванням з урахуванням його можливостей та призначення;

відповідати за порядок забезпечення та комплектування формування технікою, спеціальним майном, засобами індивідуального захисту;

підтримувати необхідний рівень підготовки, підвищувати моральні та ділові якості підлеглих;

постійно вдосконалювати особисту підготовку з питань ЦЗ, організувати та проводити заняття, навчання та тренування з особовим складом формування;

вміло керувати роботою формування, постійно підтримувати взаємодію з іншими формуваннями ЦЗ (під час проведення АРНР);

рішуче та енергійно добиватися виконання поставлених завдань, підтримувати ініціативу виконавців, у випадку необхідності, самостійно

приймати рішення залежно від перебігу подій та виникаючих обставин;

контролювати заходи виконання заходів безпеки у роботі з технікою, під час маршу, а також своєчасно приймати заходи щодо захисту від вторинних факторів ураження;

вивчати разом з працівниками формування засоби індивідуального захисту, прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю, заходи з проведення знезараження та санітарної обробки людей;

здійснювати контроль за належним використанням, утриманням та зберіганням майна, спеціальної техніки, періодично особисто перевіряти їх справність та зберігання;

постійно заохочувати смілі, розумні та ініціативні дії підлеглих.

Особи, які зараховані у склад формувань ЦЗ зобов'язані :

проходити навчання у групах підготовки з ЦЗ;

брати участь в тренуваннях та навчаннях ЦЗ;

утримувати закріплену за ними техніку, майно та інструмент у справному стані;

знати стан техногенної безпеки на території району;

знати обстановку на потенційно-небезпечних об'єктах та об'єктах підвищеної небезпеки на підпорядкованих територіях;

підвищувати свою професійну, фізичну та морально-психологічну підготовку;

брати участь в рятувальних роботах, виконувати інші завдання, які покладені на формування ЦЗ.

Працівники зобов'язані:

виконувати визначені завдання залежно від характеру НС;

дотримуватися під час проведення аварійно-відновлювальних робіт заходів безпеки, правил поведінки в зоні НС;

навчатися діям в умовах загрози і виникнення НС, а також оволодівати навичками надання першої допомоги потерпілим, користування засобами індивідуального і колективного захисту.

Працівники мають право на:

отримання інформації про НС та заходи необхідної безпеки;

забезпечення під час проведення аварійно-відновлювальних робіт засобами індивідуального захисту та спеціальним одягом;

інші права, визначені у Кодексі цивільного захисту України.

Умови виконання працівниками покладених на них обов'язків, а також порядок їх заохочення обумовлюються у колективних договорах, укладених суб'єктами господарювання, і визначаються окремими наказами їх керівників.

3.3.6 Готовність формувань до дій

Підготовка формувань ЦЗ організовується і здійснюється згідно з Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту затвердженим постановою Кабінету Міністрів України

від 26 червня 2013 р. № 443, Порядком здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444.

Навчання та практична підготовка керівного складу та працівників формувань здійснюється відповідно до щорічних планів комплектування з навчання керівного складу та фахівців, згідно з щорічними планами основних заходів ЦЗ функціональних та територіальних підсистем і організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, які затверджуються відповідно центральними ОВВ, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськимидержадміністраціями.

3.3.7 Організація захисту особового складу формувань у ході виконання завдань запризначенням

Облік працівників, а також техніки і майна, визначених для використання під час проведення аварійно-відновлювальних робіт, ведеться суб'єктами господарювання, що утворили формування.

За працівниками закріплюються визначені для використання під час проведення аварійно-відновлювальних робіт техніка і майно суб'єктів господарювання, що утворили формування, в обсягах, передбачених у положеннях про відповідне формування.

Забезпечення формувань цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної і хімічної розвідки та дозиметричного контролю здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. № 1200 «Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю»

Перелік та форми документів з організації діяльності формувань ЦЗ представлено у додатку В.18.

РОЗДІЛ 4

ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ ТА СИЛ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ МІСЦЕВОГО РІВНЯ

Існуюча система підготовки керівного складу та сил ЦЗ до дій у НС передбачає проведення її на державному, регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях.

Підготовка органів управління та сил ЦЗ на місцевому рівні здійснюється з метою забезпечення їх готовності до виконання завдань ЦЗ в мирний час і особливий період та складається з проведення функціонального навчання та практичної підготовки.

Функціональне навчання є формою підвищення кваліфікації цільового призначення, що забезпечує своєчасне і систематичне оновлення, поглиблення спеціальних знань та практичних навичок, необхідних для виконання певних функцій щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації та здійснення ефективного управління у сфері цивільного захисту.

Практична підготовка - це спеціальні навчання і тренування з питань цивільного захисту, що проводяться на місцевому рівні відповідно до планів реагування на надзвичайні ситуації, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки та планів цивільного захисту на особливий період, затверджених в установленому законодавством порядку.

Основними завданнями з підготовки органів управління та сил ЦЗ є:
поглиблення теоретичних знань, набуття практичних умінь і відпрацювання практичних навичок, необхідних для проведення заходів з ЦЗ;

відпрацювання злагодженості дій органів управління та сил ЦЗ під час проведення заходів з ЦЗ;

проведення оцінки стану готовності органів управління та сил ЦЗ до дій, спрямованих на запобігання і реагування на НС;

навчання керівного складу та фахівців органів управління та сил ЦЗ з питань застосування сучасних засобів зв'язку і автоматизації управління, спеціальної техніки, обладнання та інструментів;

впровадження в практику передового досвіду з підготовки органів управління та сил ЦЗ.

Підготовка органів управління та сил ЦЗ здійснюється відповідно до планів основних заходів ЦЗ ланок територіальних підсистем ЄДС ЦЗ.

Фінансування заходів з підготовки органів управління та сил ЦЗ місцевого рівня здійснюється за рахунок відповідних кошторисів місцевого бюджету, а також коштів суб'єкта господарювання.

4.1 Організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації в сфері цивільного захисту керівного складу та фахівців місцевого рівня

Навчання осіб керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту на місцевому рівні, здійснюється з метою набуття та систематичного оновлення спеціальних знань, умінь і навичок з питань цивільного захисту шляхом проведення функціонального навчання та практичної підготовки.

Порядок проведення функціонального навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту визначений та затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 р. № 819.

Для організації та проведення функціонального навчання ДСНС разом з місцевими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування утворені бюджетні установи системи освіти у сфері цивільного захисту—

навчально-методичні центри ЦЗ та безпеки життєдіяльності (НМЦ ЦЗ та БЖД). Функції головного навчально-методичного центру в системі освіти у сфері цивільного захисту виконує Інститут державного управління у сфері цивільного захисту.

Основні засади функціонування, завдання, повноваження та функції навчально-методичних центрів визначаються типовим положенням про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, що затверджується центральним органом виконавчої влади за погодженням з міністерством освіти і науки.

Місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання визначають щорічну потребу в навчанні керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, а також забезпечують періодичність його проведення.

Особи керівного складу та фахівці органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, у перший рік призначення на посаду і періодично один раз на три — п'ять років зобов'язані проходити функціональне навчання.

Перелік категорій осіб керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, та періодичність проходження функціонального навчання наведено у додатку Посібника.

Для організації проведення функціонального навчання керівного складу та фахівців місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання НМЦ ЦЗ та БЖД розробляються відповідні програми, що затверджуються керівниками територіальних підсистем ЄДСЦЗ.

Формування навчальних груп з функціонального навчання здійснюється згідно з планом комплектування навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

Функціональне навчання проводиться з відривом від виробництва із збереженням заробітної плати.

Особам, які пройшли функціональне навчання, видається посвідчення встановленого зразка. Відповідний запис про навчання вноситься у трудову книжку.

Облік осіб, які зобов'язані проходити функціональне навчання, ведеться центральними та місцевими ОВВ, органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання.

Функціональне навчання осіб керівного складу та фахівців органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування проводиться відповідно до державного замовлення за рахунок коштів державного бюджету, передбачених для фінансування ДСНС.

4.2 Організація практичної підготовки керівного складу на місцевому рівні

Згідно з ст. 92 Кодексу цивільного захисту України порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил ЦЗ визначається Кабінетом Міністрів України. Зокрема, цей Порядок визначено та затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року №443.

Порядок дій органів управління та сил ЦЗ під час проведення заходів з підготовки визначається відповідно: до планів цивільного захисту на особливий період; планів проведення цільової мобілізації для ліквідації наслідків НС державного рівня у мирний час; заходів з проведення цільової мобілізації, передбачених у мобілізаційних планах; планів реагування на НС; планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки; інструкцій щодо дій персоналу суб'єкта господарювання у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій (з чисельністю персоналу 50 осіб і менше).

Види заходів з підготовки, періодичність та тривалість їх проведення, склад органів управління та сил цивільного захисту, що залучаються до їх проведення, визначені у додатку до Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил ЦЗ.

Методичне керівництво підготовкою органів управління та сил цивільного захисту, ведення обліку проведених заходів з підготовки на державному рівні здійснює ДСНС, а на регіональному та місцевому рівні – територіальний орган ДСНС.

4.2.1 Практична підготовка органів управління

Підготовка органів управління здійснюється шляхом проведення командно-штабних навчань та штабних тренувань з керівним складом і фахівцями ОВВ, органів місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з цивільного захисту, керівниками підрозділів (служб, формувань) сил цивільного захисту, керівниками підрозділів (посадовими особами) з питань цивільного захисту суб'єктів господарювання.

Організація підготовки органів управління покладається на керівників таких органів.

Командно-штабні навчання є формою підготовки органів управління разом з підпорядкованими їм силами цивільного захисту.

Штабні тренування проводяться з метою набуття посадовими особами органів управління практичних навичок, необхідних для виконання завдань щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, забезпечення злагодженості дій органів управління.

Штабні тренування, що проводяться з посадовими особами одного органу управління, є роздільними, а з посадовими особами кількох і більше органів управління – спільними.

Командно-штабні навчання та штабні тренування проводяться за місцезнаходженням органів управління на стаціонарних пунктах управління. У разі необхідності тренування можуть проводитися на пересувних (рухомих) пунктах управління.

Порядок підготовки та проведення командно-штабних навчань та штабних тренувань викладені у «Методичних рекомендаціях щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань органів управління цивільним захистом», затверджених наказом МНС від 11.04.2014 р. №195.

4.2.2 Практична підготовка сил цивільного захисту

Підготовка сил цивільного захисту здійснюється шляхом проведення спеціальних, показових, експериментальних навчань (тренувань) з питань цивільного захисту.

Організація підготовки сил цивільного захисту здійснюється органами управління, а також органами управління суб'єктів господарювання, у складі яких вони перебувають.

Безпосередню підготовку сил цивільного захисту здійснюють їх керівники.

Спеціальні навчання (тренування) проводяться з метою відпрацювання практичних навичок керівного складу та фахівців сил цивільного захисту, необхідних для запобігання виникненню НС, захисту населення і територій у разі їх виникнення, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, перевірки готовності сил цивільного захисту.

Показові навчання (тренування) проводяться з метою демонстрації можливостей нової техніки і технологій, способів організації та проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Експериментальні навчання (тренування) проводяться з метою пошуку або випробування і освоєння інноваційних технологій проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, нової організаційної взаємодії сил цивільного захисту, застосування нових зразків техніки.

Організація підготовки до дій за призначенням сил ЦЗ місцевого рівня покладається відповідно на місцеві органи виконавчої влади та на органи місцевого самоврядування, у сфері управління яких вони перебувають. Порядок організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту викладені у наказі МВС України від 11.09.2014 р. № 934 «Про затвердження Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту».

РОЗДІЛ 5

ОРГАНІЗАЦІЯ НАГЛЯДУ І КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ПІДСИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ МІСЦЕВОГО РІВНЯ

Правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю) визначено законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»

Згідно з ст. 64 Кодексу ЦЗ України ДСНС уповноважена організувати та здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки щодо виконання вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки, ЦЗ і діяльності аварійно-рятувальних служб.

Реалізацію даних повноважень у цій сфері ДСНС здійснює шляхом проведення планових та позапланових перевірок відповідно до закону безпосередньо і через свої територіальні органи, а саме:

- органи державного нагляду у сфері пожежного нагляду;
- органи державного нагляду у сфері ЦЗ і техногенної безпеки;
- підрозділи забезпечення та інші структурні підрозділи.

Відповідно до повноважень органів державного нагляду у сфері техногенної безпеки та пожежної безпеки належать:

здійснення державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства органами та суб'єктами господарювання, АРС;

здійснення контролю за додержанням вимог техногенної та пожежної безпеки під час проектування та будівництва приміщень, будівель і споруд виробничого призначення;

участь у розробленні державних правил з питань техногенної та пожежної безпеки;

погодження у порядку, визначеному законодавством, проектів національних і галузевих стандартів, норм, правил, технічних умов і регламентів та інших нормативно-технічних документів щодо забезпечення техногенної та пожежної безпеки;

участь у проведенні експертизи у сфері цивільного захисту проектів будівництва стосовно додержання вимог щодо техногенної та пожежної безпеки;

участь у розробленні положень, інструкцій та інших нормативних актів, що розробляються суб'єктами господарювання у сфері техногенної та пожежної безпеки;

здійснення відповідно до закону ліцензування господарської діяльності з надання послуг у сфері техногенної та пожежної безпеки і цивільного захисту, у тому числі виконання робіт протипожежного призначення;

проведення перевірки за повідомленнями та заявами про злочини, пов'язані з пожежами та порушенням правил пожежної безпеки;

участь у розслідуванні причин виникнення надзвичайних ситуацій та невиконання запобіжних заходів;

забезпечення контролю за створенням, збереженням і цільовим використанням матеріальних ресурсів, призначених для ліквідації наслідків НС, центральними ОВВ, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання;

складення актів перевірок, приписів про усунення порушень вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки у разі виявлення таких порушень;

звернення до адміністративного суду щодо застосування заходів реагування у вигляді повного або часткового зупинення до повного усунення порушень вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки роботи підприємств, окремих виробництв, виробничих дільниць, експлуатації будівель, об'єктів, споруд, цехів, дільниць, а також машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів, зупинення проведення робіт, у тому числі будівельно-монтажних, випуску і реалізації пожежонебезпечної продукції, систем та засобів протипожежного захисту, надання послуг, якщо ці порушення створюють загрозу життю та/або здоров'ю людей;

реєстрація декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єктів господарювання вимогам законодавства у сфері пожежної безпеки;

складення протоколів про притягнення до адміністративної відповідальності та притягнення до адміністративної відповідальності посадових осіб і громадян, винних у порушенні законів та інших нормативно-правових актів у сфері пожежної, техногенної безпеки та цивільного захисту;

перевірка стану планування та готовності до здійснення заходів з організованої евакуації населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

подання центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування інформації про юридичних та фізичних осіб, винних у порушенні законодавства у сфері ЦЗ;

розроблення нормативно-правових та інших нормативних актів відповідно до компетенції та забезпечення їх прийняття в установленому законом порядку;

застосування адміністративно-господарських санкцій за порушення вимог законодавства з питань цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки;

розгляд відповідно до закону справ про адміністративні правопорушення, пов'язаних з порушенням установлених законодавством вимог пожежної безпеки, невиконанням приписів та постанов центральних

органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки, і накладення адміністративних стягнень;

проведення технічного розслідування обставин і причин виникнення надзвичайних ситуацій, загибелі і травмування людей, знищення і пошкодження майна;

проведення перевірки наявності документів, що дають право на виконання вибухопожежонебезпечних робіт;

здійснення звукозапису, фото- і відео зйомки як допоміжних засобів документування правопорушень у сфері техногенної та пожежної безпеки, підготовка пропозицій щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій;

скликання в установленому порядку та проведення нарад з питань, що належать до їх компетенції;

отримання в установленому порядку від центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання інформації, необхідної для виконання поставлених завдань;

залучення до комплексних перевірок представників центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, фахівців науково-дослідних та проектних установ, інших органів державного нагляду за погодженням з їх керівниками, якщо їх повноваження на здійснення чи участь у комплексних заходах передбачені законом;

здійснення інших повноважень, передбачених цим Кодексом та іншими законодавчими актами.

5.1 Порядок проведення контролю і перевірки стану техногенної безпеки та цивільного захисту на місцевому рівні

Порядок проведення контролю і перевірки стану техногенної безпеки та цивільного захисту здійснюється згідно з інструкцією з перевірки та оцінки готовності функціональних і територіальних підсистем єдиної системи цивільного захисту, затвердженої наказом МНС від 15.08.2007 р. № 558.

Головною метою перевірки є оцінка діяльності щодо реалізації державної політики у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, готовності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, на яких покладено завдання із координації дій та управління функціональними і територіальними підсистемами ЄДС ЦЗ на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Організація перевірок покладається:

на Департамент державного нагляду та контролю (далі – Департамент), який є самостійним структурним підрозділом Державної служби України з надзвичайних ситуацій, безпосередньо підпорядковується заступнику Голови ДСНС України, до повноважень якого відповідно до розподілу обов'язків

належить питання державного нагляду (контролю) у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки функціональних та територіальних підсистем ЄДС ЦЗ на державному, регіональному та місцевих рівнях.

Згідно покладених завдань Департамент організовує здійснення органами та підрозділами ДСНС України державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту щодо:

виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання, аварійно-рятувальними службами;

додержання і виконання заходів пожежної та техногенної безпеки, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій центральними ОВВ, місцевими державними адміністраціями, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, аварійно-рятувальними службами;

додержання та виконання вимог пожежної та техногенної безпеки, передбачених стандартами, нормами і правилами, під час проектування, будівництва, реконструкції, розширення і технічного переоснащення та капітального ремонту підприємств, будинків, споруд та інших підконтрольних об'єктів;

Порядок проведення перевірок визначено наказом МНС від 25.05.2012 р. № 863.

До перевірок у складі утворених територіальних комісій залучаються посадові особи територіальних органів управління ДСНС та безпосередньо підпорядкованих їм підрозділів.

Перевірки залежно від мети, термінів, обсягів і завдань поділяються на комплексні, контрольні та цільові. Комплексні, контрольні та цільові перевірки поділяються на планові та позапланові.

Мета, терміни, обсяги, завдання та об'єкти планових комплексних, контрольних та цільових перевірок визначаються планами роботи.

Програми комплексних перевірок надсилаються до керівника об'єкта перевірки не пізніше ніж за 10 діб до початку перевірки.

Програми інших перевірок доводяться до керівника об'єкта перевірки не пізніше ніж за 3 доби.

Тривалість проведення планових комплексних, контрольних та цільових перевірок на місцевому рівні не повинна перевищувати 10 діб, а для суб'єктів малого підприємництва до двох робочих днів.

Перевірка має здійснюватися у присутності керівника відповідного суб'єкта перевірки або його заступника, або уповноваженої ним особи.

За результатами перевірки голова комісії за участю осіб, які здійснювали перевірку, в останній день перевірки складає акт перевірки.

Два примірники акта перевірки підписуються всіма особами, причетними до перевірки, керівником суб'єкта перевірки і затверджуються особою, яка організувала перевірку.

За результатами перевірки відповідальною особою об'єкта перевірки протягом 30 робочих днів від дати отримання акта перевірки розробляється і

затверджується відповідний план заходів щодо усунення недоліків, виявлених під час перевірки, з урахуванням термінів, наведених в акті перевірки.

5.2 Оцінка стану цивільного захисту місцевої ланки територіальної підсистеми цивільногозахисту

Оцінка стану цивільного захисту ланки територіальної підсистеми цивільного захисту місцевого рівня здійснюється на підставі комплексної перевірки готовності органів управління, сил та засобів до реагування на НС, наявності відповідної документації, стану забезпечення заходів ЦЗ тощо.

5.2.1 Визначення готовності органів управління до реагування на надзвичайні ситуації

Готовність органів управління до реагування на надзвичайні ситуації **"відповідає вимогам"**, якщо:

розроблено документи, що визначають порядок приведення у готовність органів управління до виконання завдань щодо організації і проведення заходів з локалізації та ліквідації НС техногенного та природного характеру. У наявності організаційна, технічна та інша документація з питань здійснення керівництва за НС (накази, інструкції, доповіді, довідники тощо);

створено оперативні групи для дій за умов НС, які забезпечені необхідними засобами захисту, зв'язку, транспортом тощо, вирішено питання життєзабезпечення для роботи в польових умовах, організована їх підготовка;

органи управління, оперативні групи, штаби з ліквідації наслідків НС забезпечені необхідними формами документів, іншими нормативно-технічними та довідковими документами;

органи управління здатні оперативно приймати обґрунтовані управлінські рішення під час проведення навчань і тренувань або в реальних умовах НС;

"обмежено відповідає вимогам", якщо:

не в повному обсязі розроблені необхідні документи та організаційно-технічна документація з питань управління в режимах повсякденного функціонування, підвищеної готовності та в режимах НС, надзвичайного стану, в особливий період (накази, інструкції, доповіді, довідники тощо);

оперативні групи та штаби з ліквідації наслідків НС до дій за НС підготовлені не в повній мірі, а саме: наявні нормативно-технічні та довідкові документи не дають змоги отримати необхідні дані для управління процесом локалізації та ліквідації надзвичайної ситуації конкретного типу та організації заходів захисту населення, що потрапляє у зону впливу небезпечних факторів; недостатня забезпеченість необхідним комплектом засобів захисту, зв'язку, транспортом та елементами життєзабезпечення для роботи в зонах НС;

органи управління припустилися певних прорахунків у прийнятті управлінських рішень у ході проведення навчань і тренувань або в реальних умовах НС;

"не відповідає вимогам", якщо не виконано умов порядку оцінки "обмежено відповідає вимогам" за одним будь-яким критерієм або за таким критерієм:

під час ліквідації НС або під час проведення навчань органи управління не впоралися з покладеними на них обов'язками.

5.2.2 Визначення готовності до забезпечення заходів та засобів цивільного захисту

5.2.2.1 Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту

"відріає вимогам", якщо:

розроблено, затверджено і доведено до всіх виконавців порядок збору й обміну інформацією у сфері надзвичайних ситуацій та захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;

наявні засоби зв'язку та оповіщення дають змогу вчасно одержати й передати необхідні повідомлення;

чергові, диспетчери диспетчерських служб підготовлені до виконання своїх функціональних обов'язків;

організовано взаємодію з відповідними підрозділами органів виконавчих влад, що здійснюють спостереження та контроль за станом навколишнього природного середовища і обстановки на потенційно-небезпечних об'єктах та прилеглих до них територіях;

організовано інформування органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про ймовірну обстановку та загрозу виникнення НС;

при ліквідації НС, під час навчань та тренувань істотних зауважень до збору, обробки й обміну інформацією не було;

організовано і впроваджуються заходи встановлення засобів систем раннього виявлення загрози НС та створення локальних систем оповіщення персоналу і населення на радіаційних, хімічних та вибухонебезпечних об'єктах та об'єктах підвищеної небезпеки;

"обмежено відріає вимогам", якщо:

є принципові організаційні та технічні недоліки в організації збору і обміну інформацією, які можуть вплинути (вплинули за надзвичайних ситуацій, що мали місце) на своєчасність одержання та передачі необхідної інформації про надзвичайні ситуації;

порядок збору й обміну інформацією під час НС та захисту населення і територій від НС природного та техногенного характеру розроблено, затверджено, але не доведено до 10% виконавців;

чергові, диспетчери диспетчерських служб недостатньо підготовлені до виконання своїх функціональних обов'язків;

взаємодію з відповідними підрозділами органів виконавчої влади, що здійснюють спостереження та контроль за станом навколишнього природного середовища й обстановки на потенційно-небезпечних об'єктах та прилеглих до них територіях, організовано, але під час перевірки були зауваження щодо збору, обробки й обміну інформацією;

організовано і впроваджуються заходи встановлення засобів систем раннього виявлення загрози НС та створення локальних (об'єктових) систем оповіщення в районах розміщення потенційно-небезпечних об'єктів. На більш ніж 50% потенційно-небезпечних об'єктах ці системи створені і підтримуються в готовності, не менше ніж 20% об'єктів мають розроблену технічну документацію на їх створення. Оповіщення населення, що проживає поблизу потенційно-небезпечних об'єктів, які не мають локальних систем оповіщення, передбачено;

"не відповідає вимогам", якщо:

не розроблено методичні документи про порядок збору, обробки й обміну інформацією;

зафіксовано багаторазові випадки несвоєчасного надання (непредставлення) інформації з НС, що мали місце.

5.2.2.2 Матеріально-технічне забезпечення заходів цивільного захисту

"відповідає вимогам",

якщо: центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування на всіх рівнях визначено порядок створення резервів матеріальних ресурсів для ліквідації НС;

резерв матеріальних ресурсів для ліквідації надзвичайних ситуацій створений. Реально накопичено не менше 75% розрахункової потреби відповідних засобів матеріальних резервів;

номенклатура та обсяги резервів матеріальних ресурсів обґрунтовані, відповідають характеру та масштабам можливих надзвичайних ситуацій;

документи, що визначають (регламентують) номенклатуру та обсяги, порядок створення, зберігання, використання, видачі та поповнення ресурсів матеріальних резервів для ліквідації надзвичайних ситуацій в наявності;

матеріально-технічні, продовольчі, медичні та інші засоби перебувають у придатному стані, з відповідними термінами зберігання і вчасно можуть бути використані в умовах НС;

ведуться облік і контроль наявних матеріальних резервів та стану їх використання;

місця зберігання матеріально-технічних засобів відповідають установленому порядку та забезпечують їх цілісність та наявність;

на 70% наявних матеріально-технічних засобів є сертифікати якості;

"обмежено відповідає вимогам", якщо:

центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування на всіх рівнях переважно визначено порядок створення резервів матеріальних ресурсів для ліквідації НС;

резерв матеріальних ресурсів для ліквідації НС створений не в повному обсязі. Накопичено не менше 50% розрахункової потреби відповідних засобів матеріальних резервів;

більшість номенклатури та обсягів резервів матеріальних ресурсів науково не обґрунтовані, не повністю відповідають характеру та масштабам можливих НС;

не в повному обсязі розроблені документи, що визначають (регламентують) номенклатуру та обсяги, порядок створення, зберігання, використання, видачі та поповнення ресурсів матеріальних резервів для ліквідації НС;

матеріально-технічні, продовольчі, медичні та інші засоби мають прострочений термін застосування більше ніж на 2% від визначеного;

облік і контроль стану наявних резервів матеріальних ресурсів здійснюються нерегулярно;

окремі місця зберігання матеріально-технічних ресурсів не відповідають установленому порядку та умовам забезпечення їх цілісності і збереженості;

на більше ніж 70% наявних матеріально-технічних засобів є сертифікація якості;

"не відповідає вимогам", якщо не виконано умов порядку оцінки обмежено відповідає вимогам" за двома будь-якими критеріями або за такими критеріями:

центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування не визначено порядок створення резервів матеріальних ресурсів для ліквідації НС;

матеріально-технічні, продовольчі, медичні та інші засоби перебувають у несправному стані, з простроченими термінами зберігання більш ніж на 2% і вчасно не можуть бути використані в умовах НС;

місця зберігання матеріально-технічних засобів не відповідають установленому порядку і не забезпечують їх цілісності та збереженості;

менше ніж 70% наявних матеріально-технічних засобів мають сертифікати якості.

5.2.2.3 Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту

"відповідає вимогам", якщо:

організовано та ведеться облік фонду захисних споруд, відсутня розбіжність з обліком, який здійснюється на всіх рівнях;

забезпеченість установлених груп населення (найбільшої за кількістю працівників робочої зміни об'єктів, що продовжують роботу в особливий період, персоналу потенційно-небезпечних об'єктів, населення, що може потрапити в зону дії вражаючих факторів у разі аварії, та інших) захисними спорудами становить 100% від потреби;

понад 90% перевірених захисних споруд готові та обмежено готові, з них не менше 50% готові до використання за призначенням;

при експлуатації захисних споруд (ведення відповідної документації, обслуговування та ремонт, функціональні обов'язки для обслуговуючого персоналу, забезпечення телефонним зв'язком, герметизація та гідроізоляція, працездатність всього інженерно-технічного обладнання) дотримуються вимоги щодо тримання захисних споруд у мирний час;

"обмежено відповідає вимогам", якщо:

облік фонду захисних споруд організовано, але здійснюється з деякими порушеннями вимог нормативних документів, є розбіжність з обліком, який здійснюється на всіх рівнях;

забезпеченість установлених груп населення (найбільшої за кількістю працівників робочої зміни об'єктів, що продовжують роботу в особливий період, персоналу потенційно-небезпечних об'єктів, населення, що може потрапити в зону дії вражаючих факторів у разі аварії, та інших) фондом захисних споруд становить не менше 80% від потреби;

понад 75% перевірених захисних споруд готові та обмежено готові до використання за призначенням;

при експлуатації захисних споруд є порушення щодо утримання захисних споруд у мирний час;

"не відповідає вимогам"

понад 25% захисних споруд з числа перевірених не готові до укриття людей.

5.2.2.4 Заходи з евакуації у надзвичайних ситуаціях

"відповідає вимогам", якщо:

заходи щодо підготовки та організації евакуації населення в безпечні райони, розміщення евакуйованого населення і повернення його в місця постійного проживання після ліквідації надзвичайних ситуацій сплановано відповідно до вимог нормативних документів;

рішенням органів управління створено мережу евакуаційних органів, є положення про евакуаційні органи, створено евакуаційні органи та групи управління, розроблено функціональні обов'язки посадових осіб для них. Евакуаційні органи працюють у плановому режимі. Здійснюється контроль за готовністю евакуаційних органів нижчого рівня;

центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування на всіх рівнях сплановано заходи з підготовки безпечних районів до прийому і розміщення евакуаційного населення, а також із створення необхідних умов для його життєзабезпечення, зазначені заходи доведено до всіх виконавців. Усі заходи забезпечено матеріально-технічними, продовольчими та іншими ресурсами в повному обсязі;

проводяться планові обстеження та підготовка районів розміщення, будівель, споруд для прийняття евакуйованого населення;

списки громадян, що мешкають та працюють на відповідній території, та членів їх сімей завчасно складені та періодично уточнюються;

евакуаційні заходи забезпечені транспортними засобами не менше ніж на 75%;

транспортні організації та транспортні засоби готові до виконання перевезень;

"обмежено відповідає вимогам", якщо:

плани евакуації мають окремі недоліки, евакуаційні заходи сплановані не в повному обсязі, окремі питання щодо їхньої реалізації не вирішені, але при цьому визначені недоліки не впливають на загальний стан справ;

евакуаційні органи не мають документів щодо організації виконання ними завдань. Контроль за готовністю евакуаційних органів нижчого рівня проводиться не менше ніж на 70%;

заходи щодо підготовки та організації евакуації населення в безпечні райони, розміщення евакуйованого населення і повернення його в місця постійного проживання після ліквідації НС сплановано, але не доведено до всіх виконавців. Забезпечення матеріально-технічними, продовольчими та іншими ресурсами здійснено не в повному обсязі;

списки громадян, що проживають та працюють на відповідній території, та членів їх сімей складено, але періодично не уточнюються;

евакуаційні заходи забезпечено технічно справним транспортом не менше ніж на 50%;

транспортні організації та транспортні засоби мають коефіцієнт готовності не більше ніж 65%;

"не відповідає вимогам", якщо:

не виконано умов порядку оцінки **"обмежено відповідає вимогам"** за одним будь-яким критерієм або за таким критерієм:

документи та заходи щодо підготовки й організації евакуації населення в безпечні райони, розміщення евакуаційного населення та повернення його в місця постійного проживання після ліквідації надзвичайних ситуацій не розроблено.

5.2.2.5 Радіаційний та хімічний захист населення і територій від надзвичайних ситуацій

"відповідає вимогам", якщо:

заходи радіаційного і хімічного захисту сплановані в повному обсязі (згідно із завданнями радіаційного та хімічного захисту, визначеними чинним законодавством);

підрозділи системи радіаційного і хімічного спостереження (розрахунково-аналітичні групи, диспетчерські служби, пости радіаційного і хімічного спостереження) створені та укомплектовані підготовленими спеціалістами й обладнанням у повному обсязі згідно з вимогами нормативних документів;

обсяги забезпечення населення, працівників об'єктів та формувань цивільного захисту засобами радіаційного і хімічного захисту становлять 100% установлених норм;

засоби радіаційного і хімічного захисту зберігаються та обслуговуються відповідно до встановлених норм;

пункти видачі засобів радіаційного і хімічного захисту створені в необхідній кількості та забезпечені вантажно-розвантажувальними командами і транспортом;

формування радіаційного і хімічного захисту (підрозділи для проведення радіаційної і хімічної розвідки, спеціальної обробки техніки та одягу, санітарної обробки населення) створені в кількості, достатній для ліквідації наслідків найбільш масштабної хімічної або комунальної радіаційної аварії на території адміністративно-територіальної одиниці, забезпечені і підготовлені для виконання завдань за призначенням у повному обсязі;

режими радіаційного захисту населення розроблені на всіх об'єктах, які потрапляють у зони можливого небезпечного та сильного радіоактивного забруднення;

радіаційне та хімічне спостереження здійснюється на всю зону відповідальності, заходи з дозиметричного та хімічного контролю організовані та здійснюються у повному обсязі;

проведено класифікацію хімічної небезпеки адміністративно-територіальних одиниць та хімічно небезпечних об'єктів;

здійснюється контроль за дотриманням існуючих норм і правил безпечного зберігання, транспортування та використання небезпечних хімічних і радіоактивних речовин;

"обмежено відповідає вимогам", якщо:

заходи радіаційного і хімічного захисту сплановані не в повному обсязі (згідно із завданнями радіаційного та хімічного захисту, визначеними чинним законодавством);

підрозділи радіаційного і хімічного спостереження (розрахунково-аналітичні групи, диспетчерські служби, пости радіаційного і хімічного спостереження) створені та укомплектовані підготовленими спеціалістами і обладнанням не менше ніж на 70% від норми;

обсяги забезпечення населення, працівників об'єктів засобами радіаційного і хімічного захисту становлять не менше 60%, формувань цивільного захисту – не менше 80%;

засоби радіаційного і хімічного захисту зберігаються та обслуговуються з порушеннями, що можуть призвести до зменшення встановлених термінів їх зберігання;

пункти видачі засобів радіаційного і хімічного захисту створені в необхідній кількості, але не забезпечені в повному обсязі вантажно-розвантажувальними командами і транспортом;

формування радіаційного і хімічного захисту (підрозділи для проведення радіаційної і хімічної розвідки, спеціальної обробки техніки та одягу, санітарної обробки населення) утворені в кількості, достатній для ліквідації наслідків найбільш масштабної хімічної або комунальної радіаційної аварії на території адміністративно-територіальної одиниці, але не в повному обсязі забезпечені й підготовлені для виконання завдань за призначенням;

режими радіаційного захисту населення розроблені не на всіх об'єктах, які потрапляють у зони можливого небезпечного та сильного радіоактивного забруднення;

радіаційне та хімічне спостереження охоплює не більше 80% зони відповідальності, заходи з дозиметричного та хімічного контролю організовані та здійснюються не в повному обсязі;

класифікацію з хімічної небезпеки проведено на 70% адміністративно-територіальних одиниць та на 90% хімічно небезпечних об'єктів;

нерегулярно здійснюється контроль за дотриманням існуючих норм і правил безпечного зберігання, транспортування та використання небезпечних хімічних і радіоактивних речовин;

"не відповідає вимогам", якщо не виконано умов порядку оцінки "обмежено відповідає вимогам" за двома будь-якими критеріями або за такими критеріями:

зберігання засобів радіаційного і хімічного захисту призвело до їх псування;

заходи з дозиметричного та хімічного контролю не організовані та не здійснюються у повному обсязі;

класифікацію з хімічної небезпеки адміністративно-територіальних одиниць та хімічно небезпечних об'єктів не проведено;

не здійснюється контроль за дотриманням існуючих норм і правил безпечного зберігання, транспортування та використання небезпечних хімічних і радіоактивних речовин.

5.2.2.6 Інженерний захист територій

"відповідає вимогам", якщо:

організовано впровадження та дотримання вимог державних будівельних норм, інженерно-технічних заходів ЦЗ та заходів щодо попередження НС при розробці містобудівної документації, проектуванні, будівництві й експлуатації потенційно-небезпечних об'єктів та інших об'єктів;

проведено районування територій за наявності потенційно-небезпечних об'єктів і небезпечних виробництв та загрози виникнення небезпечних природних явищ, здійснено категорування адміністративно-територіальних одиниць та об'єктів;

розроблено програми щодо запобігання та зменшення негативного впливу небезпечних геологічних та гідрологічних явищ (підтоплення, затоплення, небезпечні геологічні процеси, абразія берегової смуги тощо). Заходи виконуються не менше ніж на 70% відповідно до затверджених обсягів;

"обмежено відповідає вимогам", якщо:

не в повному обсязі організовано впровадження та дотримання вимог інженерно-технічних заходів ЦЗ та заходів щодо попередження надзвичайних ситуацій при розробці містобудівної документації,

проектуванні, будівництві й експлуатації потенційно-небезпечних об'єктів та інших об'єктів;

не в повному обсязі проведено районування територій за наявності потенційно-небезпечних об'єктів і небезпечних виробництв та загрози виникнення небезпечних природних явищ, категорювання адміністративно-територіальних одиниць та об'єктів;

розроблено програми щодо запобігання та зменшення негативного впливу небезпечних геологічних та гідрологічних явищ (підтоплення, затоплення, небезпечні геологічні процеси, абразія берегової смуги тощо). Заходи виконуються не менше ніж на 50% затверджених обсягів;

"не відповідає вимогам", якщо:

не сплановано та не організовано впровадження та не виконуються вимоги інженерно-технічних заходів ЦЗ при розробці містобудівної документації, проектуванні, будівництві й експлуатації потенційно-небезпечних об'єктів та інших об'єктів;

не проведено районування територій за наявності потенційно-небезпечних об'єктів і небезпечних виробництв та загрози виникнення небезпечних природних явищ, не проведено категорювання адміністративно-територіальних одиниць та об'єктів.

5.2.2.7 Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення

"відповідає вимогам", якщо:

розроблено документи, що регламентують питання медичного та біологічного захисту, відповідні рішення доводяться до виконавців, контроль за виконанням рішень організовано та проводиться;

затверджена та відкоригована в установленому порядку документація з питань медичного та біологічного захисту населення від НС;

створені медичні формування та лікувально-профілактичні заклади, розроблено документи щодо приведення їх у готовність;

комплектація медичних формувань та лікувально-профілактичних закладів ураховує результати прогнозу медико-санітарних наслідків від надзвичайних ситуацій;

визначено порядок матеріально-технічного і транспортного забезпечення медичних формувань та лікувально-профілактичних закладів;

створені резерви лікарських засобів, виробів медичного призначення, медичного та спеціального майна і становлять не менше 75% потреби, ведеться їх облік і контроль за їх станом;

сплановані заходи щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення за НС;

"обмежено відповідає вимогам", якщо:

документи, що регламентують питання медичного та біологічного захисту, доведено не більше ніж до 70% виконавців, контроль за виконанням

відповідних рішень доводяться до виконавців з порушенням термінів, установлених цими документами;

документація з питань медичного та біологічного захисту населення за НС, розроблені з порушенням вимог нормативних документів;

утворення медичних формувань та лікувально-профілактичних закладів мають недоліки контролю за їх готовністю здійснюється нерегулярно, порядок їх матеріально-технічного і транспортного забезпечення не відповідає дійсності;

резервів лікарських засобів, виробів медичного призначення, медичного та спеціального майна в разі НС розроблено без урахування реальних наслідків НС, резерви створено, при цьому обсяг їх накопичення становить не менше 75% від розрахункової потреби. Облік та контроль за станом збереження резервів незабезпечені;

заходи щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення за надзвичайних ситуацій сплановано не в повному обсязі;

"не відповідає вимогам", якщо не виконано умов порядку оцінки "обмежено відповідає вимогам" за двома будь-якими критеріями або за одним з таких критеріїв:

на територіальному рівні не утворено медичні формування та лікувально-профілактичні заклади;

документи з питань медичного та біологічного захисту населення за НС не розроблені.

5.2.2.8 Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях

Навчання керівних кадрів та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань ЦЗ:

«відповідає вимогам», якщо:

план підготовки цієї категорії осіб виконаний на 85%, дотримується періодичність підвищення їх кваліфікації;

командно-штабні навчання і тренування сплановані та проводяться відповідно до розроблених планів та методичних рекомендацій;

з керівним складом сплановані та періодично проводяться навчально-методичні збори, періодичні навчання і тренування за відповідними планами дій органів управління під час виникнення НС;

не менше 90% осіб, які навчалися, одержали позитивні оцінки з питань захисту населення і територій від НС, у тому числі при заслуховуванні під час проведення командно-штабних навчань і тренувань;

«обмежено відповідає вимогам», якщо:

мають місце окремі недоліки в плануванні і підготовці зазначеної категорії осіб, план підготовки цих осіб виконаний не менше ніж на 75%, періодичність підвищення кваліфікації порушується;

командно-штабні навчання і тренування сплановані та проводяться, але документи з їх проведення відпрацьовані не в повному обсязі;

не менше ніж 70% осіб, які навчаються, одержали позитивні оцінки з питань захисту населення і територій від НС, у тому числі при заслуховуванні під час проведення командно-штабних навчань і тренувань;

з керівним складом на місцевому рівні навчально-методичні збори проводяться, але навчання і тренування за відповідними планами дій органів управління під час виникнення НС проводяться не періодично;

«не відповідає вимогам», якщо не виконано умов порядку оцінки «обмежено відповідає вимогам» за трьома будь-якими критеріями або за такими критеріями:

планування і підготовка зазначеної категорії осіб не здійснюється;

командно-штабні навчання і тренування сплановані, але не проводяться;

не сплановано та не проводяться навчально-методичні збори, періодичні навчання, тренування за планами реагування на надзвичайні ситуації та планами локалізації і ліквідації аварій (катастроф) з керівним складом на місцевому рівні або відсутні звітні матеріали про їх проведення.

Навчання працюючого населення:

«відповідає вимогам», якщо:

заняття сплановані, проводяться регулярно, є конспекти, обладнано клас для підготовки зазначеної категорії населення, є навчальне майно;

утворені навчальні групи, призначені керівники цих груп, які пройшли спеціальну підготовку на курсах удосконалення керівних кадрів в Навчально-методичних центрах ЦЗ та БЖД м. Києва та обласних центрів;

інформаційно-довідкові куточки з питань ЦЗ обладнанні в кожному окремо розташованому структурному підрозділі суб'єкта господарювання;

не менше 85% слухачів або тих, що були опитані під час перевірки, одержали позитивні оцінки;

«обмежено відповідає вимогам», якщо:

документи щодо навчання, а також створення навчально-матеріальної бази мають окремі недоліки, які не знижують якості відпрацьовування програми навчання;

не менше 70% слухачів або тих, що були опитані під час перевірки, дістали позитивні оцінки;

«не відповідає вимогам», якщо не виконано умов порядку оцінки "обмежено відповідає вимогам" за одним критерієм.

В цілому навчання населення діям у НС оцінюється:

«відповідає вимогам», якщо за всіма підпунктами а) і б) отримана оцінка «відповідає вимогам»;

«обмежено відповідає вимогам», якщо за всіма підпунктами а) і б) отримана оцінка не нижче ніж «обмежено відповідає вимогам»;

«не відповідає вимогам», якщо хоча б за одним із підпунктів а) і б) отримана оцінка «не відповідає вимогам».

5.2.3 Визначення загальної оцінки щодо готовності органів управління, сил та засобів до виконання завдань

Загальна оцінка здійснюється шляхом узагальнення результатів готовності органів управління, сил та засобів по напрямкам діяльності, критерії яких визначено у таблиці.

За результатами проведеної перевірки складається Акт перевірки додержання (виконання) вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки, ЦЗ, контролю за діяльністю аварійно-рятувальних служб.

Таблиця – визначення готовності органів управління, сил та засобів до виконання завдань.

Готова до виконання завдань	якщо із 9 напрямків перевірки отримано не більше 2 оцінок "обмежено відповідає вимогам", інші – "відповідає вимогам", при цьому сили і засоби "готові до виконання завдань"
Обмежено готова до виконання завдань	якщо із 9 напрямків перевірки отримано 3 і більше оцінок "обмежено відповідає вимогам", інші оцінки "відповідає вимогам", при цьому сили і засоби мають оцінку не нижче ніж "обмежено готові до виконання завдань"
Не готова до виконання завдань	якщо не виконано умов щодо оцінки "обмежено готова до виконання завдань"

РОЗДІЛ 6

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЦИВІЛЬНИМ ЗАХИСТОМ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

В умовах подальшого розвитку демократії, ринкової економіки, громадянського суспільства в Україні, здійснення реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади найбільш перспективним шляхом вдосконалення системи управління цивільним захистом на місцевому рівні є формування партнерської моделі у сфері забезпечення захисту населення та територій від наслідків НС, заснованої на розподілі функцій між державними органами влади та органами місцевого самоврядування.

6.1 Реформування місцевого самоврядування та територіально-адміністративної організації влади на місцевому рівні

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333–р схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (далі – Концепція)

Метою Концепції є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади, створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Одним із основних завдань, визначених Концепцією, є забезпечення доступності та належної якості публічних послуг шляхом оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади.

Концепцією передбачається, у тому числі, ліквідацію місцевих державних адміністрацій, створення виконавчих органів рад та передачу їм значного обсягу повноважень.

Кабінетом Міністрів України спільно із комітетами Верховної Ради України розроблено зміни до Конституції України стосовно закріплення в основному законі держави питань децентралізації влади, прийняття яких планується у найближчій перспективі.

Враховуючи зазначене, існує необхідність у проведенні детального аналізу впливу заходів, передбачених Концепцією, на діяльність ЄДС ЦЗ, органів управління та підрозділів ДСНС України. Першочерговою увагою щодо підготовки пропозицій потребують питання удосконалення розподілу повноважень між суб'єктами забезпечення ЦЗ (органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування).

Статтею 19 Кодексу цивільного захисту України визначено повноваження у сфері цивільного захисту місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Але норми цієї статті не розподіляють

ці повноваження органів місцевого самоврядування на власні (самоврядні) та делеговані (надані органів місцевого самоврядування за законом), що ускладнює механізм їх реалізації.

Водночас норми Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» містять ряд повноважень органів місцевого самоврядування, що відносяться до питань ЦЗ, але вони визначені як функції у різних сферах діяльності, інколи дублюються між собою та не у повному обсязі відповідають нормам статті 19 Кодексу цивільного захисту.

Наразі статтею 19 Кодексу цивільного захисту України до повноважень у сфері ЦЗ місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування віднесено «керівництво створеними ними аварійно-рятувальними службами, формуваннями та спеціалізованими службами ЦЗ, місцевою та добровільною пожежною охороною, та здійснення контролю за їх готовністю до дій за призначенням». При цьому це завдання віднесено як до повноважень місцевих державних адміністрацій (підпункт 5 пункту 1 статті 19), так і до повноважень органів місцевого самоврядування (підпункт 5 пункту 2 статті 19).

Поряд з цим норми Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» взагалі не передбачають у повноваженнях місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування функцій щодо пожежної охорони, за виключенням функцій щодо «створення в установленому порядку комунальних аварійно-рятувальних служб» які, у разі їх атестації, можуть виконувати цю функцію.

Таким чином, діюче законодавство чітко не визначає у повноваженнях органів місцевого самоврядування завдання щодо забезпечення гасіння пожеж. В той же час надання їм функцій щодо керівництва місцевою і добровільною пожежною охороною, які створеними ними, та забезпечення їх діяльності фактично вбачають їм такі повноваження.

Нині зазначену цю функцію здійснюють державні пожежно-рятувальні підрозділи територіальних органів ДСНС України та формування місцевої пожежної охорони (далі – МПО). Основний обсяг цих завдань виконують державні пожежно-рятувальні підрозділи (загони, частини, пости) територіальних органів ДСНС України.

Отже, реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні безумовно матиме суттєвий вплив на діяльність ЄДС ЦЗ і потребує проведення їх професійного аналізу з метою напрацювання заходів щодо удосконалення діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які є суб'єктами забезпечення ЦЗ держави.

6.2 Удосконалення взаємодії органів місцевої влади у сфері запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій в адміністративно-територіальних одиницях України

За роки незалежності в Україні, незважаючи на зниження кількості сільських населених пунктів, відбулось значне зростання числа сільських та селищних рад разом із зменшенням чисельності в територіальних громадах. За умов великої подрібненості територіальних громад та відсутності власних можливостей для розвитку, покращення якості надання членам територіальних громад гарантованих державою послуг, за які відповідають органи місцевого самоврядування, реалізувати на нинішній територіальній та правовій основі неможливо.

Очевидно, що для великої кількості дрібних територіальних громад, насамперед сільських та селищних, більшість з яких є дотаційними і практично не мають фіскальної бази для формування бюджетів, вкрай важко ефективно забезпечити виконання завдань у сфері запобігання та ліквідації НС власними силами.

Ліквідація наслідків аварій, катастроф, стихійних лих та пожеж на місцевому рівні стає неможливою без значних особистих зусиль органів місцевого самоврядування та залучення великої кількості особового складу і техніки підрозділів Оперативно-рятувальної служби ЦЗ. Усе це потребує, з одного боку, розширення повноважень представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування міст, сіл та селищ, впровадження ефективних механізмів контролю за економним та ефективним використанням місцевих ресурсів членами їхніх територіальних громад, з іншого – застосування можливостей нових організаційно-економічних інструментів взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади щодо ефективного запобігання та ліквідації НС на місцях.

Законодавством передбачено, що у селах та селищах, де немає державних рятувальних підрозділів, сільські та селищні ради, за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань ЦЗ, утворюють підрозділи місцевої пожежної охорони, які є основою сил реагування на НС.

На жаль, останнім часом, через відсутність належного фінансування та матеріально-технічне забезпечення, що здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів, в країні з'явилися негативна тенденція щодо функціонування підрозділів місцевої пожежної охорони. А саме, пожежно-рятувальні команди ліквідуються, кількість аварійно-рятувальної техніки і особового складу зменшується, у результаті чого чверть сільських населених пунктів країни, розташованих на відстані більше ніж 30 кілометрів до місця дислокації державних пожежно-рятувальних та аварійно-рятувальних підрозділів, залишаються без належного оперативного реагування.

Виникає реальна небезпека того, що люди, які живуть у віддалених населених пунктів не зможуть своєчасно отримувати допомогу у разі виникнення НС. Крім усунення техногенних та природних загроз, третина

пожеж у сільській місцевості щороку ліквідується саме підрозділами місцевої пожежної охорони, а їх гасіння ускладнюється через затримку прибуття до місця пожежі державних пожежно-рятувальних підрозділів, розташованих в районних центрах.

За статистикою ДСНС в державі функціонує 883 підрозділи місцевої пожежної охорони, на балансі яких перебуває 1033 одиниці пожежно-рятувальної техніки, що вичерпала свій ресурс. Згідно з розрахунками фактична кількість їх не відповідає нормативам з обслуговування населення і територій і в державі існує нагальна необхідність створення підрозділів місцевої пожежної охорони та оснащення їх відповідною технікою, знаряддям та засобами пожежогасіння.

Утримання та переоснащення цих сил реагування у сільській місцевості є, безперечно, важливою проблемою, розв'язання якої позитивно позначиться на всіх процесах підвищення рівня природно-техногенної і пожежної безпеки, але все ж ключовою для вирішення завдань у цьому напрямку є не формальна позиція органів місцевого самоврядування та належна взаємодія їх з органами державної влади. Однак через брак коштів та слабкої ініціативи з боку органів місцевої влади, передбачувані заходи залишаються не реалізованими. Досягнення безпечного господарювання і належних умов життєдіяльності територіальної громади у разі обмеження ресурсів можливо шляхом інтеграції економічних, технічних та інших складових адміністративних територій.

На місцевому рівні необхідно мобілізувати наявні сили і засоби ЦЗ для забезпечення безпечних умов життєдіяльності населення, існуючі механізми та нові інструменти взаємодії, які є менш витратними завдяки зміні підходів, принципів реагування на НС, інтегрованого розміщення сил ЦЗ, запровадження раціональних заходів щодо захисту населення і територій від небезпек.

Утримання підрозділів місцевої пожежної охорони в кожному сільському населеному пункті буде коштувати набагато дорожче, ніж можливість функціонування одного рятувального підрозділу, що забезпечуватиме вирішення питань із запобігання та ліквідації НС у кількох селищних і сільських адміністративних територіях, розташованих у безпосередній близькості.

Однією із форм взаємодії органів влади на місцях є добровільне об'єднання на договірній основі зусиль і фінансових ресурсів територіальних громад кількох таких суміжних адміністративно-територіальних одиниць. Взаємодія територіальних громад на підставі установчої угоди про спільну діяльність між зазначеними суб'єктами визначає особливості організації процесу запобігання та ліквідації НС; їх права та обов'язки, організацію залучення сил та засобів ЦЗ до місця виникнення техногенних та природних небезпек. Доцільність створення та ефективність роботи таких підрозділів ЦЗ має бути визначена в кожному окремому випадку.

Така варіація є прийнятною з урахуванням “районування території України за рівнем природно-техногенної безпеки” природних і техногенних

особливостей адміністративно-територіальних одиниць та наявності під'їзних шляхів загального користування до сільських та селищних населених пунктів. При цьому, межі добровільних об'єднань територіальних громад кількох суміжних адміністративно-територіальних одиниць для реалізації завдань щодо запобігання та ліквідації НС не обов'язково повинні збігатися з адміністративними територіями обласногорівня.

Подібні взаємовідносини між органами місцевого самоврядування здійснюються завдяки партнерству або «міжмуніципальному співробітництву», спрямованому на об'єднання ресурсів, з метою підвищення ефективності співпраці, обміну набутим досвідом у наданні окремих послуг. Міжмуніципальне співробітництво є актуальною та інноваційною формою діяльності органів місцевого самоврядування, так як, незалежно від площі та чисельності територіальної громади, ніколи не є абсолютно самодостатнім. Про це свідчить і досвід багатьох європейських країн. Зазначене співробітництво між органами місцевого самоврядування та органами державної влади є ефективним засобом стимулювання економічного зростання країни за рахунок активації внутрішнього потенціалу. Така особлива форма взаємодії та система юридично закріплених взаємовигідних стосунків між двома і більше територіальними громадами, які межують між собою, реалізуються через відповідні органи і мають забезпечувати досягнення певних спільних спеціальних цілей.

Для розв'язання спільних проблем у сфері запобігання та ліквідації НС техногенного та природного характеру міжмуніципальне співробітництво передбачає концентрацію попереджувальних і рятувальних ресурсів адміністративних територій. Юридичні підстави для «об'єднання територіальних громад» визначені у ст. 6 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та в Законі України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Міжмуніципальне співробітництво набуває особливого значення для України в контексті підготовки до реалізації широкомасштабної реформи місцевого самоврядування та реформи адміністративно-територіального устрою і передбачає можливості для значного прогресу у вирішенні актуальних проблем місцевого розвитку.

Міжмуніципальне співробітництво у сфері ЦЗ є найбільш характерним для децентралізованої територіальної адміністративної системи, і чим вищою є ступінь автономії органів місцевого самоврядування, тим більше вони потребують взаємодії і тим ефективніше можуть співпрацювати з іншими органами влади у даній сфері. Тому існує потреба у виробленні відповідної державної політики, підкріпленої спеціальними юридичними інструментами сприяння її поширенню.

Створення міжмуніципальних об'єднань для вирішення досліджуваних питань, здійснюваних через укладання відповідних угод, реалізує можливості для використання сукупних сил і засобів ЦЗ, матеріальних та фінансових ресурсів для запобігання та ліквідації НС на місцевому рівні.

Сторонам, що укладають домовленості, слід організувати роботу пожежно-рятувальних і аварійно-рятувальних підрозділів для забезпечення негайної відповіді на загрози техногенного та природного характеру в межах сумісно розташованих адміністративних територій.

Домовленості між органами місцевого самоврядування є важливим інструментом реалізації міжмуніципального співробітництва, що забезпечують подальший розвиток взаємовідносин, направлених на здійснення стримування існуючих природно-техногенних загроз в цих адміністративних територіях, забезпечення безпеки територіальних громад у разі виникнення НС, надання допомоги громадянам, які постраждали від дії небезпечних факторів природного і техногенного середовища.

До повноважень органів місцевого самоврядування щодо реалізації завдань у сфері запобігання та ліквідації НС у форматі міжмуніципального співробітництва, належать наступні повноваження:

- розвиток системи моніторингу та прогнозування НС;

- участь у здійсненні заходів із забезпечення техногенної та пожежної безпеки в межах адміністративних територій;

- розробка та впровадження нових форм і методів захисту населення і територій, практичних заходів з підвищення захищеності потенційно-небезпечних об'єктів;

- створення системи незалежної оцінки ризиків НС природного і техногенного характеру;

- зниження рівня ризиків НС, що передбачає планування землекористування на адміністративних територіях з характерними джерелами небезпек;

- спільне утримання пожежно-рятувальних і аварійно-рятувальних підрозділів;

- створення диспетчерських центрів з управління НС;

- організація і здійснення заходів щодо постійної готовності до використання систем оповіщення населення про природно-техногенну небезпеку;

- удосконалення системи інформування та оповіщення населення в місцях їх масового перебування;

- участь у попередженні і усуненні НС в межах адміністративних територій;

- здійснення технічних рішень щодо підвищення надійності експлуатації обладнання для запобігання НС;

- складання і реалізація планів реагування на НС та ліквідації їх наслідків в межах міжмуніципальних утворень;

- забезпечення технічними засобами для підвищення захищеності населення і територій від небезпек, зумовлених виникненням НС, а також новими засобами і технологіями ліквідації НС;

- створення і утримання в нормативних межах запасів матеріально-технічних, продовольчих та медичних засобів;

здійснення заходів щодо забезпечення безпеки людей на водних об'єктах;

облік людських ресурсів і підвищення рівня освіченості та свідомості населення адміністративних територій з питань безпечної життєдіяльності.

Одним із напрямів міжмуніципального регулювання діяльності у сфері запобігання та ліквідації НС з метою вирішення проблемних питань щодо безпечного господарювання і забезпечення належних умов життєдіяльності населення та соціального розвитку адміністративних територій має стати прийняття спільних комплексних програм.

Під час прийняття цих програм важливим є послідовне застосування наступних:

інформаційна підтримка і створення інфраструктури для безперервного моніторингу та ситуаційного аналізу загроз, інформування органів державної влади, спеціалістів та територіальну громаду щодо управління у НС;

координація дій з підтримання необхідної готовності сил реагування на основі оцінки економічної ефективності їх дій;

реалізація практичних заходів щодо зменшення кількості НС та їх наслідків;

використання наукового потенціалу під час дослідження причин виникнення НС.

З метою залучення територіальної громади до заходів зі зниження ризиків виникнення НС органи місцевого самоврядування мають запроваджувати адекватні навчальні програми, складені з урахуванням існуючої специфіки природно-техногенних загроз.

Враховуючи різну глибину взаємодії між органами місцевого самоврядування кількох адміністративних територій та необхідність спільного вирішення завдань у сфері запобігання та ліквідації НС, пропонується створення та функціонування на базі місцевої пожежної охорони, постійно діючих АРС із статусом окремої юридичної особи.

Взаємодія органів місцевого самоврядування, що здійснюють свою діяльність у міжмуніципальній кооперації, з органами державної влади у сфері запобігання та ліквідації НС техногенного та природного характеру розглядається як спеціалізована, одно цільова з обов'язками територіального планування і регіонального розвитку.

Найбільш ефективним розв'язанням питань у сфері запобігання та ліквідації НС органами місцевого самоврядування, що діють у міжмуніципальній кооперації, є застосування можливостей **аутсорсингу як організаційно-економічного інструменту взаємодії органів влади.**

Найважливішою стороною зазначеного організаційно-економічного інструменту взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади є винайдення необхідних внутрішніх ресурсів для реалізації завдань у сфері запобігання та ліквідації НС в межах адміністративних територій. У цьому випадку роль держави зводиться до стимулювання органів місцевого самоврядування до виконання покладених завдань,

контролю та застосуванню до них, у разі необхідності, передбачених законодавством санкцій.

Термін “аутсорсинг” – (англ. outsourcing) – досить міцно увійшов до лексики сучасного ділового суспільства. В літературі приводиться десятки відмінностей у визначеннях цього поняття, але зміст його зводиться до **делегування непрофільних, однак необхідних функцій організаціям (аутсорсерами), які можуть виконувати їх якісніше та ефективніше.** Замовник може самостійно визначати ступінь і глибину передачі функцій і власності, формуючи цілий портфель контрактних відносин.

У світовій практиці аутсорсинг як інструмент взаємодії із зовнішнім постачальником різних послуг, давно став визнаним способом підвищення ефективності роботи установ та організацій, в той час як для України аутсорсинг є порівняно новою організаційною схемою.

На відміну від послуг сервісу і підтримки, що мають разовий, епізодичний характер і обмежених початком і кінцем, на аутсорсинг передаються зазвичай функції з професійної підтримки безперебійної працездатності окремих систем і інфраструктури на основі тривалого контракту (не менше 1 року).

У відповідності до заяв багатьох постачальників послуг аутсорсингу зовнішньому виконавцеві можуть бути передані практично будь-які функції підприємства. Аутсорсинг дає змогу замовнику скоротити витрати і значно знизити трудомісткість і витрати на експлуатацію інформаційних систем і додатків, концентруватися на основних її процесах, не відволікаючись на допоміжні.

Аутсорсинг запроваджено в такому консервативному центральному ОВВ як Міністерство оборони України, який активно розміщує замовлення на нові форми організації і забезпечення харчування, освіти, зберігання запасів паливно-мастильних матеріалів, квартирно-експлуатаційного забезпечення сторонніми організаціями.

На різних рівнях управління використання аутсорсингу надає наступні переваги:

на стратегічному рівні аутсорсинг дає змогу: сконцентрувати увагу на основному напрямку діяльності; зменшити необхідність інвестицій в додаткові фонди; гнучко реагувати на зовнішні і внутрішні зміни;

тактичні переваги аутсорсингу складаються: з відсутності необхідності розширення штату; скорочення накладних витрат щодо передачі функцій; зменшення витрат на організацію робочих місць, навчання співробітників, інформаційну підтримку; гарантії професійної відповідальності, що надається завдяки аутсорсингу.

Аутсорсинг як інструмент забезпечує максимальну ефективність лише тоді, коли його застосовують для досягнення чітко визначених стратегічних цілей.

Позитивними результатами передачі на аутсорсинг окремих функцій органами місцевого самоврядування є:

відсутність потреби у наявності додаткової кількості персоналу, що має забезпечувати і обслуговувати відповідні аварійно-рятувальні операції;

відсутні витрати на пошук, відбір та підготовку нових спеціалістів (новий співробітник потребує адаптації від трьох до шести місяців для повного розуміння специфіки роботи);

скорочення витрат на утримання неефективних, з економічної точки зору, рятувальних підрозділів;

фокусування зусиль на процесах, які безпосередньо впливають на підтримання готовності до виконання передбачених завдань;

очікування підвищення якості послуг, що надаються, так як окрім механізмів внутрішньої адміністративної відповідальності, з'являються діючі механізми економічного впливу на аутсорсерів.

Ознаками організаційно-економічного інструменту взаємодії органів місцевого самоврядування, що діють в міжмуніципальній кооперації, з органами державної влади у сфері запобігання та ліквідації НС є:

наявність правосуб'єктності і юрисдикції органів державної влади та органів місцевого самоврядування на певній адміністративній території;

існування спільних інтересів, бажання і сприятливих умов спільного використання ресурсів для підвищення ефективності протидії НС;

тісна і взаємовигідна взаємодія з органами державної влади місцевих рад та виконавчих органів місцевого самоврядування, що входять до міжмуніципальної кооперації, яким делеговано функції запобігання та ліквідації НС;

обумовленість взаємодії, наявність формального акту (договору, угоди), яким юридично встановлено взаємодію між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, що діють в міжмуніципальній кооперації;

сумісне здійснення принаймні одного спільного короткострокового проекту в межах між територіальних суб'єктів на підставі договору.

У контексті проекту застосування аутсорсингу передбачається передача окремих функцій органів місцевого самоврядування, що діють у міжмуніципальній кооперації, на виконання аутсорсеру при збереженні ними контролю за реалізацією переданих функцій у сфері запобігання та ліквідації НС.

Аутсорсер – це будь-який підрозділ територіального органу ДСНС, що знаходиться в межах адміністративних територій міжмуніципального об'єднання, на виконання якого передаються окремі функції у сфері запобігання та ліквідації НС від органів місцевого самоврядування на аутсорсинг.

Визначення функцій у сфері запобігання та ліквідації НС, які можуть бути передані на виконання аутсорсеру, пропонується здійснювати у такій послідовності:

аналіз функцій органів місцевого самоврядування та виявлення тих, що можуть бути передані на виконання аутсорсеру;

урахування функціонального вмісту службових обов'язків за посадами на основі посадових інструкцій;

установлення функції, змістом яких є виконання обов'язків з прийняття і оброблення інформації про загрози виникнення НС, організації проведення запобіжних заходів, здійснення реагування на НС, управління силами ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ, що можуть бути переданими на обслуговування аутсорсеру;

визначення можливостей і порядку впровадження аутсорсингу.

Застосування аутсорсингу, як організаційно-економічного інструменту взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади у сфері запобігання та ліквідації НС може забезпечити раціональне розміщення сил та засобів ЦЗ і забезпечення їх функціонування для належного захисту адміністративних територій від природних та техногенних небезпек. Велике значення має правильно організоване управління ризиками НС техногенного та природного характеру на місцях, їх облік, ведення кадастру прогнозованих і реальних збитків від них, оцінка їх соціально-економічних наслідків.

Необхідність розвитку і розширення аутсорсингу у сфері запобігання та ліквідації НС, підрядної практики органів місцевого самоврядування, зумовлюється наступними факторами:

економічною неефективністю реалізації органами місцевого самоврядування окремих специфічних функцій з протидії НС своїми силами; бюджетними обмеженнями і необхідністю раціонального витрачання коштів на вирішення основних завдань щодо захисту територіальної громади від небезпек природного та техногенного характеру в адміністративних територіях.

Залучення органів місцевого самоврядування зовнішніх виконавців робіт для забезпечення реалізації завдань у сфері запобігання та ліквідації НС повинно прораховуватись індивідуально в кожному конкретному випадку, на основі аналізу "ефективність-вартість" з урахуванням наступних обмежень:

збереження необхідного рівня готовності рятувальних підрозділів до запобігання та ліквідації НС;

дотримання якості підготовки спеціалістів рятувальної справи, які мають, насамперед, складні спеціальності;

забезпечення надійного вирішення питань щодо захисту територіальної громади із урахуванням існуючих ризиків НС, характерних для адміністративної території.

Процес аутсорсингу у сфері запобігання та ліквідації НС можна умовно розділити на декілька етапів, який розпочинається з ініціювання і зводиться до виявлення функцій, які можна передати для виконання аутсорсеру (рис. 14). Претендентами для виведення на аутсорсинг, насамперед, повинні бути допоміжні функції, серед яких першими мають стати найбільш затратні.

Основна функція органу місцевої влади у цьому питанні полягає в експертизі результатів різних етапів процесу передачі на аутсорсинг для забезпечення коректного опрацювання та впровадження процедури.

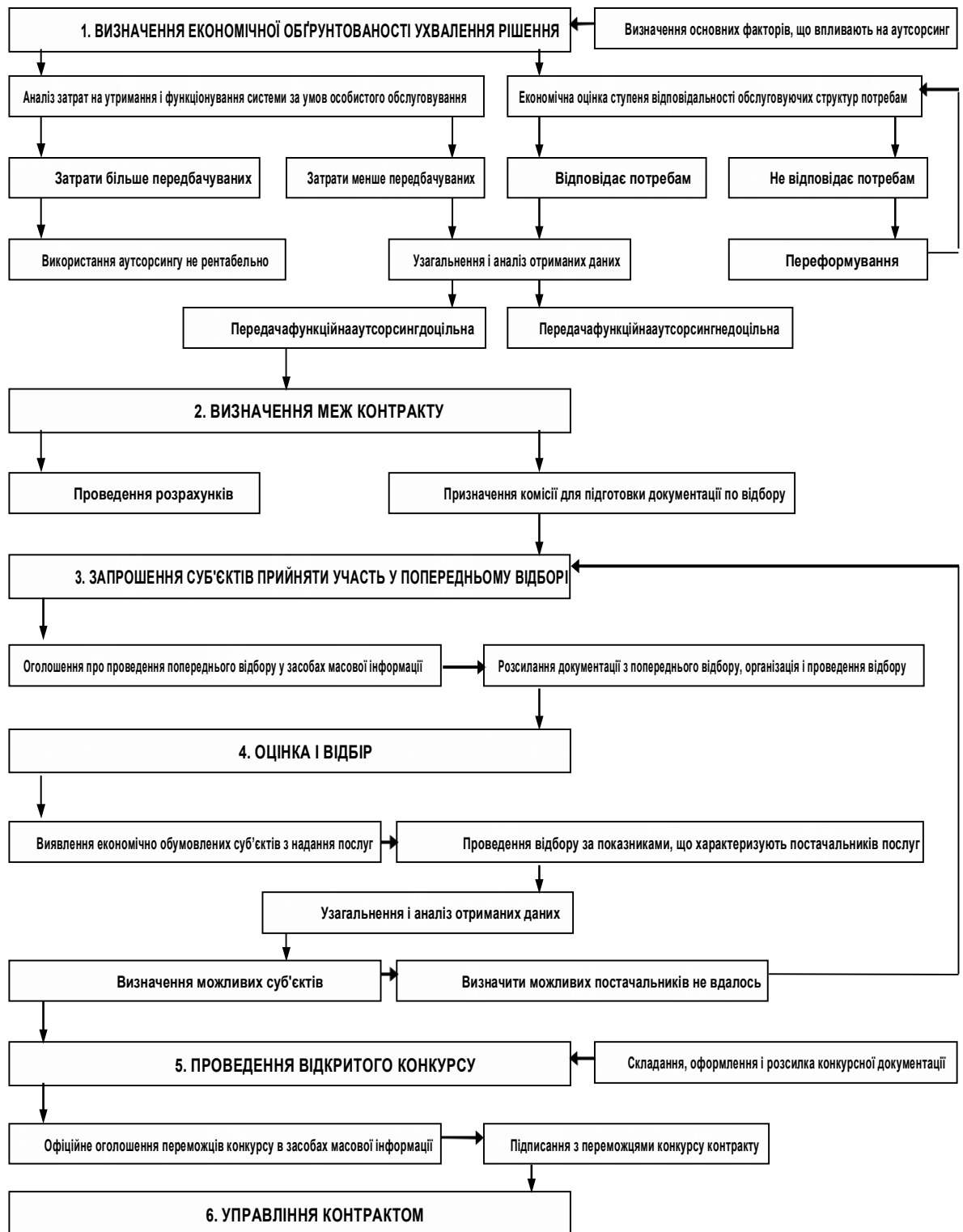

Рис.16. Алгоритм впровадження аутсорсингу в практику діяльності органів місцевого самоврядування та органів державної влади під час взаємодії у сфері запобігання та ліквідації НС.

На наступному етапі визначається фактична і прогнозна потреба у видах робіт, їх собівартості, виходячи не з існуючих, а з майбутніх витрат та із урахуванням можливої оптимізації сфери діяльності. Необхідно розуміти,

які витрати брати для порівняння при визначенні доцільності аутсорсингу. Сторонній підрядник може виконувати аналогічний вид робіт з меншими затратами, ніж орган місцевого самоврядування.

Важливою умовою виведення на аутсорсинг функцій органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та ліквідації НС є наявність конкуренції серед постачальників цих послуг, що змушує аутсордсера підвищувати ефективність роботи за рахунок оптимізації внутрішніх процесів.

Іншими важливими етапами є впровадження та контроль виконання функцій із запобігання та ліквідації НС, переданих на аутсорсинг. Лише після такої організаційної роботи слід переходити до планування подальших дій, визначення завдань і узгодження термінів їх виконання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антоненць В.М. Основи державного управління у сфері цивільного захисту / В.М. Антоненць // Надзвичайна ситуація. – 2006. – № 12. – С. 10–17.
2. Бакуменко В.Д. Теоретичні та організаційні засади державного управління : [навч. посіб] / В.Д. Бакуменко, П.І. Надолішній. – К. : Міленіум, 2003. – 256 с.
3. Бикова О. Система підготовки до дій в надзвичайних ситуаціях / О. Бикова. – К. : ІДУЦЗ, 2007. – 24 с.
4. Воробьев Ю.Л. Основы формирования и реализации государственной политики в области снижения рисков чрезвычайных ситуаций : моногр. / Ю.Л. Воробьев. - М. : Деловой экспресс, 2000. – 248 с.
5. Горбаченко Ю.М. Основи державного управління в сфері пожежної безпеки / Ю.М. Горбаченко, Г.С. Грибенюк, А.М. Капля, М.А. Кришталь, Т.М. Кришталь, Т.О. Щерба // Рекомендовано Міністерством освіти та науки України як навчальний посібник для курсантів, студентів і слухачів вищих навчальних закладів МНС України (Лист від 22.02.2011 р. № 1/11-1497). – Черкаси, 2011. – 190 с.
6. Горбаченко Ю.М. Організація управління діяльністю з попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій / Ю.М. Горбаченко, Г.С. Грибенюк, А.М. Капля, М.А. Кришталь, Т.М. Кришталь, Т.О. Щерба // Рекомендовано Міністерством освіти та науки України як навчальний посібник для курсантів, студентів і слухачів вищих навчальних закладів МНС України (Лист від 22.02.2011 р. № 1/11-1501). – 2011. – 345 с.
7. Гошовська В. Соціальна домінанта національної безпеки : актуальні проблеми : **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.** монографія / В. Гошовська // Центр перспективних соціальних досліджень Мінпраці та НАН України [упорядник к.політ. н., доцент, вчений секретар Центру Ільчук Л. І. Рецензенти: д.політ.н., доцент Смолянюк В. Ф., д.політ.н. Сьомін С. В.]. - Видавничий дім “Корпорація” – 2004 р. - 196 с.
8. Демократичні засади державного управління та адміністративне

право : монографія / за заг. ред. В. Б. Аверьянова. – К. : Юрид. думка, 2010. – 496 с.

9. Денисов С. Ф. Законодавче закріплення визначення поняття пожежної безпеки [Електронний ресурс] / С.Ф. Денисов, А.О. Коцар // Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/UZTNU_law/2012_1/2012/uch_25_1_law/02_5_deni.pdf

10. Державне управління у сфері цивільного захисту в Україні: нормативно-правовий аспект : [монографія] / В.П. Садковий, А.В. Ромін, О.О. Острочерх, С.М. Домбровська. – Х. :ТОВ “Оберіг”, 2013. – 190 с.

11. Державний класифікатор України. Державний класифікатор надзвичайних ситуацій. ДК 019 – 2001. – К: Держстандарт України, 2002. – 16 с.

12. Доманський В. Організаційні і правові питання державного управління у сфері пожежної безпеки України : дис...канд. юрид. наук / В. Доманський. – К. : НАДУ, 2004. – 211 с.

13. Доманський В.А. Державне управління пожежною безпекою України (організаційно-правовий аналіз за матеріалами діяльності Державного департаменту пожежної безпеки) : дис. канд. юрид. наук : 12.00.07 / В.А. Доманський. - Х., 2004. - 201 с.

14. Закон України “Про правові засади цивільного захисту” від 24.06.2004 № 1859-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1859-15>.

15. Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру” від 08.06.2000 р. № 1809-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1809-14>. Втрата чинності від 01.07.2013 р., підстава 5403-17.

16. Закон України “Про цивільну оборону України” від 03.02.1993 № 2974-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2974-12>.

17. Збірник документів Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій. – К.: МНС України, 2006. – 794 с.

- 18.Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного характеру. – К. : Агентство “Чорнобильінформ”, 2012. – 532 с.
- 19.Кодекс цивільного захисту України від 01.01.2015 № 5403-17[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
- 20.Колчин К. Сили реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру/ К. Колчин. – К. : МНС України, 2005. – 208 с.
- 21.Нижник Н.Р. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку) : [навч. посіб.] / Н.Р. Нижник, Г.П. Ситник, В.Т. Білоус ; за заг. ред. П.В. Мельника, Н.Р. Нижник. – Ірпінь, 2000. – 304 с.
- 22.Садковий В.П. Державне управління в сфері формування освітніх стандартів підготовки фахівців цивільного захисту України : [монографія] / В.П. Садковий. – Х. : НУЦЗУ, КП “Міська друкарня”, 2013. – 237 с.
- 23.Садковой В.П. Особенности работы МЧС в очаге чрезвычайных ситуаций / В.П. Садковой // Психологические технологии в экстремальных видах деятельности : матер.V междунар. науч.-практ. конф.,<http://hss.kiev.ua/images/phocagallery/donezk/09-05-28-konferenz-1.jpg> 28–30 травня 2009 г. – Донецк : Донецький юридический інститут ЛГУВД им. Е.О. Дидоренка, 2009. – С. 66–70.
- 24.Свістович О.М. Особливості діяльності рятувних служб України / О.М. Свістович. – Х. : Прогрес, 2007. – 265 с.
- 25.Ситник Г.П. Державне управління національною безпекою України : [монографія] / Г.П. Ситник. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 408 с.